

Imigranci w Krakowie w roku 2021

Konrad Pędziwiatr, Marcin Stonawski, Jan Brzozowski

Centrum Zaawansowanych Badań Ludnościowych i Religijnych
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, grudzień 2021

Spis treści

1. Szersze tło procesów migracyjnych w Polsce i Małopolsce w 2021	3
2. Stan i struktura populacji imigrantów w Krakowie według najnowszych danych	8
2.1. Liczba obcokrajowców w Krakowie	8
2.2. Struktura populacji obcokrajowców wg wieku i płci	14
2.3. Struktura wykształcenia populacji obcokrajowców	18
2.4. Struktura populacji obcokrajowców wg stanu cywilnego	23
2.5. Status prawny imigrantów w Krakowie	24
3. Rozmieszczenie przestrzenne imigrantów w Krakowie	27
4. Imigranci w systemie szkolnictwa w Małopolsce i Krakowie	39
4.1. Pandemia a imigranci w systemie szkolnictwa	39
4.2. Cudzoziemcy w przedszkolach i szkołach podstawowych	41
4.3. Imigranci w szkołach średnich	44
4.4. Struktura narodowa imigrantów w krakowskich przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich	50
4.5. Imigranci na krakowskich uczelniach	53
5. Imigranci a gospodarka Małopolski i Krakowa	61
6. Wnioski	68
Podziękowania	70
Bibliografia	71
Spis rysunków	73
Spis tabel	75

1. Szersze tło procesów migracyjnych w Polsce i Małopolsce w 2021

Pomimo spowolnienia rozwoju gospodarczego wywołanego pandemią Covid-19, Polska pozostaje atrakcyjnym miejscem docelowym dla migrantów z różnych części świata. Jak pokazują dane Eurostatu nasz kraj kolejny rok z rzędu notuje najwyższe w Unii Europejskiej wskaźniki zezwoleń na pobyt dla cudzoziemców w celu podjęcia pracy. W 2020 wydano 502 tys. tego typu zezwoleń, co stanowiło 22 procent wszystkich tego typu pozwoleń na terenie UE. Inne kraje europejskie znacznie częściej wydawały zezwolenia pobytowe obcokrajowcom na edukację (Francja liderem - prawie 73 tys. zezwoleń), z powodów rodzinnych (Niemcy liderem - niemal 131 tys.), oraz zezwolenia z innych powodów, wśród których kluczowe są objęcia ochroną międzynarodową (tu również Niemcy liderem z niemal 153 tys. zezwoleniami) (Eurostat 2021). Warto przypomnieć, że dwa lata wcześniej, w 2018 roku w Polsce wydano prawie 330 tys. pozwoleń na pobyt dla cudzoziemców w celu podjęcia pracy co stanowiło wówczas 37% wszystkich tego typu zezwoleń w UE (Eurostat 2019).

Jedną ze znaczących zmian w dotychczasowych procesach migracyjnych wiąże się ze zwiększeniem liczby osób występujących w Polsce o ochronę międzynarodową. W 2021 zanotowano ponad 100 procentowy wzrost liczby podań o ochronę międzynarodową – z 2800 osób, które wystąpiły o ochronę w 2020, do 7700 osób do końca grudnia 2021. Te ostatnie statystyki uległy znaczącym zmianom nie tyle z powodu wzmożonego napływu migrantów poprzez granicę polsko-białoruską i trwającego od połowy 2021 roku kryzysu granicznego (Pędziwiatr et al. 2021b) lecz przede wszystkim z powodu relokacji ponad tysiąca Afgańczyków i udzielania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej Białorusinom prześladowanym przez Łukaszenkę. Przykładowo w całym 2021 roku 2270 obywateli Białorusi złożyło podania o ochronę międzynarodową, w sytuacji gdy w 2020 roku było ich 405, a we wcześniejszych latach (od 2017) nie więcej niż 45 osób rocznie (UDSC, 2022c). Do końca grudnia 2021 roku również 1781 Afgańczyków (zdecydowana większość to osoby relokowane przez Polskę) oraz 1400 obywateli Iraku złożyło wnioski o ochronę międzynarodową. Jak pokażemy poniżej procesy te jedynie w minimalnym stopniu zostały zarejestrowane w województwie małopolskim, gdzie nie istnieją żadne ośrodki dla cudzoziemców, w których obcokrajowcy występujący o ochronę międzynarodową

oczekiwaliby na rozpatrzenie swoich podań. Według informacji uzyskanych od UDSC w Małopolsce w 2021 roku zarejestrowanych było jedynie 90 osób z jakąś formą ochrony międzynarodowej (UDSC, 2022a).

Dokładna liczba cudzoziemców przebywających w Polsce nie jest znana. Trudności w jej oszacowaniu wynikają między innymi z ograniczeń dużych badań reprezentacyjnych takich jak Narodowy Spis Powszechny w uchwyceniu nieudokumentowanego ruchu napływowego, specyfiki imigracji do Polski mającej często charakter cyrkulacyjny i niepełny, oraz mobilności samych migrantów (GUS 2013). Jedne z precyzyjniejszych danych dotyczących liczby imigrantów przebywających w Polsce dostarczają statystyki Urzędu do Spraw Cudzoziemców (dalej UdSC). Warto pamiętać jednocześnie iż dane te nie uwzględniają cudzoziemców, którzy nie rejestrują swojego pobytu w Polsce, przebywając w naszym kraju tymczasowo np. w ramach ruchu bezwizowego lub na podstawie wiz. Jak wykazaliśmy w opracowaniu OWIM z 2019 korzystając z danych typu Big Data liczebność populacji ukraińskiej na terenie Krakowa była ponad trzy krotnie większa niż wskazywały na to ówczesne rejestry Urzędu do Spraw Cudzoziemców (Pędziwiatr i in., 2021).

Jeśli na koniec 2020 roku, w Polsce przebywało według Urzędu do Spraw Cudzoziemców (UDSC) 458 tys. obcokrajowców posiadających ważne karty pobytu to do końca 2021 roku ich liczba wzrosła do prawie 546 tysięcy. Innymi słowy liczba obcokrajowców którzy zalegalizowali swój pobyt w Polsce wzrosła w ciągu ostatniego roku wzrosła o 88 tysięcy co pokazuje na rosnącą dynamikę wzrostu populacji cudzoziemskiej w Polsce (UDSC, 2022d). W roku poprzednim czyli między grudniem 2019 i 2020 liczba osób z ważnymi kartami wzrosła jedynie o 30 tysięcy. Główną czynnikiem który wówczas znacząco wyhamował dynamikę imigracji do Polski były lockdowny wywołane pandemią COVID-19. Potwierdziły się tym samym nasze przewidywania o tym, że pandemia nie powstrzyma napływu imigracyjnego, a jedynie czasowo go spowolni (Pędziwiatr et al. 2020).

Nasze prognozy są zgodne ze scenariuszami kreślonymi przez UDSC. W jednym z ostatnich opracowań przewiduje się, że „trend stopniowego wzrostu liczby wniosków dotyczących spraw z zakresu legalizacji pobytu będzie się prawdopodobnie utrzymywał. Jego skala jednak będzie uzależniona przede wszystkim od rozwoju sytuacji polityczno-ekonomicznej na Ukrainie i Białorusi, ale także w pozostałych państwach b. ZSRR.” (UDSC, 2022a). Pomimo

pandemii Covid-19 utrzymuje się wyraźny wzrost liczby wniosków nie tylko od obywateli Ukrainy i Białorusi ale również Gruzji, Mołdawii, Rosji i Uzbekistanu.

Oprócz obywateli Ukrainy stanowiących zdecydowanie największą grupę imigrantów w Polsce z ważnymi dokumentami pobytowymi (307 tys. osób), inne liczebnie znaczące grupy cudzoziemców z takimi dokumentami na koniec 2021 roku pochodziły z Białorusi (40tys.), Niemiec (20 tys.), Rosji (14 tys.), Wietnamu (11 tys.) oraz Indii (11 tys.). Z powyższych danych wyraźnie widać, że największa dynamika wzrostu dotyczyła społeczności białoruskiej i ukraińskiej. Na koniec 2020 roku w kraju było 28tys. obywateli Białorusi z kartami pobytu i 244 tys. Ukraińców. Wśród innych mniejszych społeczności cechujących się w ostatnim roku znaczącą dynamiką przyrostu były Gruzja (wzrost z prawie 8 tys. do prawie 11 tys.) i Mołdawii (z 3,5 do prawie 5,5 tys.). W przypadku innych znaczących liczebnie społeczności nastąpiły zdecydowanie wolniejszy przyrost (np. w przypadku obywateli Rosji oraz Indii odpowiednio z 12 tys. i 10 tys. w 2020 roku) lub wręcz utrzymanie dotychczasowej liczebności (np. przypadek Niemców i Wietnamczyków). Jednocześnie udział Ukraińców wśród cudzoziemców posiadających ważne karty pobytu w Polsce zwiększył się z 53% do 56 % (UDSC 2022a).

Obcokrajowcy z ważnymi kartami pobytu w Polsce to najczęściej obywatele krajów trzecich (spoza UE) posiadający zezwolenie na pobyt czasowy (347 tys.). Jedynie 91 tys. cudzoziemców w Polsce posiadało na koniec 2021 roku zezwolenie na pobyt stały. Choć ich liczba zwiększyła się w stosunku do 2020 o 10 tysięcy, to wciąż stanowili oni tylko niewielką część obcokrajowców nad Wisłą. O prawie 5 tys. zwiększyła się liczba zarejestrowanych obywateli UE mieszkających w Polsce. Jak wspomnieliśmy wyżej na ogólny wzrost liczebności obcokrajowców w Polsce miał w niewielki sposób również napływ cudzoziemców występujących w Polsce o jakąś formę ochrony międzynarodowej (np. status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pobyt ze względów humanitarnych).

Jeśli weźmiemy pod uwagę strukturę płci, to zauważymy, że wśród zarejestrowanych przez UDSC imigrantów mężczyźni stanowią zdecydowaną większość. Pod względem wieku, migranci w Polsce sytuują się najczęściej w grupach wiekowych 20-39 lat lub 40-59 lat. Średni wiek cudzoziemca w Polsce to 33 lata. Wśród najmłodszych imigrantów, w wieku poniżej 20 lat, są bardzo często osoby, o których szerzej traktujemy poniżej, przybyłe do Polski w celach podjęcia studiów na jednej z krajowych uczelni wyższych.

Rozmieszczenie przestrzenne imigrantów w 2021 roku jest w znacznym stopniu podobne do tego, które było notowane przed rokiem. Imigranci przybywający do Polski najczęściej osiedlają się w dużych metropoliach. Stolica położona w województwie mazowieckim jest zdecydowanie najbardziej popularnym miejscem zamieszkania obcokrajowców. Niemniej jednak wielu migrantów decyduje się na zamieszkanie w innych częściach kraju. Przed 2015 rokiem zjawisko imigracji miało wyraźny charakter wyspowy - dotyczyło tylko niektórych części kraju, podczas gdy w innych obecność obcokrajowców była dużo mniej zauważalna (por. Pędziwiatr, 2014). Aktualnie imigranci są zdecydowanie bardziej równomiernie rozproszeni po całym kraju. Wyraźnie widać również, że oprócz Warszawy bardzo ważnymi miejscami, które przyciągają imigrantów są największe miasta Polski, a wśród nich Gdańsk, Poznań, Wrocław, Opole, Katowice i Kraków. Według danych UDSC populacja imigrantów w Polsce w 2021 zwiększyła się nade wszystko w województwach małopolskim (z 58 tys. do 76 tys.), wielkopolskim (z 45 tys. do 63 tys.) i dolnośląskim (z 41 tys. do prawie 58 tys.). W województwie mazowieckim populacja imigrantów z kartami pobytu wzrosła w tym samym okresie (między grudniem 2020 i 2021) z 125 tys. do 158 tys. osób (zob. rys. 1. - UDSC 2022b)

Rysunek 1. Rozmieszczenie cudzoziemców z ważnymi kartami pobytu w 2021 i 2020 (stan na 31 grudnia 2020 i 2021)

Źródło: (UDSC, 2022b)

Niniejszy raport naświetla stan populacji cudzoziemskiej w Krakowie w 2021. Odwołuje się on do szeregu źródeł danych statystycznych na temat imigrantów, poczynając od rejestrów cudzoziemców posiadających ważne karty pobytu (wydane przez Wojewodę Małopolskiego), cudzoziemców zameldowanych na terenie Krakowa, uwzględnionych w rejestrach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz dzieci imigrantów zarejestrowanych w placówkach edukacyjnych na terenie miasta – żeby wspomnieć tylko najważniejsze. Na podstawie tych źródeł przedstawiono liczbę i strukturę imigrantów według wieku, płci, a tam gdzie jest to możliwe - również według kraju pochodzenia i wykształcenia, sektora aktywności ekonomicznej oraz miejsca zamieszkania. Ważną rolę ogrywają w raporcie również analizy dotyczące zmian w rozmieszczeniu cudzoziemców na terenie miasta.

We wstępnej części zarysowany został kontekst, w ramach którego przebiegają procesy migracyjne w Krakowie. W kolejnej części ukazujemy stan i strukturę populacji imigrantów w Krakowie na podstawie najnowszych danych rejestrowych z różnych źródeł i porównujemy stan aktualny z tym jaki występował przed rokiem i dwoma laty. W rozdziale trzecim ukazujemy rozmieszczenie przestrzenne imigrantów w dzielnicach Krakowa oraz zmiany w porównaniu do lat wcześniejszych. Bardzo ważną rolę w krajobrazie miasta odgrywają zagraniczni studenci. To im oraz imigrantom w systemie szkolnictwa, od placówek przedszkolnych, przez szkoły policealne, do uniwersytetów, poświęcamy rozdział czwarty. W rozdziale piątym analizujemy natomiast szczegółowo obecność imigrantów w gospodarce miejskiej na podstawie danych udostępnionych nam przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Grodzki Urząd Pracy. Raport kończymy podsumowaniem.

2. Stan i struktura populacji imigrantów w Krakowie według najnowszych danych

W niniejszym rozdziale opisujemy stan liczebny oraz strukturę populacji obcokrajowców mieszkających w Krakowie w 2021 roku na tle zmian w tej populacji w latach 2019-2020. Najnowsze informacje wykorzystane w raporcie pochodzą z trzech źródeł danych publicznych. Pierwsze z nich to dane o zameldowaniach stałych i czasowych pochodzące z Urzędu Miasta Krakowa (stan na dzień 1 listopada 2021). Drugim źródłem jest baza danych na temat legalizacji pobytu na terytorium Polski przez obcokrajowców prowadzona przez Małopolski Urząd Wojewódzki (stan na 1 listopada 2021). Ostatnim z wykorzystanych źródeł są dane udostępnione autorom przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na temat obcokrajowców objętych obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym (stan na 31 października 2021). Dane z ubiegłych lat pochodzą z tych samych źródeł i były opisane w poprzednich raportach o imigrantach w Krakowie (zob. Pędziwiatr et al. 2019 i Pędziwiatr et al. 2020).

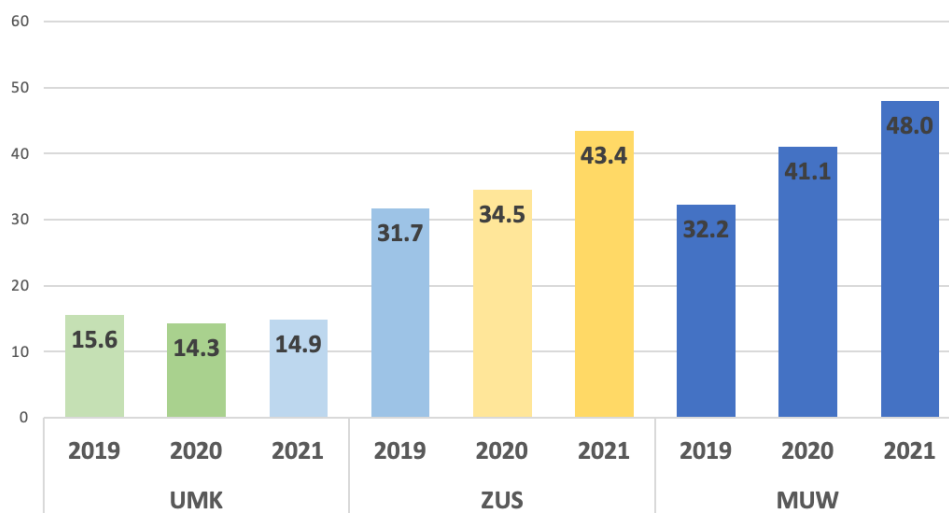
2.1. Liczba obcokrajowców w Krakowie

W latach 2019-2021 obserwujemy trend wzrostowy liczebności populacji obcokrajowców mieszkających w Krakowie (zob. rys. 2). W 2021 roku najwyższą liczbę migrantów na poziomie około 48 tysięcy osób zanotował Małopolski Urząd Wojewódzki, czyli prawie o 7 tysięcy więcej niż w roku poprzednim (wzrost o 17%). Znacząco wzrosła też liczba obcokrajowców płacących składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Na koniec października 2021 roku ZUS zanotował 43,4 tysiące obcokrajowców, to jest o 8,9 tysięcy więcej niż rok wcześniej. Stanowi to prawie 25% wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców. W 2021 roku wzrosła również liczba imigrantów zameldowanych na terenie miasta, po okresie spadkowym w 2020 roku, do poziomu 14,9 tysiąca, czyli o 600 osób więcej niż 2020 roku. Jest to jednak wynik niższy niż ten notowany w 2019 roku (15,6 tys.). W 2021 roku liczba mieszkańców zameldowanych w Krakowie wynosiła 725,3 tys. osób (w tym 706,7 tys. na pobyt stały). Wynika z tego, że obcokrajowcy stanowili 2,1% zameldowanych w mieście.

Jak wskazano w raporcie z 2020 roku spadek liczby zameldowań między 2019 a 2020 rokiem prawdopodobnie był wynikiem pandemii, licznych lockdownów i gorszej sytuacji gospodarczej, czyli była wynikiem działań adaptacyjnych migrantów do zmieniającej się

warunków. W 2021 roku sytuacja pandemiczna ustabilizowała się i więcej obcokrajowców rejestrowało swój pobyt w UMK.

Rysunek 2. Liczba obcokrajowców w Krakowie w 2019, 2020 i 2021 roku według źródła danych

Źródło: UMK (2019-2021), MUW (2019-2021), ZUS (2019-2021).

Zjawisko to można zauważyć śledząc zmianę liczby zameldowanych według regionu obywatelstwa (zob. tabela1). Jak w okresie między 2019 a 2020 rokiem liczba imigrantów z Europy spoza Unii Europejskiej, czyli głównie Ukraińców, obniżyła się, to 2021 roku wróciła do podobnego poziomu co w 2019 roku – około 9,3 tys. osób. Zaobserwowano też kolejny rok spadkowy w liczbie zameldowanych obywateli Unii Europejskiej¹. W 2021 roku było ich około 2,9 tysiąca, czyli o 13% mniej niż w roku poprzednim. Liczba zameldowanych obcokrajowców z pozostałych regionów, z wyjątkiem Australii i Oceanii oraz Ameryki Południowej, niewiele wzrosła. Dane z MUW oraz ZUS wskazują jednak na dynamiczny wzrost liczby obcokrajowców ze wszystkich regionów świata, z wyjątkiem obywateli Australii i Oceanii w rejestrze MUW. Według legalizacji pobytu, najwyższą dynamikę wzrostu zanotowała grupa Europejczyków spoza UE, która przekroczyła liczebność 30 tys. mieszkańców osiągając na początku listopada poziom 31,3 tys. osób - wzrost o 22% w stosunku do roku poprzedniego. Następną grupą pod względem tempa wzrostu populacji byli obywatele krajów Ameryki Południowej, których liczebność wzrosła o 16% do poziomu 1200 osób. Kolejnymi

¹ W raporcie obywatele Wielkiej Brytanii nadal znajdują się w grupie z obywatelami krajów Unii Europejskiej, głównie ze względu na zachowanie porównywalności danych z poprzednich lat. W niektórych miejscach raportu pomijamy dopisek „i Wielkiej Brytanii”, ale kompletna nazwa tej grupy to „obywatele krajów Unii Europejskiej i Wielkiej Brytanii”.

populacjami pod względem zmiany liczebności byli obywatele krajów afrykańskich z 38% przyrostem do poziomu 992 osób oraz krajów azjatyckich o 36% do poziomu prawie 5,1 tys. osób. Jeżeli ta tendencja będzie kontynuowana, to w niedługim czasie imigranci z Azji mogą stać się drugą co do wielkości grupą obcokrajowców w Krakowie.

Dużo wyższą dynamikę zmian można zaobserwować w danych ZUS. Tutaj najwyższe przyrosty względne osiągnęły grupy Afrykańczyków i Azjatów – odpowiednio o 45% i 43%, nie licząc bardzo niewielki grupy obywateli Australii i Oceanii (wzrost o 316%). Co interesujące baza ZUS notuje największą za wszystkich porównywanych rejestrów liczbę Europejczyków spoza UE – prawie 32,3 tysiące osób. Populacja ta wzrosła w ciągu roku aż o 27%. Analizując powyższe dane należy pamiętać, że 2021 rok był okresem pandemicznym, a mimo to dynamika wzrostu liczebności obcokrajowców w Krakowie była wysoka.

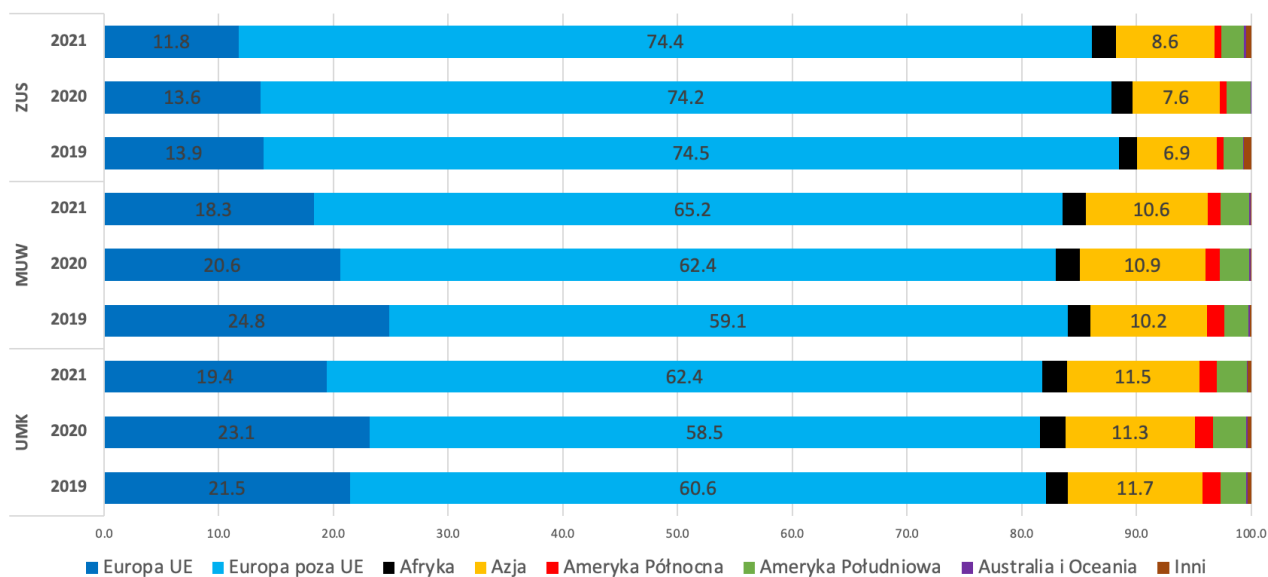
Tabela 1. Obcokrajowcy wg regionu obywatelstwa w 2019, 2020 i 2021 roku według źródeł

Region	UMK				MUW				ZUS			
	2019	2020	2021	Zmiana 2021/20 [%]	2019	2020	2021	Zmiana 2021/20 [%]	2019	2020	2021	Zmiana 2021/20 [%]
Europa UE+WB	3 340	3 315	2886	-13	8 003	8 465	8767	4	4 403	4 669	5102	9
Europa poza UE+WB	9 432	8 387	9287	11	19 054	25 629	31285	22	23 606	25 410	32268	27
Afryka	298	316	321	2	629	865	992	15	512	617	893	45
Azja	1 822	1 618	1714	6	3 288	4 482	5090	14	2 185	2 615	3752	43
Ameryka Północna	245	223	226	1	483	529	545	3	198	202	239	18
Ameryka Południowa	345	413	396	-4	675	1 038	1200	16	533	722	859	19
Australia i Oceania	25	20	11	-45	47	54	46	-15	16	19	79	316
Inni	48	48	44	-8	37	36	35	-3	216	-	205	-

Źródło: UMK (2019-2021), MUW (2019-2021), ZUS (2019-2021).

Powolnym zmianą ulega struktura obcokrajowców według regionu ich pochodzenia. Wszystkie trzy rejestry wskazują na wzrost udziału największej z grup, czyli obywateli krajów europejskich spoza UE. Według UMK grupa ta stanowiła 62,4% wszystkich migrantów w Krakowie w 2021 roku (zob. rys. 3). MUW wskazuje jej udział na poziomie 65,2%, a ZUS na 74,4%. Oznacza to, że z każdych czterech obcokrajowców płacących składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe około trzech było właśnie z tej części świata. Udział obywateli UE w strukturze imigrantów Krakowa znacząco się obniża. Szczególnie jest to widoczne w rejestrze MUW. Jeszcze w 2019 roku prawie 25% migrantów było z tego obszaru, a w 2021 roku stanowili oni już tylko 18,3%. Trzecią pod względem udziału jest grupa obywateli krajów azjatyckich – około 8.6 do 11.5% w zależności od rejestru.

Rysunek 3. Struktura obcokrajowców w Krakowie według regionu obywatelstwa i źródła w 2019, 2020 i 2021 roku

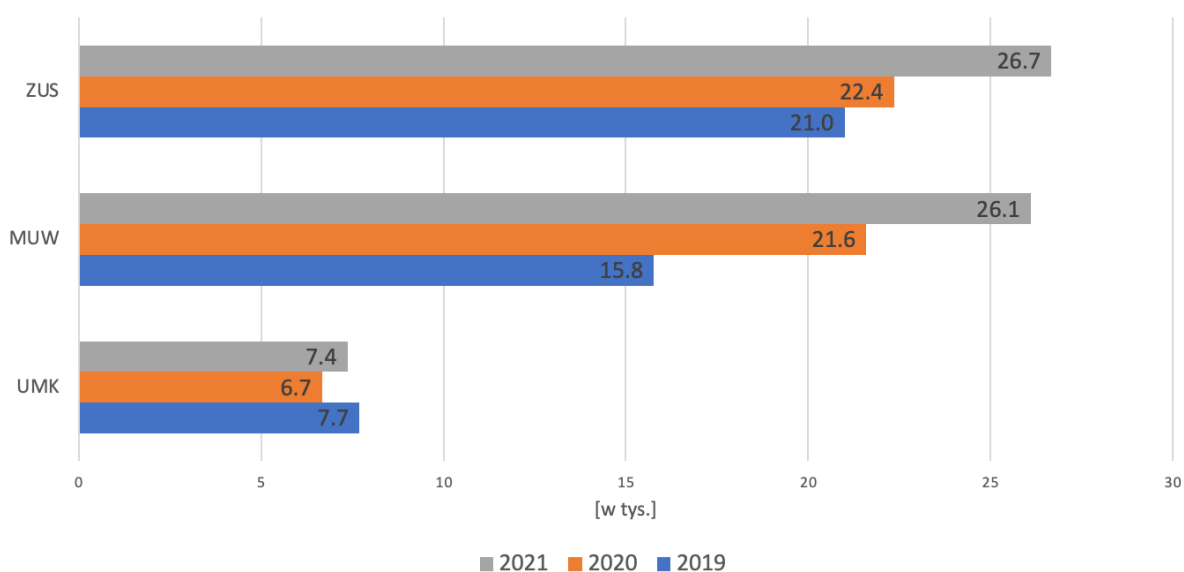

Źródło: UMK (2019-2021), MUW (2019-2021), ZUS (2019-2021).

Analizując dane o ludności migrantów w Krakowie szczególną uwagę należy zwrócić na populację Ukraińców, która jest zdecydowanie największą grupą obcokrajowców w Krakowie. W 2021 roku Ukraińcy stanowili prawie 50% wszystkich zameldowanych obcokrajowców (wg UMK), 54% legalizujących pobyt na terenie RP (MUW) oraz 61% płacących składki do ZUS. Liczba imigrantów z Ukrainy z roku na rok wzrasta. Rejestry MUW oraz ZUS wskazują, że około 26 tys. Ukraińców mieszka na terenie Krakowa (zob. rys. 4). Pomimo tego wzrostu liczba zameldowanych z tego kraju w zasadzie nie ulega zmianie i wynosi około 7,5 tys. osób. Wynika z tego, że około jeden z czterech imigrantów z Ukrainy rejestruje swój pobyt w UMK. W tym miejscu należy dodać, że według przeprowadzonego przez autorów w 2021 roku badania ankietowego wśród imigrantów na terenie Małopolski, około 83% Ukraińców w Krakowie chce pozostać w Polsce na stałe² (zob. Pędziwiatr et al. 2021). Osoby te wiążą więc przyszłość z naszym krajem, a mimo to nie decydują się na meldunek. Fakt ten wskazuje na słabość polskiego systemu rejestracji meldunkowej, która uniemożliwia prawidłowe oszacowanie liczebności rzeczywistych mieszkańców Krakowa, w tym migrantów.

² W próbie znalazło się 281 Ukraińców, którzy zadeklarowali swoje preferencje odnośnie długości pobytu w Polsce. Respondentom zadano pytanie: „Jak długo zamierza Pan(i) pozostać w Polsce?”

Rysunek 4. Liczba obywateli Ukrainy w Krakowie w 2019, 2020 i 2021 roku według źródła danych

Źródło: UMK (2019-2021), MUW (2019-2021), ZUS (2019-2021).

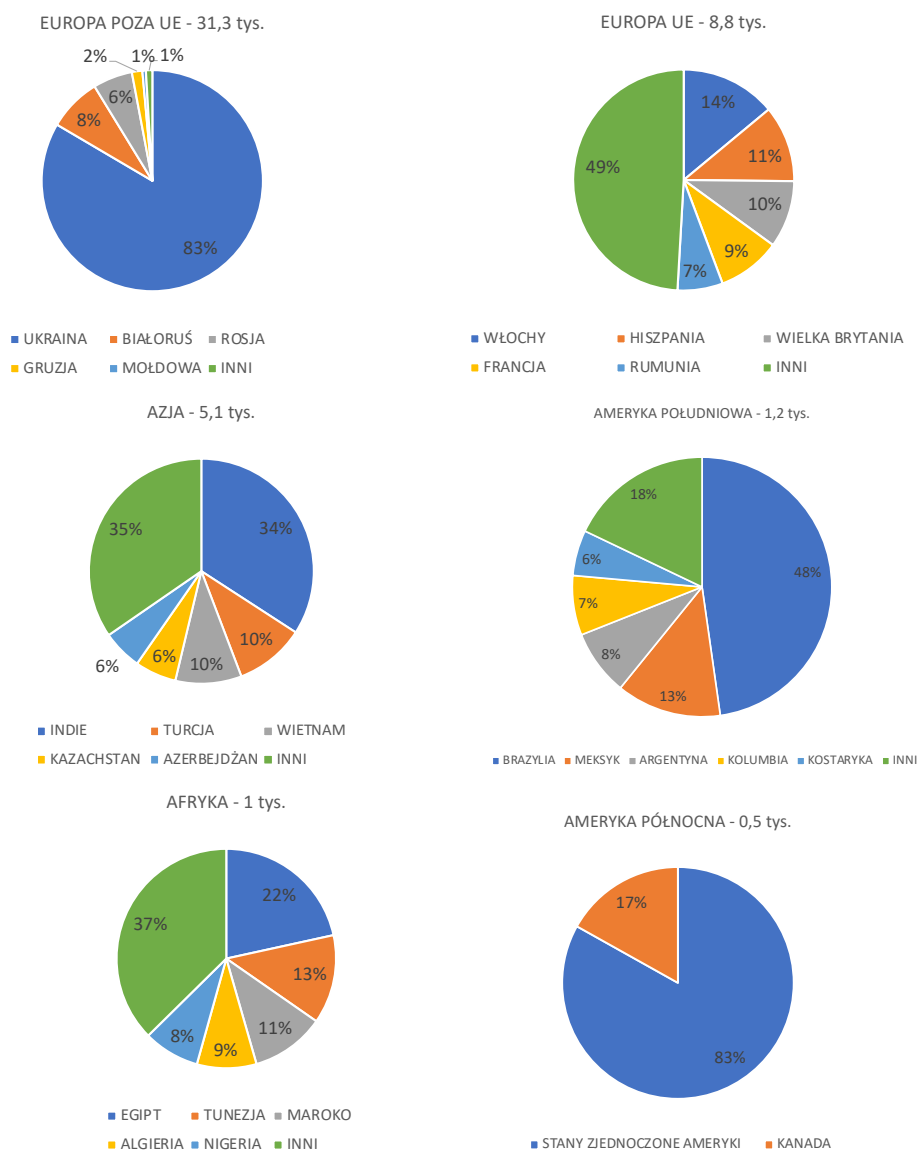
Ukraińcy są bez wątpienia największą grupą wśród Europejczyków spoza Unii Europejskiej. Ich udział w tej zbiorowości wynosi 83% (zob. rys. 5). Kolejnymi grupami narodowymi są Białorusini – 8% oraz Rosjanie – 6%. Struktura ta nie zmieniła się w stosunku do roku poprzedniego. Wśród obywateli Unii Europejskiej z Wielką Brytanią najwięcej jest osób pochodzących z Europy Południowej, w tym 14% stanowią Włosi oraz 11% Hiszpanie. Na dalszych miejscach znajdują się obywatele Wielkiej Brytanii (10%) oraz Francji (9%). Interesujące jest pojawienie się nowej grupy w zestawieniu najliczniejszych, którą są Rumunii. Ich liczba w Krakowie wzrasta z roku na rok i osiągnęła w 2021 roku liczbę 581 osób, które zalegalizowały pobyt na terenie RP w oddziałach MUW.

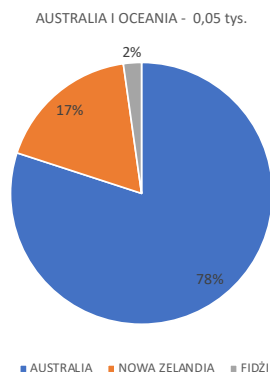
W stosunku do 2020 roku nieznaczne zmiany można zaobserwować w strukturze populacji pochodzącej z Azji. Głównymi narodowościami są tutaj Indusi (34%), Turcy (10%) oraz Wietnamczycy (10%). Populacja tych ostatnich, która w Krakowie była przez lata dominującą z tej części świata, traci powoli swój udział w tej zbiorowości.

W czwartej co do wielkości grupie – obywatele Ameryki Południowej - nie zanotowano zmian w strukturze. Wciąż dominującą grupą są w niej Brazylijczycy, którzy stanowią prawie 50% tej populacji. Następnie plasują się Meksykanie (13%), Argentyńczycy (8%), Kolumbijczycy (7%) i Kostarykańczycy (6%).

Z kolei wśród obcokrajowców z Afryki nadal przeważają osoby z Afryki Północnej: Egiptu (22%), Tunezji (13%), Maroka (11%) i Algierii (9%). Osoby z Ameryki Północnej w Krakowie to zdecydowanie obywatele Stanów Zjednoczonych (83%), a z Oceanii – Australijczycy (78%).

Rysunek 5. Struktura obcokrajowców według regionu obywatelstwa w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

W rankingu dziesięciu największych grup pochodzenia migrantów mieszkających w Krakowie nastąpiły nieznaczne zmiany w okresie 2019-2021 według wszystkich źródeł danych (zob. tab. 2). Dominują w nim zdecydowanie cudzoziemcy z krajów europejskich. Na znaczeniu pod względem liczebności zyskują z roku na rok Indusi – jedna z najbardziej dynamicznie wzrastających populacji w Krakowie, oraz Gruzini i Turcy. W 2021 roku w pierwszej dziesiątce według danych MUW są również Brazylijczycy, których liczba przekroczyła pół tysiąca. W tym miejscu należy dodać, że udział pierwszej dziesiątki najliczniejszych w ogóle cudzoziemców w Krakowie powoli wzrasta. W 2021 roku w danych UMK udział tej grupy wyniósł 75,6%, według MUW – 77,4% a w bazie ZUS – 82,8%.

Tabela 2. Ranking krajów pochodzenia obcokrajowców wg liczby obcokrajowców w 2019, 2020 i 2021 roku

Pozycja	UMK						MUW						ZUS					
	2019		2020		2021		2019		2020		2021		2019		2020		2021	
	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba	Kraj	Liczba
1	UKRAINA	7 694	UKRAINA	6 676	UKRAINA	7 367	UKRAINA	15 774	UKRAINA	21 601	UKRAINA	26 111	UKRAINA	20 997	UKRAINA	22 359	UKRAINA	26 677
2	ROSJA	775	BIAŁORUŚ	769	BIAŁORUŚ	1 050	ROSJA	1 434	BIAŁORUŚ	1 687	BIAŁORUŚ	2 440	BIAŁORUŚ	1 203	BIAŁORUŚ	1 404	BIAŁORUŚ	3 014
3	BIAŁORUŚ	742	ROSJA	700	ROSJA	580	BIAŁORUŚ	1 338	ROSJA	1 642	ROSJA	1 803	WŁOCHY	735	ROSJA	850	INDIE	1 280
4	WŁOCHY	567	WŁOCHY	570	INDIE	496	WŁOCHY	1 054	INDIE	1 462	INDIE	1 738	ROSJA	708	INDIE	791	ROSJA	1 189
5	INDIE	454	INDIE	494	WŁOCHY	486	INDIE	909	WŁOCHY	1 149	WŁOCHY	1 226	INDIE	570	WŁOCHY	750	WŁOCHY	939
6	HISZPANIA	318	W. BRYTANIA	361	W. BRYTANIA	302	HISZPANIA	856	HISZPANIA	897	HISZPANIA	981	HISZPANIA	491	HISZPANIA	564	GRUZJA	923
7	WIETNAM	284	FRANCJA	309	FRANCJA	277	FRANCJA	784	FRANCJA	831	W. BRYTANIA	863	GRUZJA	394	GRUZJA	476	HISZPANIA	612
8	FRANCJA	279	HISZPANIA	273	HISZPANIA	263	W. BRYTANIA	695	W. BRYTANIA	770	FRANCJA	812	FRANCJA	370	RUMUNIA	371	TURCJA	510
9	W. BRYTANIA	259	WIETNAM	254	WIETNAM	226	NIEMCY	571	NIEMCY	559	RUMUNIA	581	RUMUNIA	341	FRANCJA	364	RUMUNIA	405
10	NIEMCY	223	RUMUNIA	208	TURCJA	211	RUMUNIA	474	RUMUNIA	536	BRAZYLIA	573	WIETNAM	304	W. BRYTAN	323	FRANCJA	401
x	RAZEM	11 595	x	10 614	x	11 258	x	23 889	x	31 134	x	37 128	x	26 113	x	28 252	x	35 950
x	UDZIAŁ	74,5%	x	74,0%	x	75,6%	x	74,2%	x	75,8%	x	77,4%	x	82,5%	x	82,5%	x	82,8%

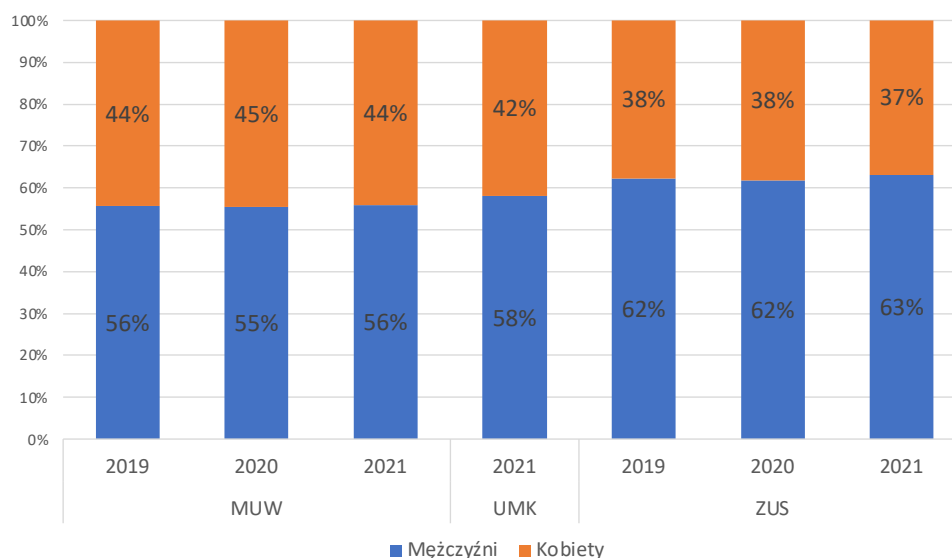
Źródło: UMK (2019-2021), MUW (2019-2021), ZUS (2019-2021).

2.2. Struktura populacji obcokrajowców wg wieku i płci

W populacji cudzoziemców mieszkających w Krakowie dominują liczebnie mężczyźni. Wśród osób, które zalegalizowały pobyt na terenie RP w MUW 56% stanowili właśnie przedstawiciele tej płci (zob. rys. 6). W analizowanych latach struktura ta nie uległa zmianie. W tym roku po raz pierwszy UMK udostępnił na potrzeby niniejszego raportu dane o

obcokrajowcach według płci i wieku. Według tego rejestru 58% zameldowanych stanowili mężczyźni. Największy udział mężczyzn widoczny jest wśród migrantów płacących składki w ZUS. Tutaj udział mężczyzn wynosi w zasadzie niezmiennie około 63%.

Rysunek 6. Struktura populacji obcokrajowców wg płci w 2019, 2020 i 2021 roku wg źródła

Źródło: UMK (2021), MUW (2019-2021), ZUS (2019-2021).

Na uwagę również zasługuje fakt, że wśród największych grup cudzoziemców w Krakowie obserwujemy duże zróżnicowanie w feminizacji populacji. Generalnie, Europejczycy spoza Unii Europejskiej cechują się populacją zbalansowaną pod względem płci (zob. tab. 3). Około pięciu na dziesięć migrantów z Ukrainy, Białorusi, Rosji, Słowacji oraz Rumunii to kobiety. Inaczej wygląda to w populacji wywodzącej się z krajów Unii Europejskiej. Tutaj zdecydowanie dominują mężczyźni. Jedynie trzy z dziesięciu osób są kobietami. W największej grupie wywodzącej się spoza Europy – Indusów - około 63% stanowią mężczyźni. Jedną na pięć osób jest kobieta wśród Turków oraz Gruzinów.

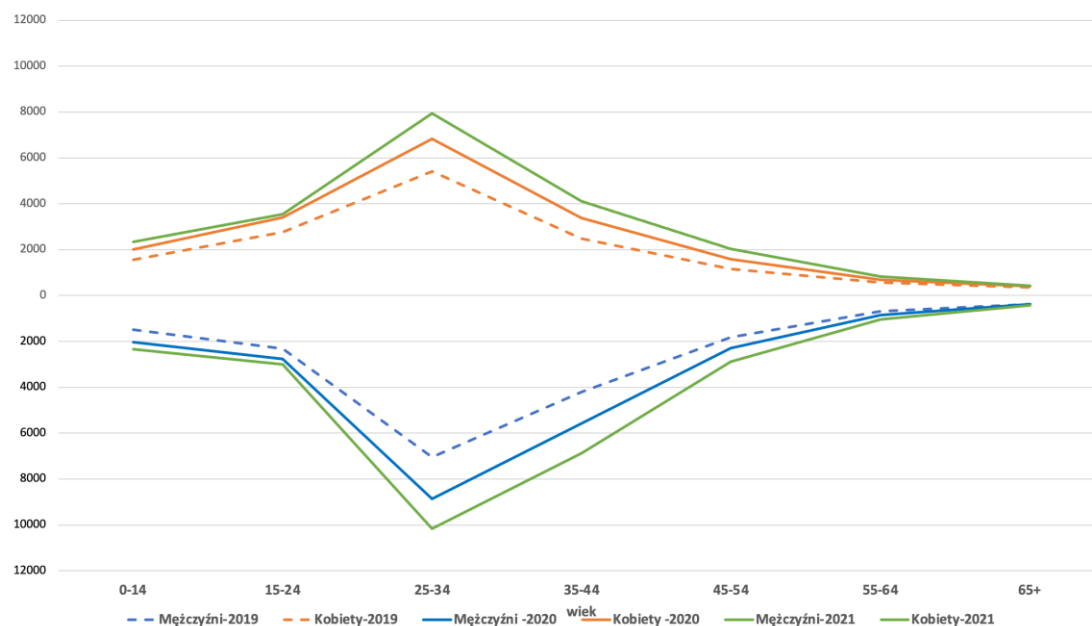
Tabela 3. Udział kobiet w 20 największych grupach obcokrajowców według obywatelstwa w Krakowie w 2021 roku

Kraj	Liczba obcokrajowców	Udział kobiet
UKRAINA	26 111	49%
BIAŁORUŚ	2 440	52%
ROSJA	1 803	54%
INDIE	1 738	37%
WŁOCHY	1 226	23%
HISZPANIA	981	29%
WIELKA BRYTANIA	863	21%
FRANCJA	812	28%
RUMUNIA	581	53%
BRAZYLIA	573	43%
NIEMCY	540	32%
TURCJA	512	23%
WIETNAM	485	40%
GRUZJA	481	19%
STANY ZJEDNOCZONE	453	32%
PORTUGALIA	408	20%
SŁOWACJA	380	47%
WĘGRY	378	45%
NIDERLANDY	342	24%

Źródło: MUW (2021).

W latach 2019-2021 liczebność populacji imigrantów wzrastała we wszystkich grupach wieku. Największe zmiany zanotowano jednak w grupie 25-34 oraz 35-44 lat, czyli w wieku produkcyjnym (zob. rys. 7). W 2021 roku według danych MUW osoby w wieku 25-34 lat stanowiły 38% wszystkich obcokrajowców w Krakowie. Druga co do wielkości zbiorowość, to jest osoby w wieku 35-44 lat, miała natomiast 23% udział w populacji. We wszystkich grupach wieku dominują liczebnie mężczyźni z wyjątkiem grupy osób w wieku kształcenia na poziomie wyższym, gdzie na sto kobiet przypadało 85 mężczyzn. Największa dysproporcja w liczebności według płci wystąpiła w grupie 35-44 lata, gdzie na 100 kobiet przypadało 167 mężczyzn. W grupie 25-34-latków stosunek ten wyniósł 125.

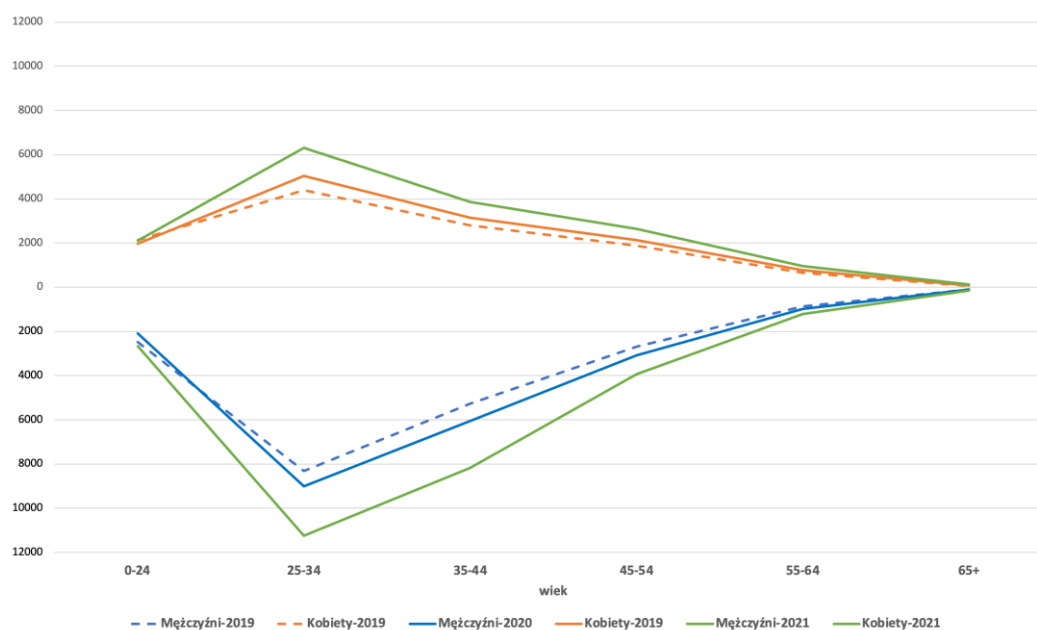
Rysunek 7. Struktura populacji według wieku i płci w 2019, 2020 i 2021 roku (dane MUW)

Źródło: MUW (2019-2021).

Analogiczne wnioski można wyciągnąć analizując dane z ZUS. Wśród płacących składki najczęściej jest osób w wieku 25-34 lata, a następnie tych w wieku 35-44 lata (zob. rys. 8). Przewaga liczebna mężczyzn jest obserwowana we wszystkich grupach wieku. W 2021 roku największa różnica wystąpiła w populacji 35-44 lata, w której na sto kobiet przypadało 212 mężczyzn, oraz wśród 24-34-latków – 178 mężczyzn.

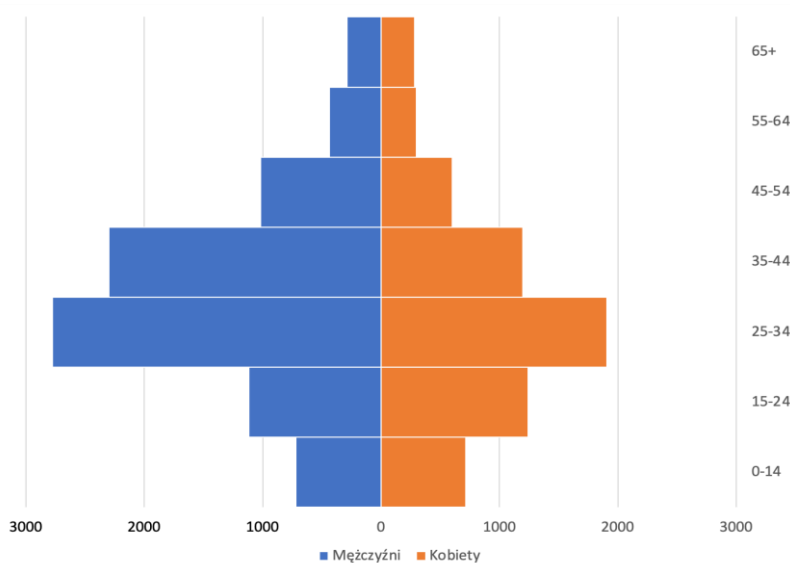
Rysunek 8. Struktura populacji według wieku i płci w 2019, 2020 i 2021 roku (dane ZUS)

Źródło: ZUS (2019-2021).

Analiza danych meldunkowych UMK dostarcza podobnych obserwacji. Najbardziej liczne są grupy wieku 25-34 oraz 35-44 lat (zob. rys. 9). W tej ostatniej wskaźnik maskulinizacji wynosi 192, co oznacza, że na 100 kobiet przypadało 192 mężczyzn. Nieco mniejsza nierównowaga wystąpiła w grupie 45-54 lat – prawie 170, oraz 25-34 lat – 146 mężczyzn.

Rysunek 9. Struktura populacji według wieku i płci w 2021 roku (dane UMK)

Źródło: UMK (2021).

2.3. Struktura wykształcenia populacji obcokrajowców

Obcokrajowcy mieszkający w Krakowie są bardzo dobrze wykształceni. Najnowsze dane z MUW z 2021 roku wskazują, że około 63,5% w wieku 25 i więcej lat posiadało wykształcenie wyższe (zob. tab. 4). Co interesujące udział najlepiej wyedukowanych z roku na rok się obniża. W 2019 roku udział ten wynosił prawie 69%, a w 2020 roku 66,7%. Spadek ten jest widoczny we wszystkich produkcyjnych grupach wieku. Może to świadczyć o zmianach na krakowskim rynku pracy, który w coraz mniejszym stopniu wymaga od migrantów najwyższego poziomu wykształcenia. Do miasta przyciągają obcokrajowcy o zawodach zdobywanych w ramach wykształcenia średniego. Szczególnie dotyczy to populacji mężczyzn. Jak wskazuje tabela 4, wzrasta dysproporcja w wykształceniu wyższym między mężczyznami a kobietami. Kobiety imigrantki są generalnie lepiej wykształcone. Jak 2019 roku różnica w udziale osób z wyższym

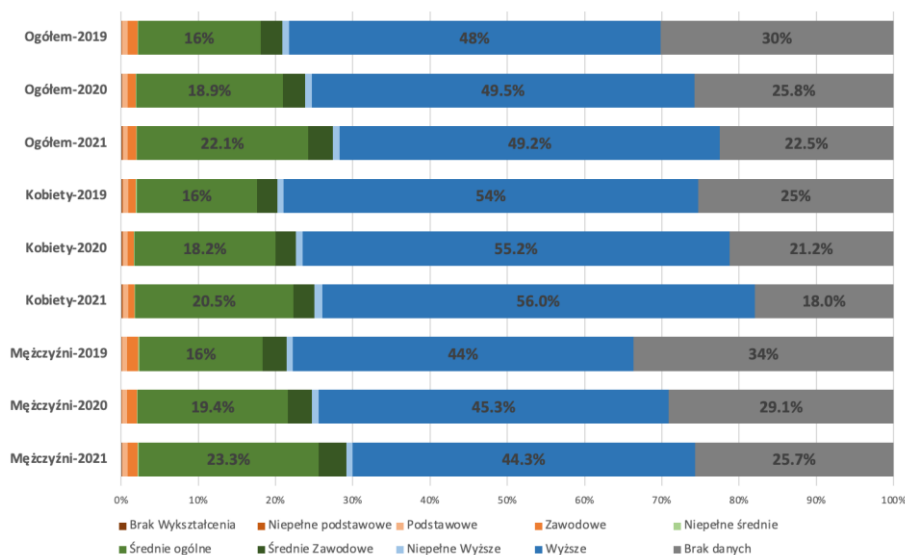
wykształceniem między kobietami a mężczyznami wynosiła 5,3 punkty procentowe, tak w 2021 roku już 8,6 punktów procentowych.

Tabela 4. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według płci w 2019, 2020 i 2021 roku bez uwzględnienia braku danych

Wykształcenie	2019			2020			2021		
	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
Brak Wykształcenia	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.2%	0.1%	0.13%	0.20%	0.17%
Niepełne podstawowe	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.05%	0.09%	0.06%
Podstawowe	1.0%	1.0%	1.0%	0.9%	0.9%	0.9%	0.98%	0.82%	0.90%
Zawodowe	2.2%	1.2%	1.8%	1.7%	1.0%	1.4%	1.72%	1.00%	1.41%
Niepełne średnie	0.2%	0.2%	0.2%	0.2%	0.1%	0.2%	0.19%	0.12%	0.15%
Średnie ogólne	24.1%	20.9%	22.7%	27.4%	23.1%	25.5%	31.36%	24.94%	28.53%
Średnie Zawodowe	4.6%	3.5%	4.1%	4.4%	3.4%	4.0%	4.80%	3.39%	4.18%
Niepełne Wyższe	1.2%	1.1%	1.2%	1.2%	1.2%	1.2%	1.09%	1.19%	1.14%
Wyższe	66.5%	71.8%	68.9%	63.9%	70.1%	66.7%	59.66%	68.26%	63.46%

Źródło: MUW (2019-2021).

Rysunek 10. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według płci w 2019, 2020 i 2021 roku z uwzględnieniem braku danych

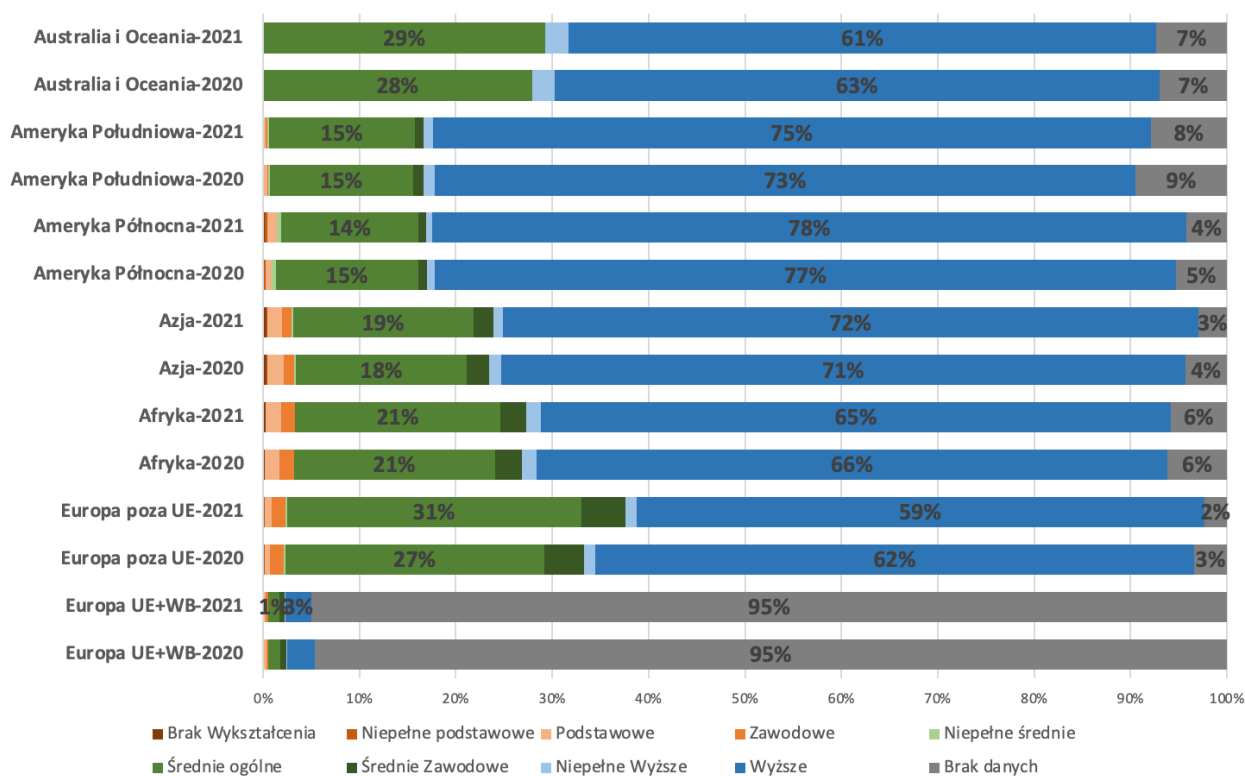
Źródło: MUW (2019-2021).

W tym miejscu należy wskazać dwa ograniczenia danych MUW. Po pierwsze, dane o wykształceniu opierają się na deklaracjach obcokrajowców i nie są weryfikowane przez Urząd (nie są wymagane certyfikaty potwierdzające wykształcenie). Po drugie, o dużej części obcokrajowców nie posiadamy informacji o wykształceniu. Są to w dużej mierze dane o osobach, które składają dokumenty o legalizację pobytu wykorzystując prawo pobytu obywatela Unii Europejskiej. W 2021 roku brak informacji o wykształceniu dotyczył 22,5%

wszystkich imigrantów (zob. rys. 10), w szczególności wśród dotyczyło to obywateli Unii Europejskiej i Wielkiej Brytanii, w której odsetek ten wynosi 95.

W Krakowie generalnie imigranci ze wszystkich regionów świata są zdecydowanie lepiej wykształceni niż Polacy. Najlepiej wykształconymi obcokrajowcami są osoby pochodzące z Ameryki. Aż 78% imigrantów z Ameryki Północnej i 75% z Ameryki Południowej posiadało wyższe wykształcenie w 2021 roku (zob. rys. 11). Na kolejnych miejscach plasują się Azjaci, wśród których najlepiej wykształceni stanowili 72%, Afrykanie – 65% oraz obywatele Australii i Oceanii – 61%. Najliczniejsza grupa migrantów, czyli Europejczycy spoza Unii Europejskiej mają najniższy z porównywanych zbiorowości poziom wykształcenia. Wśród nich około 59% posiadało wyższe wykształcenie. Jak już wcześniej wspomniano nie posiadamy w zasadzie informacji o wykształceniu obywateli Unii Europejskiej – brak danych wynosi 95%. Stopień wykształcenia w Unii Europejskiej jest bardzo wysoki można więc przyjąć, że ogólny poziom wykształcenia oparty o danych uwzględniających braki jest niedoszacowany (zob. rys. 10), a dane prezentowane w tabeli 4 lepiej odzwierciedlają faktyczną strukturę wykształcenia populacji obcokrajowców w Krakowie.

Rysunek 11. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według regionu obywatelstwa w 2020 i 2021 roku

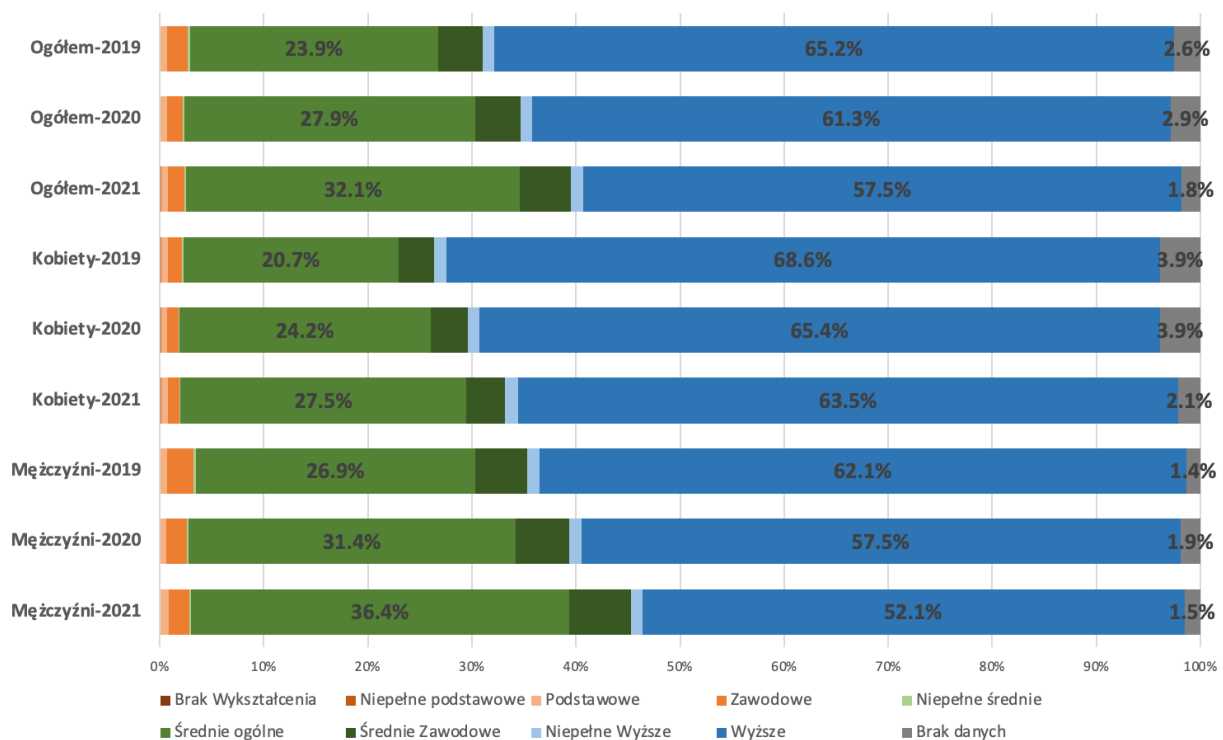

Źródło: MUW (2019-2021).

Rysunek 12 wskazuje, że spadek poziomu wykształcenia ogółu migrantów w Krakowie jest przede wszystkim związany ze zmianą w poziomie edukacji osób przyjeżdżających z Ukrainy. Wynika z tego, że nowi migranci w Krakowie są nieco słabiej wykształceni niż ci, którzy wcześniej przybyli do naszego miasta. W 2021 roku 57,5% Ukraińców w wieku 25 i więcej lat posiadało wyższe wykształcenie, to jest około 10,5 tysiąca osób, które zasila swoim wysokim kapitałem ludzkim krakowski rynek pracy.

W populacji Ukraińców widoczna jest również przewaga w wykształceniu kobiet. W 2021 roku 63,5% Ukrainek deklarowało wyższe wykształcenie, podczas gdy udział ten w grupie mężczyzn wynosił tylko około 52%. Trzeba w tym miejscu dodać, że dwa lata wcześniej populacja mężczyzn miała udział ten o 10 punktów procentowych wyższy, sięgający 62%. W populacji kobiet spadek ten był znacznie niższy i wyniósł 5 punktów procentowych z poziomu 68,6%.

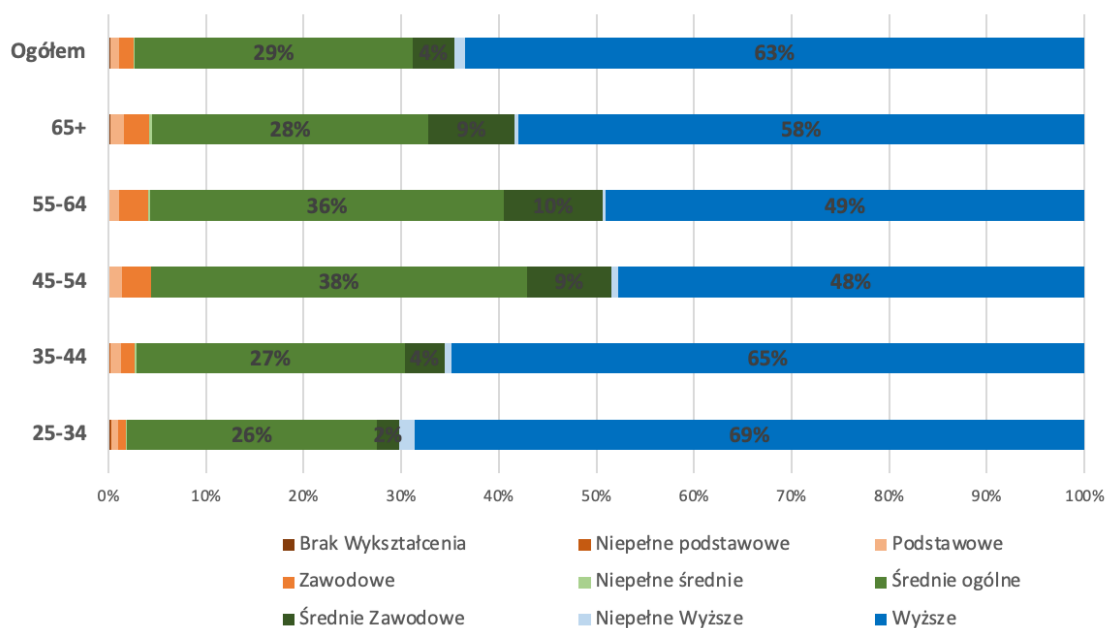
Rysunek 12. Struktura wykształcenia wśród Ukraińców w wieku 25 lat i więcej, legalizujących pobyt w RP, mieszkających w Krakowie w 2019, 2020 i 2021 roku

Źródło: MUW (2019-2021).

W populacji imigrantów mieszkających w Krakowie widoczne jest znaczące zróżnicowanie w poziomie wykształcenia według wieku. Młodszy migranci są zdecydowanie lepiej wykształceni niż starsi. Wśród osób w wieku 25 i więcej lat najlepiej wykształcone są te w wieku 25-34 lata. Prawie siedem z dziesięciu osób w tej grupie posiada wyższe wykształcenie (zob. rys. 13). Kolejną grupą są 35-44-latkowie, wśród których udział ten wynosi 65%. W pozostałych grupach produkcyjnych, czyli w wieli 45-64 lata tylko co druga osoba cechuje się najwyższym poziomem edukacji.

Rysunek 13. Struktura wykształcenia obcokrajowców według wieku w 2021 roku

Źródło: MUW (2019-2021).

Jak już wcześniej wspomniano, poziom wykształcenia w populacji obcokrajowców w Krakowie cechuje się tendencją spadkową. Tabela 5 wskazuje, że obniżanie się udziału osób z wyższym wykształceniem obecne jest we wszystkich rozważanych grupach wieku w okresie 2019-2021. Pomimo tego spadku, ogólna struktura wykształcenia nie ulega zmianom. Prawie wszyscy migranci posiadają przynajmniej średnie wykształcenie.³

³ Zobacz również osobne opracowanie dotyczące imigrantów wysoko wykwalifikowanych w Krakowie – Brzozowski et al. 2021.

Tabela 5. Struktura wykształcenia obcokrajowców według wieku w 2019, 2020 i 2021 roku

Wiek	2019			2020			2021		
	Poniżej średniego	Średnie	Wyższe	Poniżej średniego	Średnie	Wyższe	Poniżej średniego	Średnie	Wyższe
25-34	2%	23%	75%	2%	26%	72%	2%	29%	69%
35-44	3%	28%	69%	3%	30%	67%	3%	32%	65%
45-54	5%	43%	52%	4%	45%	50%	4%	48%	48%
55-64	5%	40%	54%	4%	42%	54%	4%	47%	49%
65+	6%	35%	59%	5%	39%	56%	5%	37%	58%

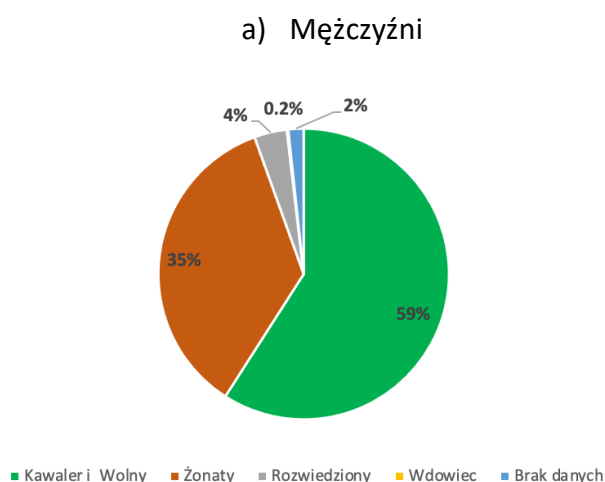
Źródło: MUW (2019-2021).

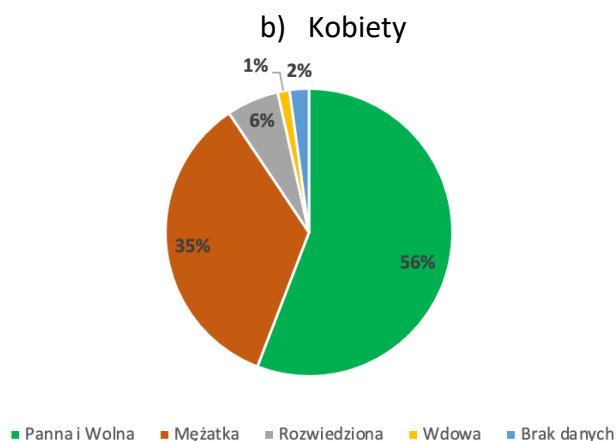
2.4. Struktura populacji obcokrajowców wg stanu cywilnego

Według danych z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w 2021 roku struktura obcokrajowców według stanu cywilnego nie zmieniła się w porównaniu do lat ubiegłych. W populacji mężczyzn 59% osób nie znajduje się w zarejestrowanym związku (zob. rys. 14 oraz tab. 6). Żonaty jest 35%. Osoby rozwiedzione stanowią około 3-4% populacji.

W populacji kobiet jest podobnie. Osoby stanu wolnego dominują z 56% udziałem, podczas gdy mężatki stanowią około 35% imigrantek. Udział rozwiedzionych w zbiorowości kobiet wzrastał w analizowanym okresie. W 2019 było ich 4,3%, podczas gdy w 2021 roku udział ten wzrósł do poziomu 5,9%.

Rysunek 14. Struktura obcokrajowców według stanu cywilnego w 2021

Źródło: MUW (2021).

Tabela 6. Struktura obcokrajowców według stanu cywilnego w 2019, 2020 i 2021 roku

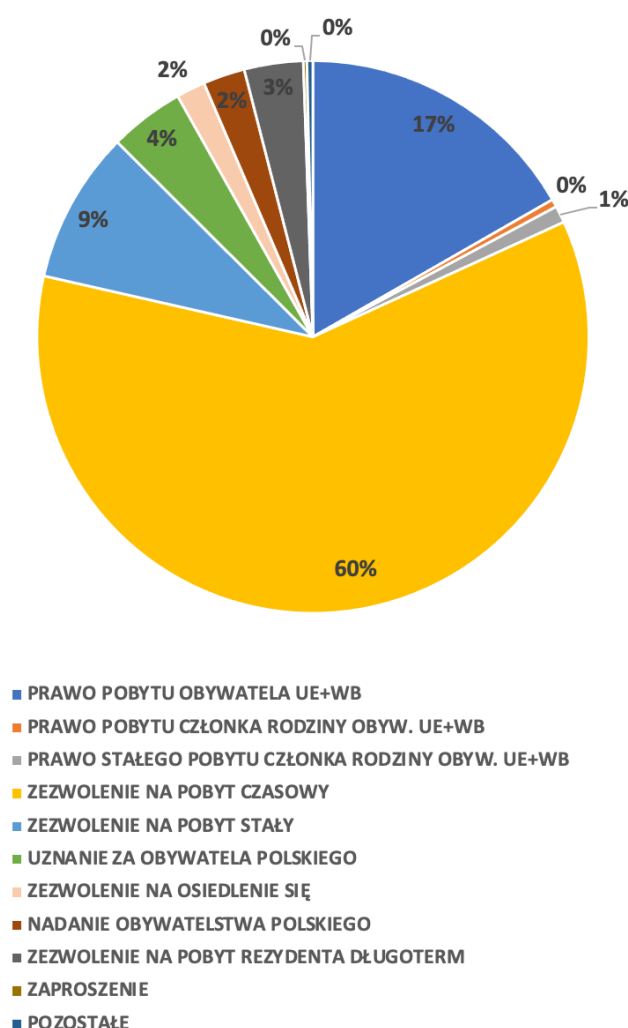
Mężczyźni	2019	2020	2021
Kawaler i Wolny	59.0%	59.4%	59.1%
Żonaty	35.8%	34.9%	35.4%
Rozwiedziony	3.2%	3.2%	3.6%
Wdowiec	0.2%	0.2%	0.2%
Brak danych	1.9%	2.3%	1.7%
Kobiety	2019	2020	2021
Panna i Wolna	56.7%	55.7%	55.9%
Mężatka	34.6%	34.6%	34.7%
Rozwiedziona	4.3%	5.1%	5.9%
Wdowa	1.3%	1.3%	1.3%
Brak danych	3.1%	3.3%	2.2%

Źródło: MUW (2019-2021).

2.5. Status prawny imigrantów w Krakowie

Obcokrajowcy z zalegalizowanym pobytem na terytorium Polski mieszkający w Krakowie w zdecydowanej większości posiadają zezwolenie na pobyt czasowy. Sześciu na dziesięciu migrantów posiada właśnie taki status. Udział tej grupy w ostatnim roku nie uległ zmianie. Drugim typem migrantów są osoby realizujące prawo pobytu obywatela Unii Europejskiej i Wielkiej Brytanii. W 2021 roku było ich 17%, co stanowi spadek o 2 punkty procentowe z poziomu 19% w 2020 roku. Około 10% migrantów posiadało natomiast zezwolenie na pobyt stały.

Rysunek 15. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

Imigracja do Polski jest stosunkowo nowym zjawiskiem, w związku z tym niewielka część populacji obcokrajowców nabyła prawa do posiadania zezwolenie na pobyt stały. Dlatego też około 70-80% imigrantów pochodzących ze wszystkich analizowanych regionów świata posiadała zezwolenie na pobyt czasowy, z wyjątkiem obywateli Unii Europejskiej, z których 91% wykorzystywało prawo pobytu obywatela UE na terytorium RP (zob. tab. 7). Udział obcokrajowców przebywających w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt stały znajduje się w przedziale od 5% dla imigrantów z Azji i Ameryki Południowej do 12-13% dla Europejczyków spoza UE oraz Australii i Oceanii. Nieco odmienną strukturę mają obcokrajowcy z Ameryki Północnej, z których 67% posiada zezwolenie na pobyt czasowy, 10% na pobyt stały, a 12% otrzymało zezwolenie na osiedlenie się. Nadanie obywatelstwa jest

niezwykle rzadką kategorią spraw. Tylko około 2% spraw dotyczy tej kategorii, czyli około tysiąca imigrantów.

Tabela 7. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie według regionu obywatelstwa w 2021 roku

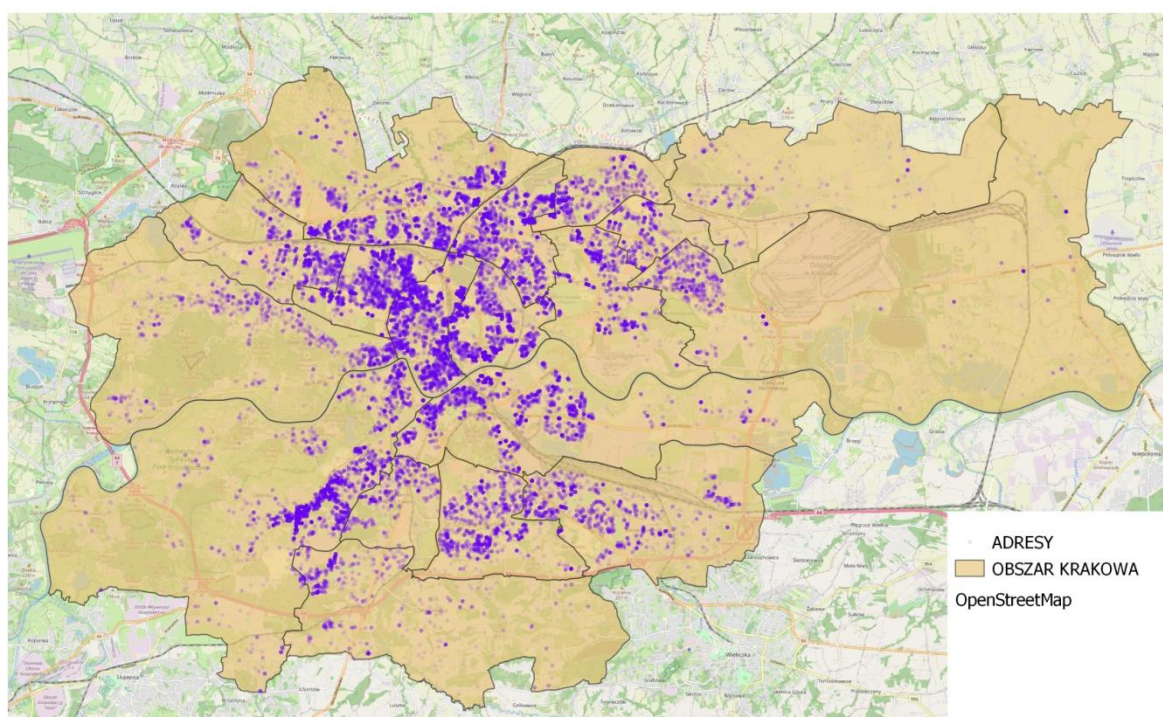
Typ sprawy	Europa UE+WB	Europa poza UE+WB	Afryka	Azja	Ameryka Północna	Ameryka Południowa	Australia i Oceania	Total
PRAWO POBYTU OBYWATELA UE+WB	91%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	17%
PRAWO POBYTU CZŁONKA RODZINY OBYW. UE+WB	0%	0%	1%	1%	3%	6%	0%	0%
PRAWO STAŁEGO POBYTU CZŁONKA RODZINY OBYW.	5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%
ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY	0%	73%	72%	81%	67%	83%	70%	60%
ZEZWOLENIE NA POBYT STAŁY	0%	12%	10%	5%	10%	5%	13%	9%
UZNANIE ZA OBYWATELA POLSKIEGO	0%	6%	4%	2%	1%	1%	0%	4%
ZEZWOLENIE NA OSIEDLENIE SIĘ	2%	1%	4%	2%	12%	1%	7%	2%
NADANIE OBYWATELSTWA POLSKIEGO	1%	3%	3%	3%	4%	2%	4%	2%
ZEZWOLENIE NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERM	0%	4%	3%	5%	3%	1%	4%	3%
ZAPROSZENIE	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
POZOSTAŁE	0%	0%	2%	1%	1%	1%	2%	0%

Źródło: MUW (2021).

3. Rozmieszczenie przestrzenne imigrantów w Krakowie

W 2021 roku obcokrajowcy zamieszkiwali we wszystkich dzielnicach Krakowa, ale ich koncentracja różni się znacząco pomiędzy tymi obszarami administracyjnymi. Na rysunku 16 za pomocą fioletowych punktów przedstawiono miejsce zamieszkania cudzoziemców na terenie Krakowa na podstawie danych z MUW⁴.

Rysunek 16. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców według dzielnic w Krakowie w 2021

Źródło: MUW (2021).

Dane z bazy legalizacji pobytów MUW wskazują, że największa koncentracja obcokrajowców była widoczna w dzielnicach Stare Miasto – 5,9 tysiąca osób, Dębniki – 5,4 tys., Podgórze – 4,7 tys. oraz Prądnik Biały (4,6 tys.) (zob. tab. 8). Imigranci tylko z tych czterech dzielnic stanowili około 43% populacji obcokrajowców w Krakowie. Najmniej osób było zarejestrowanych w dzielnicach Wzgórze Krzesławickie (0,3 tys.), Bieńczyce (0,7 tys.) oraz Łagiewniki-Borek Fałęcki (0,8 tys.). Populacja migrantów wzrosła o 14%, w tym ponad

⁴ Im większa koncentracja migrantów w danym miejscu na mapie tym większe nasycenie barwy fioletowej.

dwudziestoprocentowe wzrosty zanotowano w dzielnicach Nowa Huta (32%), Grzegórzki (22%), Stare Miasto (21%), Podgórze (21%), Swoszowice (21%) oraz Mistrzejowice (21%). Jediną dzielnicą, w której liczebność migrantów uległa zmniejszeniu były Bieńczyce, gdzie populacja obniżyła się o 3% w stosunku do 2020 roku. Interesujące są zmiany liczebne migrantów w dzielnicy Krowodrza. Według danych UMK, w dzielnicy tej nastąpił największy przyrost zameldowań w Krakowie. Jednak w danych MUW dzielnica ta zanotowała jeden z najniższych przyrostów wśród wszystkich krakowskich dzielnic (7%). Warto odnotować, iż w minionym roku obejmujących początek pandemii zameldowania uległy bardzo silnej redukcji do stanu sprzed 2019 w sytuacji, gdy bazy danych ZUS i MUW nie potwierdzały tak silnej redukcji liczby cudzoziemców w Krakowie (Pędziwiatr et al. 2021: 17).

Na podstawie danych meldunkowych z UMK, najbardziej preferowanymi dzielnicami były Dębniki (1828 osób co stanowiło 12,3% wszystkich migrantów w 2021 roku na terenie Krakowa), Podgórze (1532 osób - 10,3%), Stare Miasto (1452 osób - 9,7%), Prądnik Biały (1392 osób - 9,3%) oraz Grzegórzki (1345 osób - 9%). Najmniej cudzoziemców zamieszkiwało dzielnice Wzgórza Krzesławickie (110 osób, czyli 0,7% wszystkich migrantów w 2021 roku na terenie Krakowa), Łagiewniki – Borek Fałęcki (260 osób - 1,7%) oraz Bieńczyce (285 osób - 1,91%). Porównując dane meldunkowe z roku poprzedniego (2020), można stwierdzić, iż w ciągu roku nastąpił 4% wzrost liczby zameldowanych migrantów na terenie Krakowa. Największy przyrost zaobserwowano na terenie dzielnicy Krowodrza, gdzie liczba zameldowań wzrosła o 25% z poziomu około 0,9 tys. osób do prawie 1,2 tys. osób, w dzielnicy Bieżanów–Prokocim (o 17%) oraz w dzielnicy Grzegórzki (o 15%). Największy spadek stwierdzono na terenie Białego Prądnika, gdzie liczba migrantów spadła o 19% z poziomu 1,6 tys. osób do 1,4 tys. osób oraz w dzielnicy Łagiewniki – Borek Fałęcki (spadek o 12%), Nowej Huty (spadek o 12%) i Czyżyn (spadek o 10%) (zob. tab. 8).

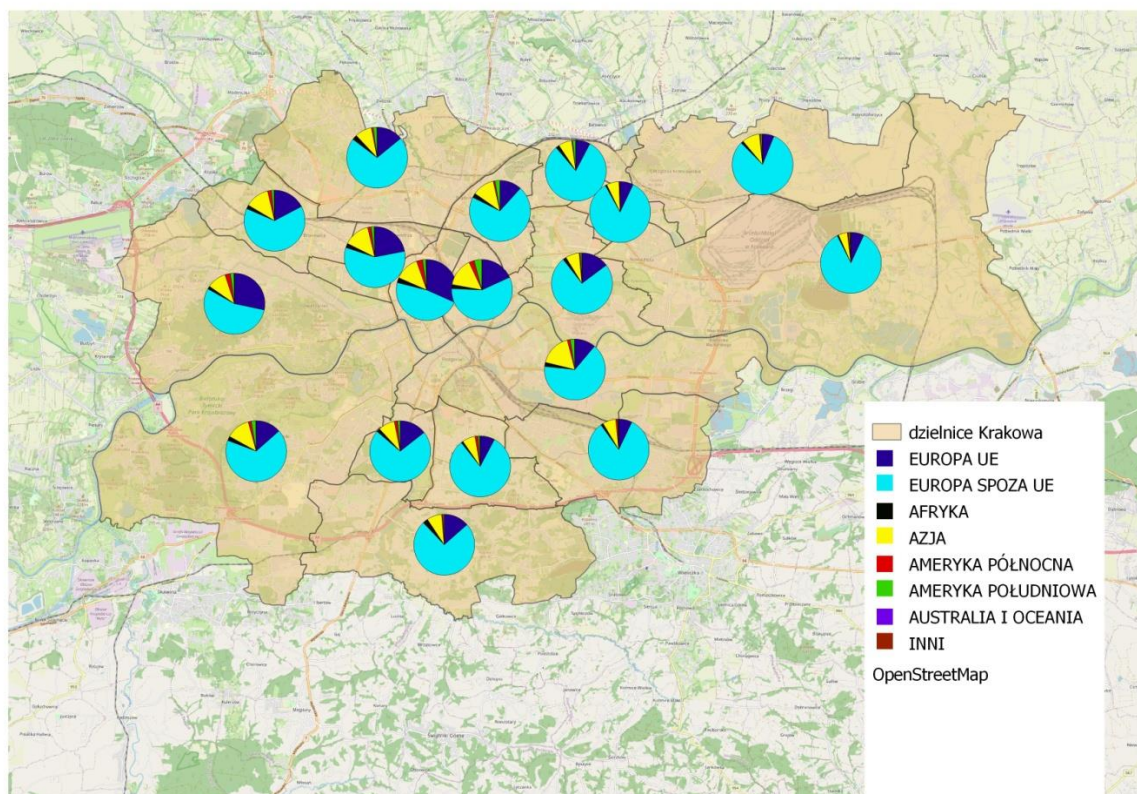
Tabela 8. Liczba obcokrajowców według dzielnic Krakowa i wybranych grup pochodzenia w 2020 i 2021 roku

Nr	Dzielnica	UMK							MUW							Zmiana 2020-2021
		2020			2021			Zmiana 2020-2021	2020			2021				
		Obcokrajowcy liczebność	Europa nieUE udział	Europa UE udział	Obcokrajowcy liczebność	Europa nieUE udział	Europa UE udział		Obcokrajowcy liczebność	Europa nieUE udział	Europa UE udział	Obcokrajowcy liczebność	Europa nieUE udział	Europa UE udział		
1	Stare Miasto	1 317	33%	41%	1 452	43%	30%	9%	4 643	36%	44%	5 900	47%	32%	21%	
2	Grzegórzki	1 148	46%	25%	1 345	53%	21%	15%	3 244	52%	25%	4 135	58%	18%	22%	
3	Prądnik Czerwony	1 160	63%	19%	1 155	66%	16%	0%	3 568	72%	13%	3 933	71%	12%	9%	
4	Prądnik Biały	1 654	63%	23%	1 392	66%	22%	-19%	4 082	67%	17%	4 659	71%	14%	12%	
5	Krowodrza	878	58%	23%	1 176	58%	16%	25%	3 599	55%	27%	3 861	58%	22%	7%	
6	Bronowice	531	54%	29%	573	63%	21%	7%	1 628	61%	22%	1 891	64%	17%	14%	
7	Zwierzyniec	437	38%	42%	418	48%	33%	-5%	1 413	44%	40%	1 649	55%	28%	14%	
8	Dębniki	1 640	62%	21%	1 828	67%	17%	10%	4 738	64%	17%	5 406	67%	13%	12%	
9	Łagiewniki-Borek Fałęcki	292	58%	24%	260	70%	18%	-12%	720	68%	18%	873	72%	14%	18%	
10	Swoszowice	376	64%	20%	384	63%	21%	2%	821	69%	18%	1 042	74%	14%	21%	
11	Podgórze Duchackie	686	69%	16%	665	70%	17%	-3%	1 842	79%	9%	1 989	81%	8%	7%	
12	Bieżanów-Prokocim	611	76%	17%	740	82%	12%	17%	1 758	82%	10%	2 219	83%	7%	21%	
13	Podgórze	1 571	56%	19%	1 532	59%	18%	-3%	3 868	62%	14%	4 733	65%	11%	18%	
14	Czyżyny	810	67%	15%	734	64%	17%	-10%	1 655	72%	18%	1 931	75%	15%	14%	
15	Mistrzejowice	428	70%	16%	465	75%	14%	8%	1 112	78%	10%	1 408	81%	8%	21%	
16	Bieńczyce	289	72%	16%	285	76%	15%	-1%	731	83%	9%	707	85%	7%	-3%	
17	Wzgórze Krzesławickie	98	68%	16%	110	73%	15%	11%	256	71%	9%	297	81%	6%	14%	
18	Nowa Huta	414	75%	15%	371	76%	13%	-12%	899	83%	10%	1 320	86%	7%	32%	
x	Brak Danych	x	x	x	x	x	x	x	523	x	x	23	x	x	x	
x	Razem	14 340	58%	23%	14 885	58%	23%	4%	41 100	62%	21%	47 953	62%	21%	14%	

Źródło: UMK (2020 i 2021), MUW (2020 i 2021).

W 2021 roku najliczniejszą grupą we wszystkich dzielnicach byli obywatele krajów europejskich spoza Unii Europejskiej (zob. rys. 17). Według danych MUW, stanowili oni od 47% (w przypadku Starego Miasta) do 86% (dla Nowej Huty) wszystkich imigrantów. Drugą najliczniejszą grupę stanowili obywatele Unii Europejskiej. Największy procentowy udział w strukturze imigrantów mają oni w dzielnicy Stare Miasto (32%). W pozostałych dzielnicach ich udział znajdował się w przedziale od 6% (Wzgórze Krzesławickie) do 28% (Zwierzyniec). Dane te wskazują, że obywatele Unii Europejskiej generalnie wybierają dzielnice o relatywnie wyższych kosztach wynajmu mieszkań

Rysunek 17. Struktura populacji obcokrajowców według regionu obywatelstwa w dzielnicach Krakowa w 2021 roku

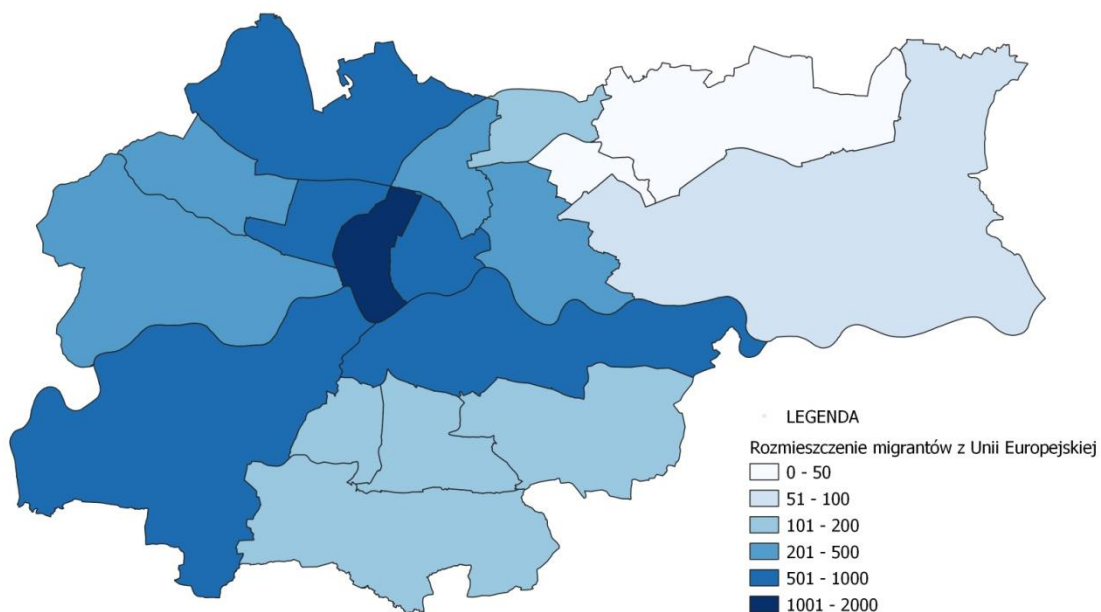

Źródło: MUW (2021).

Poniżej przedstawione zostało przestrzenne rozmieszczenie obcokrajowców w dzielnicach Krakowa w 2021 roku według regionów pochodzenia. Zauważalne jest podobieństwo rozmieszczenia miejsca zamieszkania obcokrajowców pochodzących z państw Unii Europejskiej, Afryki, Azji oraz Ameryki Południowej. Najwięcej migrantów z tych rejonów świata zamieszkuje dzielnice Prądnika Białego, Prądnika Czerwonego, Krowodrzy, Starego Miasta, Grzegórzki, Dębnik i Podgórze, tworząc na mapie kształt odwróconej litery „T”.

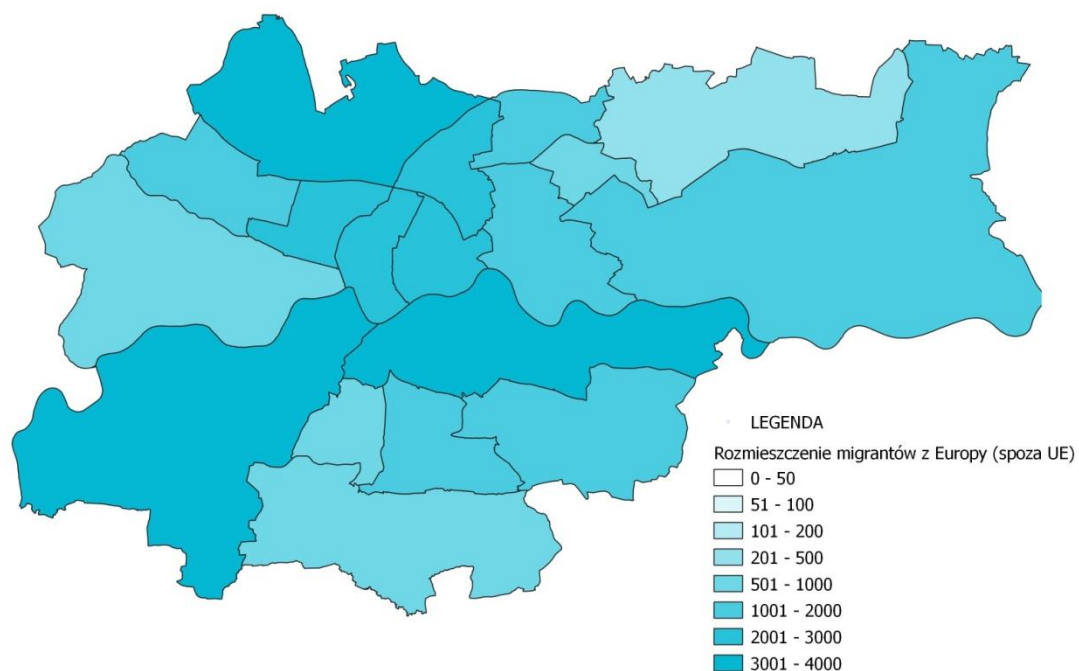
Na obszarze Starego Miasta widoczna jest bardzo duża koncentracja obcokrajowców pochodzących z Unii Europejskiej. Najmniej popularnymi dzielnicami dla obywateli UE są dzielnice wschodnie – Bieńczyce, Wzgórza Krzesławickie i Nowa Huta oraz dzielnice południowe – Podgórze Duchackie, Swoszowice, Bieżanów – Prokocim, Łagiewniki – Borek Fałęcki. Ponadto, w porównaniu z rokiem poprzednim, zauważalny jest spadek popularności dzielnicy Zwierzyńiec, Bronowice, Prądnik Czerwony oraz Czyżyny (zob. rys. 18).

Rysunek 18. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Unii Europejskiej według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

Rysunek 19. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców spoza Unii Europejskiej według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

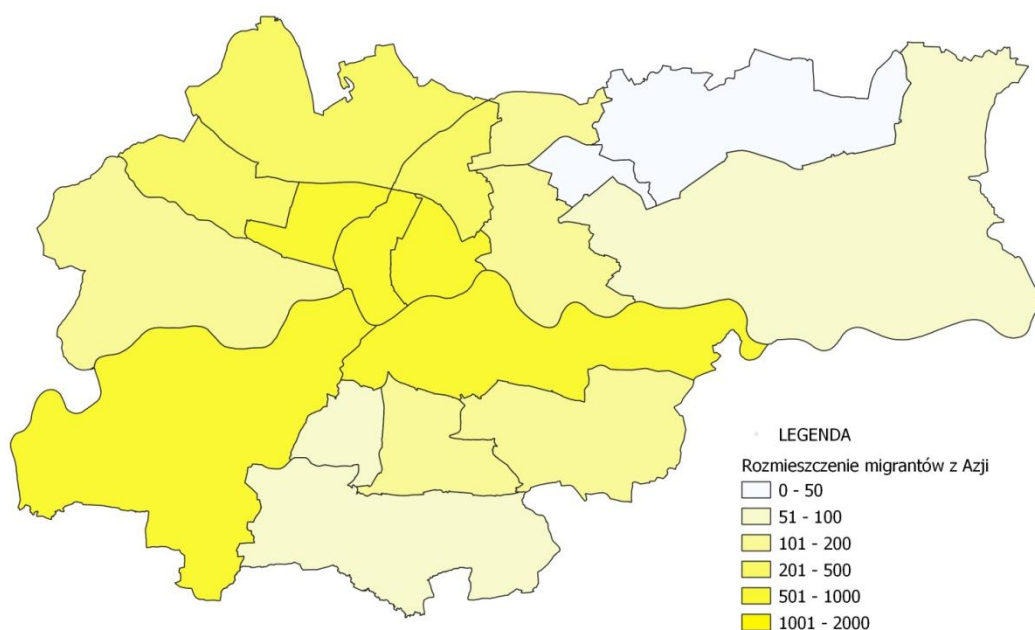

Źródło: MUW (2021).

Obcokrajowcy pochodzący z krajów europejskich spoza Unii Europejskiej zamieszkują dość równomiernie wszystkie dzielnice Krakowa. Około 85% z nich to obywatele Ukrainy. Nie jest zauważalna ich szczególna koncentracja w jednej z dzielnic Krakowa. Najwięcej imigrantów z tej grupy mieszka w dzielnicach Prądnik Biały, Dębniaki oraz Podgórze, a najmniej na Wzgórzach Krzesławickich (zob. rys. 19).

Podobnie jak w przypadku obcokrajowców z krajów europejskich spoza Unii Europejskiej, wśród migrantów pochodzących z krajów azjatyckich nie stwierdzono szczególnej koncentracji w wybranych dzielnicach Krakowa. Najwięcej z nich zamieszkuje jednak Stare Miasto, Grzegórzki, Podgórze, Krowodrza oraz Dębniaki. Najmniejszą popularnością cieszą się Wzgórze Krzesławickie oraz Bieńczyce (zob. rys. 20).

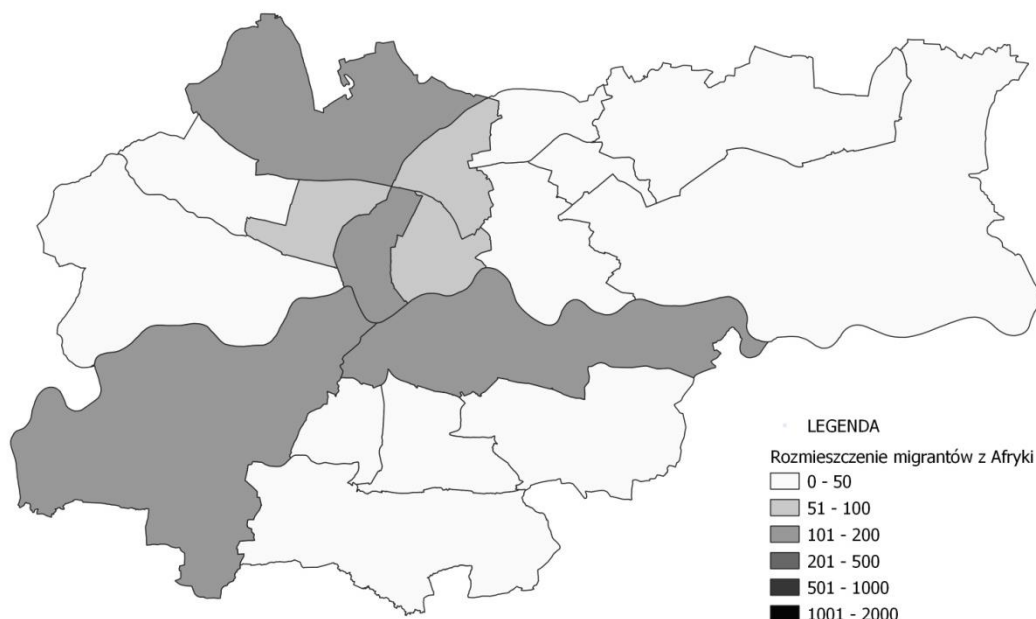
Rysunek 20. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Azji według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

W populacji obcokrajowców pochodzących z krajów afrykańskich ponad 100 osób mieszka w każdej z poniższych dzielnic Krakowa - Stare Miasto, Prądnik Biały, Dębniaki oraz Podgórze. Warto nadmienić, iż w porównaniu z rokiem poprzednim, popularność ostatniej wymienionej dzielnicy wzrosła. Innymi dzielnicami, mniej popularnymi, ale w których mieszka przynajmniej 50 przedstawicieli tej grupy są: Grzegórzki, Krowodrza i Prądnik Czerwony (zob. rys. 21).

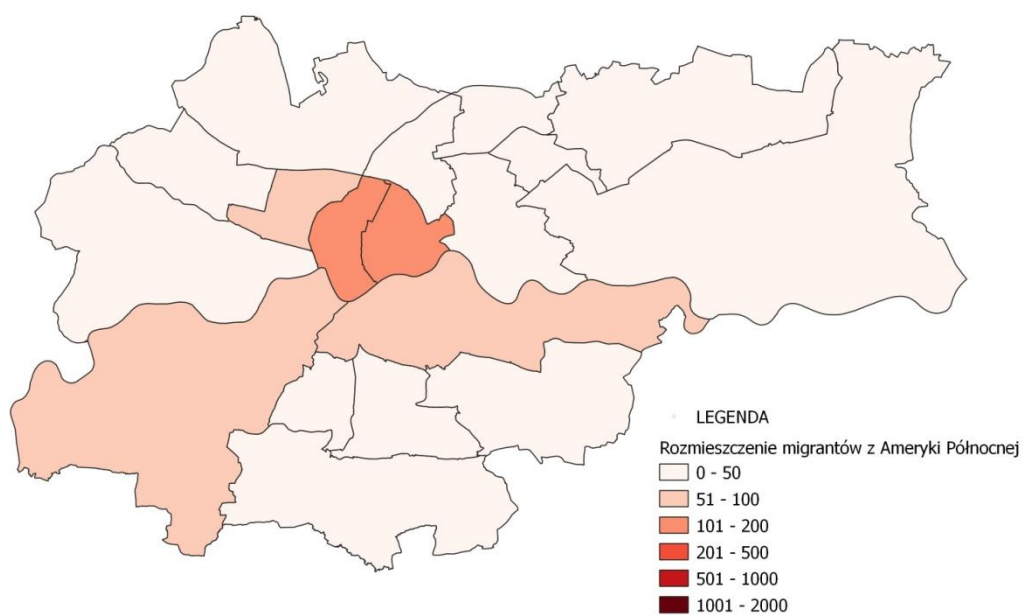
Rysunek 21. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Afryki według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

Największą koncentrację imigrantów z Ameryki Północnej można zaobserwować dla dzielnic centralnych Krakowa, czyli dla Starego Miasta oraz Grzegórzki (zob. rys. 22). W porównaniu do roku poprzedniego zmalała popularność dzielnicy Pogórze wśród imigrantów z tej grupy.

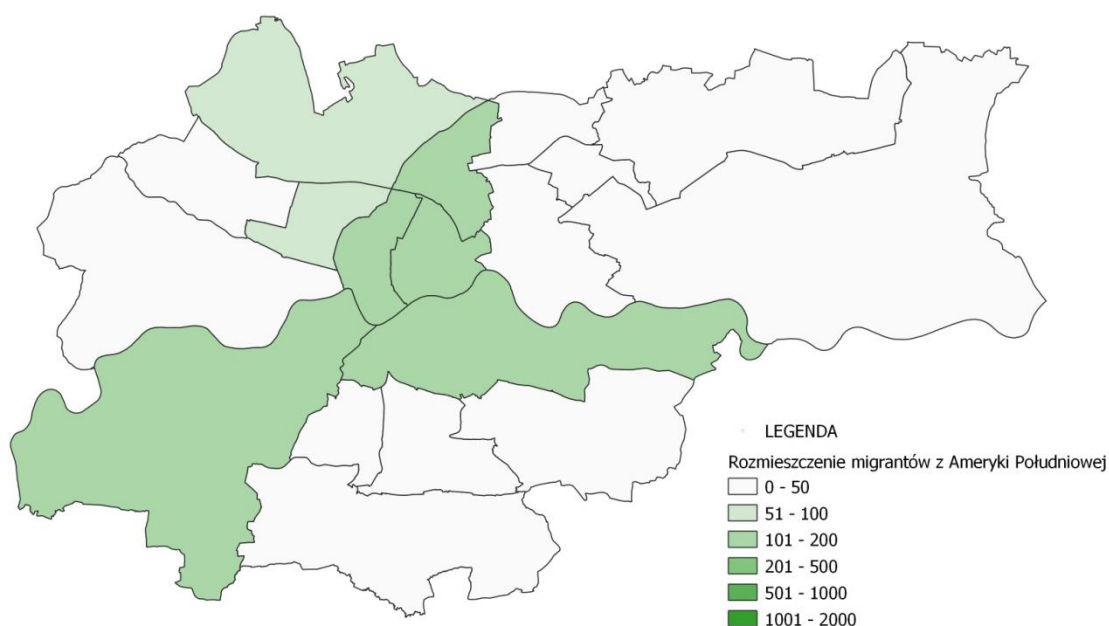
Rysunek 22. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Ameryki Północnej według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

Jeśli chodzi o rozmieszczenie imigrantów z Ameryki Południowej na terenie Krakowa, to zamieszkują oni głównie dzielnice Starego Miasta, Grzegórzki, Prądnik Czerwony, Dębniki oraz Podgórze. W ciągu ostatniego roku zmalała liczba imigrantów z tego regionu geograficznego w dzielnicy Prądnika Białego (zob. rys. 23).

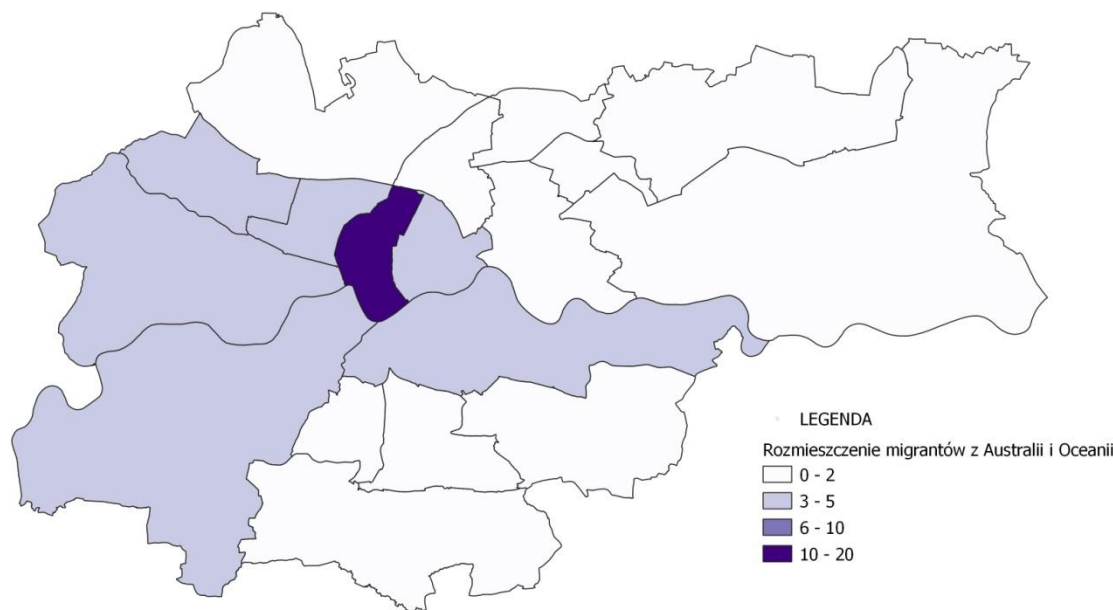
Rysunek 23. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Ameryki Południowej według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

Największa koncentracja obcokrajowców pochodzących z krajów Australii i Oceanii jest w obrębie Starego Miasta. Oprócz tej dzielnicy, imigranci z tej grupy mieszkają również w dzielnicach: Bronowice, Zwierzyniec, Krowodrza, Dębniki, Grzegórzki oraz Podgórze. Należy nadmienić, iż w przeciągu roku praktycznie w każdej z tych dzielnic, liczba imigrantów zmalała o ponad połowę (zob. rys. 24).

Rysunek 24. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Australii i Oceanii według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

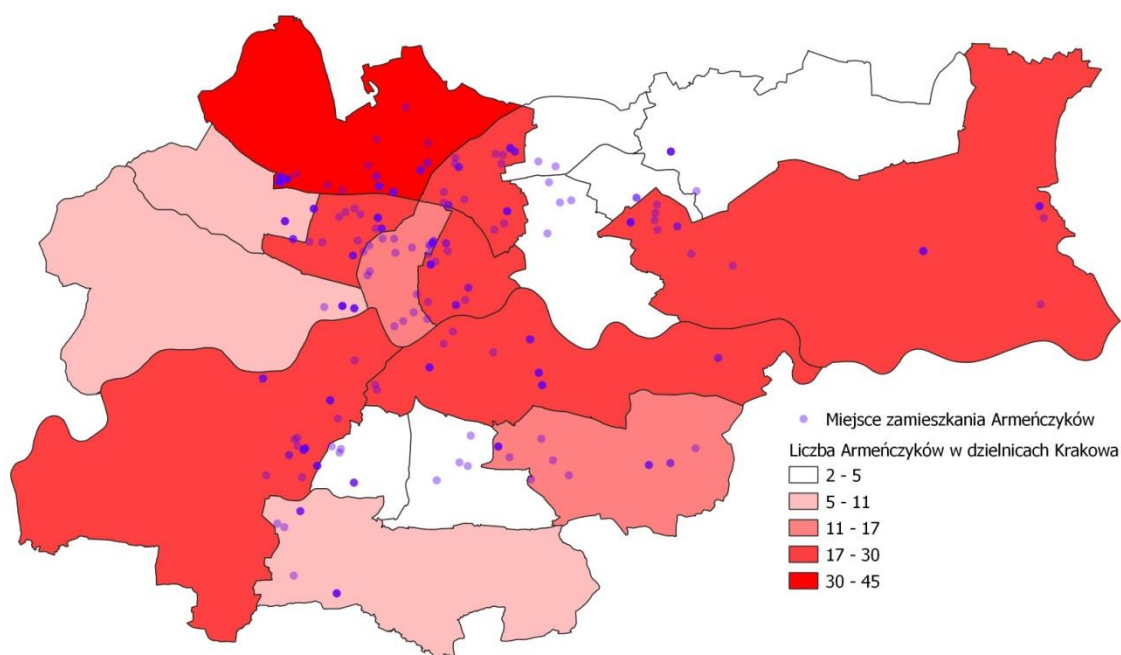

Źródło: MUW (2021).

W ostatniej części tego rozdziału przedstawiono rozmieszczenie przestrzenne czterech wybranych grup obcokrajowców – Armeńczyków, Brazylijczyków, Wietnamczyków oraz Indusów.

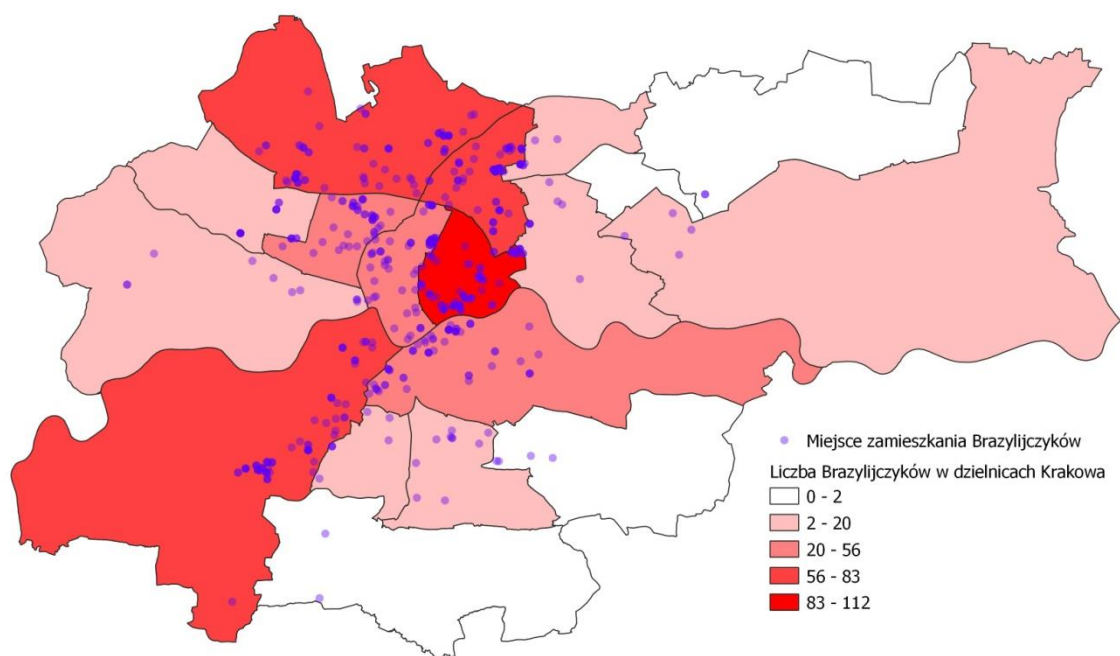
W 2021 roku Armeńczycy zamieszkiwali wszystkie dzielnice Krakowa, przy czym największa ich koncentracja była w dzielnicy Prądnik Biały, w okolicach Ronda Ofiar Katynia. Najmniej Armeńczyków zamieszkiwało dzielnice Wzgórz Krzesławickich, Mistrzejowic, Bieńczyk, Czyżyn, Podgórze Duchackiego oraz dzielnicy Łagiewniki – Borek Fałęcki. W porównaniu z raportem z roku poprzedniego, zauważyć można mniejszą liczbę Armeńczyków na Starym Mieście, Wzgórzach Krzesławickich oraz w Bronowicach (zob. rys. 25).

Rysunek 25. Rozmieszczenie przestrzenne Armeńczyków według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

Rysunek 26. Rozmieszczenie przestrzenne Brazylijczyków według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

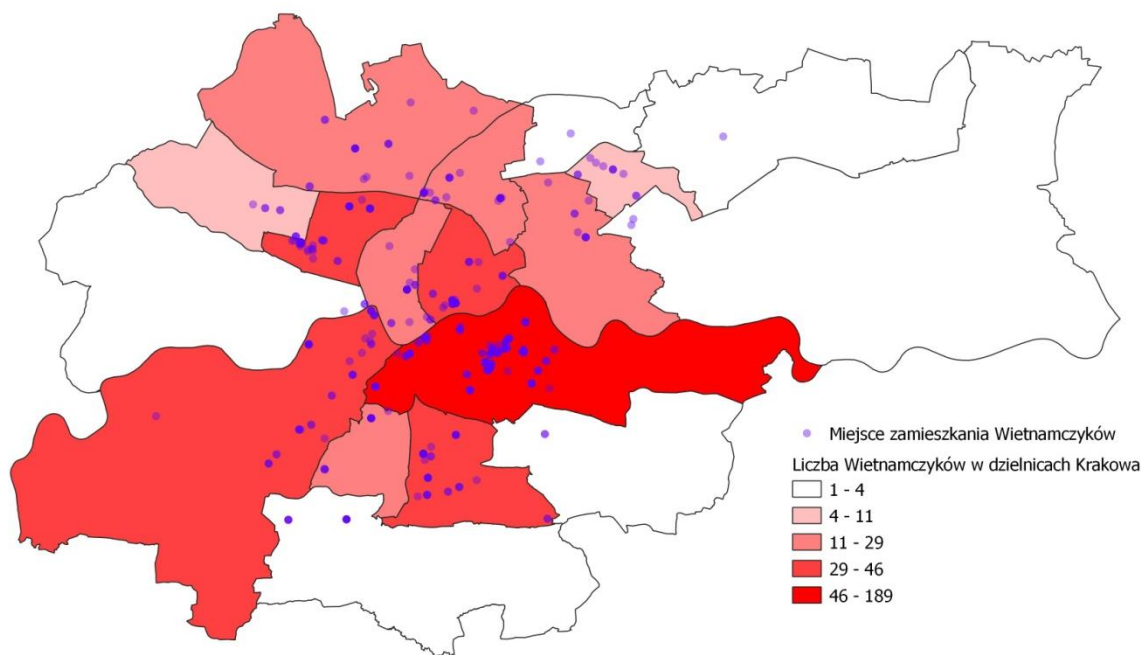

Źródło: MUW (2021).

W przypadku Brazylijczyków, można stwierdzić, iż preferują oni centralną i północną część Krakowa – dzielnica Grzegórzki, Prądnik Czerwony, Prądnik Biały, czyli rejony, w których znajduje się najwięcej siedzib międzynarodowych korporacji w Krakowie. Duża część populacji tej grupy zamieszkuje również rejon ulicy Michała Bobrzyńskiego i Kapelanka w dzielnicy Dębniki (zob. rys. 26).

Największa koncentracja Wietnamczyków na terenie Krakowa znajduje się w dzielnicy Podgórze, w rejonie Krakowskiego Centrum Handlowo-Targowego CHT, w okolicach stawu Płaszowskiego oraz w rejonie Starego Podgórza. Dwa pierwsze skupiska są powiązane z główną przestrzenią działalności handlowo-usługowej tej grupy w przeszłości i obecnie (Brzozowski i Pędziwiatr 2014 i Pędziwiatr et al. 2021a), natomiast trzecie z nich z działalnością gastronomiczną. Ta ostatnia jednak, co warto odnotować, jest prowadzona we wszystkich dzielnicach miasta łącznie z Nową Hutą. Oprócz Podgórza, Wietnamczycy zamieszkują licznie dzielnice Dębniki, Krowodrza, Podgórze Duchackie oraz Grzegórzki. Najmniej Wietnamczyków zamieszkuje rejony Wzgórz Krzesławickich, Nowej Huty, Mistrzejowic, Swoszowic, Zwierzyńca oraz Bieżanowa-Prokocimia (zob. rys. 27).

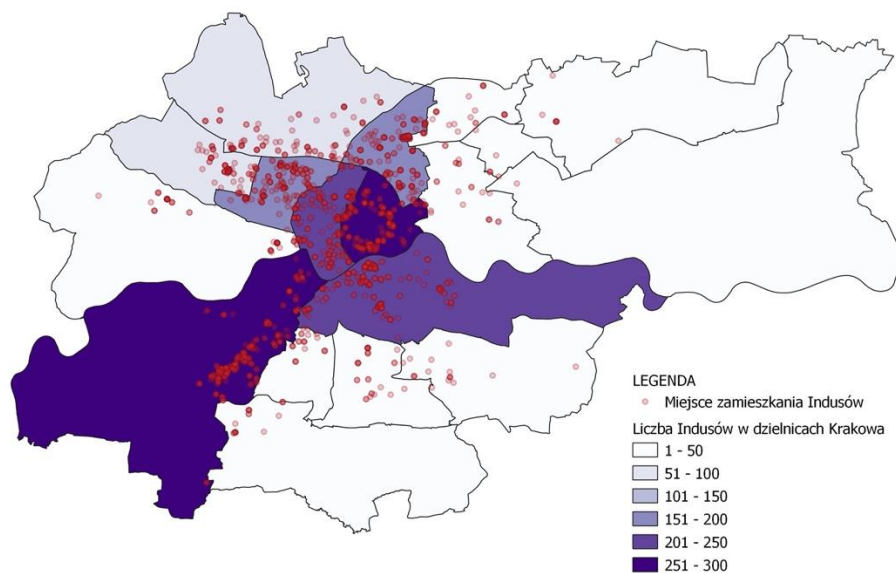
Rysunek 27. Rozmieszczenie przestrzenne Wietnamczyków według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

Jeśli chodzi o obywateli Indii to wyraźnie widać ich koncentracje w Starym Mieście, Grzegórkach oraz na Podgórzu i Dębnikach. To w tych dzielnicach najczęściej oprócz biur korporacji międzynarodowych znajdują się również prowadzone przez wielu obywateli Indii restauracje z daniami kuchni indyjskiej. Dość liczne skupiska Indusów zauważalne są również na Krowodrzy, Prądniku Czerwonym. Mniej liczne skupiska widoczne są również na Prądniku Białym i w Bronowicach. Tylko nieliczni Indusi decydują się na zamieszkanie w Nowej Hucie, Bieńczykach, na Wzgórzach Krzesławickich czy w Swoszowicach. Niewielu mieszka również na Zwierzyńcu. (zob. rys. 28)

Rysunek 28. Rozmieszczenie przestrzenne Indusów według dzielnic w Krakowie w 2021 roku

Źródło: MUW (2021).

4. Imigranci w systemie szkolnictwa w Małopolsce i Krakowie

Jedną z przestrzeni życia społecznego w której obecność imigrantów w jest namacalnie zauważalna to system szkolnictwa. Cudzoziemcy są w nich coraz wyraźniej obecni od poziomu najniższego czyli przedszkoli po najwyższy – uniwersytecki. Jeśli przed dekadą ta obecność miała charakter incydentalny, to aktualnie dzieci cudzoziemskie stały się już niemalże normą w każdej większej placówce opiekuńczo-oświatowej w mieście.

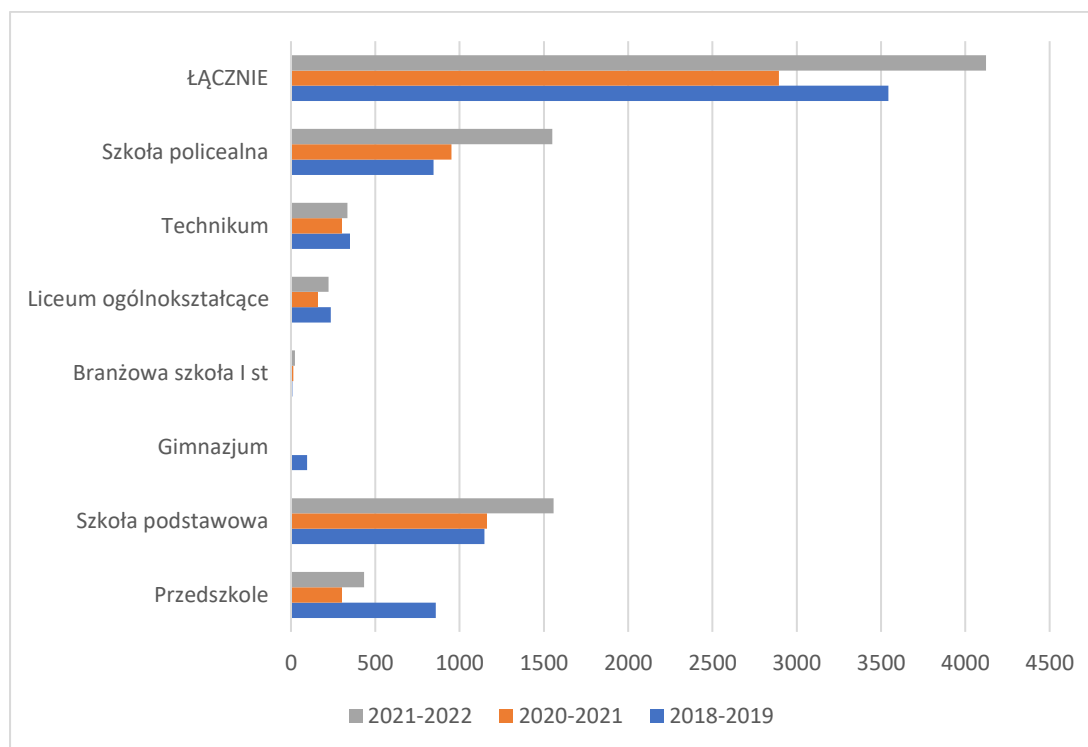
W niniejszej części raportu analizujemy najnowsze dane dotyczące obecności cudzoziemców w szkolnictwie od poziomu przedszkolnego, przez podstawowy i średni, aż po uczelnie wyższe. Dokonujemy również ich porównania z sytuacją jaka miała miejsce przed rokiem oraz przed trzema laty. W przypadku placówek przedszkolnych oraz szkół podstawowych, średnich i policealnych bazujemy na informacjach udostępnionych nam przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa. Ten ostatni z kolei pozyskuje dane z Ministerstwa Edukacji Narodowej. Według informacji udzielonej nam przez przedstawicieli magistratu przed rokiem, Miastu nie udostępniono danych na temat obcokrajowców w krakowskich szkołach w roku szkolnym 2019-2020 tylko 2020-2021, stąd porównujemy aktualne dane do tych sprzed roku oraz trzech lat opisanych szczegółowo w wcześniejszych raportach OWiM (Pędziwiatr et al. 2020 i 2019). W przypadku danych na temat obecności studentów na uczelniach krakowskich bazujemy głównie do najnowszych danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących roku akademickiego 2020-2021 (GUS 2021) oraz informacji z Urzędu Statystycznego w Krakowie (USKrk 2021).

4.1. Pandemia a imigranci w systemie szkolnictwa

Choć pandemia COVID-19 wciąż negatywnie wpływa na obecność cudzoziemców w systemie szkolnictwa to wyraźnie widać, że negatywny trend, który zarysował się w roku szkolnym 2020-2021 uległ odwróceniu. W ostatnim roku szkolnym na wszystkich poziomach edukacji od przedszkolnej, przez podstawową do średniej było w mieście 4123 cudzoziemskich uczniów, czyli o prawie 1230 więcej niż przed rokiem, oraz o 588 więcej niż przed trzema laty (patrz rys. 29). Tym samym udział procentowy obcokrajowców wśród wszystkich uczniów i uczennic korzystających z placówek oświatowych w mieście wzrósł z 2% do 2,8% procent.

Jednocześnie warto odnotować, iż ten udział procentowy znacząco różni się w zależności od typu placówki. Najbardziej zauważalny jest on w szkołach policealnych gdzie około 13% wszystkich uczestników zajęć w tego typu placówkach to obcokrajowcy, a najniższy w liceach, gdzie wynosi niespełna 1%.

Rysunek 29. Porównanie liczby cudzoziemców w różnych typach placówek oświatowych w roku szkolnym 2018-2019, 2020-2021 oraz 2021-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

Największy przyrost cudzoziemców zanotowano w minionym roku szkolnym w szkołach policealnych oraz podstawowych. Nieznacznie wzrosła również liczba zagranicznych przedszkolaków. W tym ostatnim przypadku jednakże wyraźnie widać, że sytuacja nie wróciła jeszcze do przedpandemicznej „normy”. Jak wskazywaliśmy w ubiegłym roku niepewność generowana przez epidemię COVID-19 miała najbardziej negatywny wpływ na system edukacyjny na poziomie najwyższym, czyli studia wyższe oraz najniższym. Wielu rodziców zagranicznych decydowało się nie zapisywać swoich dzieci do przedszkoli w obawie, że placówki te mogą być czasowo zamykane (jak miało to miejsce w roku szkolnym 2020-2021) oraz z obawy o zdrowie dzieci i potencjalną transmisję chorób z przedszkola do domu (Brzozowski et al. 2020, Pędziwiatr et al. 2020).

Nieznaczne wzrosty zarejestrowano również wśród dzieci cudzoziemskich uczęszczających do szkół średnich typu licea ogólnokształcące i technika. W obu przypadkach liczba uczniów powróciła do stanu sprzed pandemii Covid-19 kiedy to do liceów uczęszczało 236 obcokrajowców a w technikach było 350 uczniów zagranicznych (Pędziwiatr et al. 2020).

4.2. Cudzoziemcy w przedszkolach i szkołach podstawowych

Według danych udostępnionych autorom przez UMK na początku roku szkolnego 2021/2022 do wszystkich typów ogólnodostępnych przedszkoli i punktów przedszkolnych (samorządowych bądź niesamorządowych) w Krakowie uczęszczało ogółem 33.760 dzieci w wieku 3–6 lat (a w szczególnie uzasadnionych przypadkach w wieku 2,5 roku lub 7 lat). Rok wcześniej było ich 33.158. Podobnie jak przed rokiem 51% dzieci uczęszcza do przedszkoli samorządowych, a 49% do przedszkoli niesamorządowych. Jak przed trzema laty najliczniejszą grupę wśród przedszkolaków stanowiły czterolatki, a najmniej liczną siedmiolatki uczęszczające do przedszkoli z powodu odroczenia obowiązku szkolnego.

Wśród wszystkich przedszkolaków było 434 obcokrajowców. Innymi słowy 1,3% wszystkich przedszkolaków w mieście to cudzoziemcy. Największą liczbę zagranicznych przedszkolaków zarejestrowano w publicznym przedszkolu „Happy Kids” na ul. Por. Halszki (30 osób) oraz w niepublicznym przedszkolu Cracow International School na ul. Sokołowskiego (29 osób). Trochę mniej popularne były niepubliczne przedszkole „Happy Kids” na ul. Zagaje oraz samorządowe przedszkole nr 17 w Krakowie przy ul. Józefa (w obu po 15 osób). W dziesiątce najpopularniejszych przedszkoli wśród dzieci cudzoziemskich w Krakowie są również cztery inny placówki publiczne oraz dwie niepubliczne (szczegóły w tabeli nr 9).

Tabela 9. Przedszkola krakowskie z największą liczbą dzieci cudzoziemskich w roku szkolnym 2021/22

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Numer domu	Liczba dzieci, które nie są obywatelami polskimi
1.	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE "HAPPY KIDS"	publiczna	por. Halszki	1	30
2.	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE CRACOW INTERNATIONAL SCHOOL	niepubliczna	Andrzeja Sokołowskiego	19	29
3.	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE "HAPPY KIDS"	niepubliczna	Zagaje	47	15
4.	SAMORZĄDOWE PRZEDSZKOLE NR 17 W KRAKOWIE	publiczna	Józefa	70	15
5.	NIEPUBLICZNE DWUJĘZYCZNE PRZEDSZKOLE "KIDS&CO."	niepubliczna	Powstańców Wielkopolskich	13H	12
6.	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE NIESAMORZĄDOWE NANULAK W KRAKOWIE	publiczna	Wadowicka	6	11
7.	SAMORZĄDOWE PRZEDSZKOLE NR 123 "TĘCZOWA AKADEMIA PRZEDSZKOLAKA" W KRAKOWIE	publiczna	Macieja Miechowity	4	10
8.	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE "OPEN FUTURE"	niepubliczna	ul. dr. Józefa Babińskiego	4	9
9.	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE GABI	publiczna	Chmieleniec	39	8
10.	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE "WESOŁA CIUCHCIA" W KRAKOWIE	publiczna	Kobierzyńska	165	6
	SUMA POWYŻSZYCH				145

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

Jeśli chodzi o szkoły podstawowe to na początku roku szkolnego 2021/2022 zapisanych do nich było 58 718 dzieci wśród których 1558 było obcokrajowcami. W porównaniu do roku szkolnego 2020/2021 liczba uczniów w podstawówkach wzrosła o prawie trzy tysiące przy czym jeszcze w ubiegłym roku szkolnym liczba szkół zmniejszyła się o 2 placówki. Ogółem na przełomie 2020/2021 działały 176 szkoły podstawowe z czego 112 to szkoły samorządowe, 18 to publiczne nie samorządowe a 46 to niepubliczne nie samorządowe. Zdecydowana większość uczniów (ponad 45 tysięcy) uczęszcza do szkół samorządowych (UMK 2021c: 88-89).

Podobnie jak przed rokiem szkołą podstawową, która aktualnie cieszy się największą popularnością wśród obcokrajowców, to placówka publiczna nr 158 im. Juliana Aleksandrowicza przy ul. Strąkowej. W listopadzie 2021 roku uczyło się w niej 97 obcokrajowców. Choć uczęszczają do niej uczniowie będący obywatelami 11 krajów poza Polską, to dominującą grupę tworzą dzieci ukraińskie, których w tej placówce było aż 74.

Drugą pod względem popularności w mieście wśród obcokrajowców na początku roku szkolnego 2021/2022 była szkoła podstawowa nr. 53 im. Jana Henryka Dąbrowskiego przy ul. Skośnej mającej 52 uczniów zagranicznych. Podobnie jak w podstawówce przy ul. Strąkowej tu również Ukraińcy stanowili zdecydowaną większość (41 osób) oprócz obywateli Białorusi (7), Rosji (3) i Armenii. Na kolejnym miejscu uplasowała się kolejna szkoła publiczna nr. 47 im. Stefana Czernieckiego przy ul. Myśliwskiej mająca 51 uczniów cudzoziemskich.

Wśród dziesięciu szkół podstawowych najczęściej uczęszczanych przez cudzoziemców znalazła się tylko jedna szkoła niepubliczna Cracow International School z oddziałami dwujęzycznymi znajdująca się przy ul. Andrzeja Sokołowskiego. Uczęszcza do niej 46 dzieci cudzoziemskich z 22 krajów świata. Największą grupę cudzoziemców stanowią tu nie dzieci ukraińskie, których jest 8, ale uczniowie indyjscy których w listopadzie 2021 było 15.

Szkoła podstawowa nr 151 im. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie zlokalizowana na ul. Lipińskiego 2 przed rokiem była drugą najbardziej popularną szkołą w mieście. Teraz liczba uczniów zagranicznych spadła z 60 do 42 i szkoła plasuje się dopiero na siódmym miejscu wśród placówek najbardziej popularnych wśród cudzoziemców. W dziesiątce najpopularniejszych szkół podstawowych wśród dzieci cudzoziemskich w Krakowie znalazły się jeszcze placówki nr 109, 58, 93, 149 i 85. Szkoły te umiejscowione są w różnych dzielnicach miasta (patrz tab. 10).

Tabela 10. Szkoły podstawowe w Krakowie o największej liczbie obcokrajowców w roku szkolnym 2021/22.

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Nr domu	Liczba dzieci, które nie są obywatelami polskimi
1.	SZKOŁA PODSTAWOWA Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR 158 IM. PROFESORA JULIANA ALEKSANDROWICZA W KRAKOWIE	publiczna	Strąkowa	3A	97
2.	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 53 IM. JANA HENRYKA DĄBROWSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Skośna	8	52
3.	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 47 IM. STEFANA CZARNIECKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Myśliwska	64	51
4.	NIEPUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA Z ODDZIAŁAMI DWUJĘZYCZNYMI "CRACOW INTERNATIONAL SCHOOL"	niepubliczna	Andrzeja Sokołowskiego	19	46
5.	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 109 IM. KORNELA MAKUSZYŃSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Józefa Mackiewicza	15	46
6.	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 58 IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI W KRAKOWIE	publiczna	Stanisława Pigonia	2	44
7.	SZKOŁA PODSTAWOWA Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR 151 IM. UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Wacława Lipińskiego	2	42
8.	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 93 IM. LUCJANA RYDLA W KRAKOWIE	publiczna	Feliksa Szlachtowskiego	31	40
9.	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 149 IM. MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	Franciszka Bujaka	15	38
10.	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 85 IM. KS. KAZIMIERZA JANCARZA W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Złotego Wieku	4	35
	SUMA POWYŻSZYCH				491

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

4.3. Imigranci w szkołach średnich

Według danych przekazanych autorom raportu przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa w listopadzie 2021 do liceów ogólnokształcących w Krakowie, w tym liceów dla dorosłych, uczęszczało łącznie 25.650 osób, czyli o niespełna 200 uczniów więcej niż przed rokiem. Pośród uczniów ogólniaków prawie ¼ uczęszcza do placówek samorządowych, a ¼

do placówek niesamorządowych. Wśród krakowskich licealistów było jedynie 223 obcokrajowców. Stanowili oni tym samym jedynie 0.9% wszystkich licealistów w mieście.

Najwięcej zagranicznych licealistów (30 osób) kształciło się w XXVII Liceum Ogólnokształcącym im. Dr. H. Jordana przy ul. Senatorskiej, a 25 z nich to obywatele Ukrainy. Dwu uczniów przybyło z Wenezueli, a pojedynczy z Białorusi, Kazachstanu i Wietnamu. Podobnie jak przed rokiem wielu obcokrajowców wybrało również edukację w Europejskim Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie przy ul. Ślusarskiej. W tej placówce, która ma łącznie 29 uczniów zagranicznych najliczniejsze grupy tworzą obywatele Ukrainy (16 osób) obok obywateli ośmiu innych państw. W 10 najpopularniejszych liceach kształci się ponad połowa wszystkich cudzoziemskich licealistów. Na liście 10 liceów, które mają wśród swoich uczniów 7 lub więcej cudzoziemców jest łącznie 7 szkół publicznych i 3 szkoły niepubliczne. Powyżej 10 uczniów cudzoziemskich kształci się w IV Liceum im. Tadeusza Kościuszki przy ul. Krzemionki oraz w XX Liceum im. Leopolda Staffa przy ul. Szlak. Pozostałe licea niepubliczne, które z największym sukcesem przyciągają obcokrajowców, to między innymi XXIV Liceum przy ul. Wilhelma Wilka-Wyrwińskiego, V Prywatne Liceum Ogólnokształcące przy ul. Smoleńsk oraz Dwujęzyczne Liceum Ogólnokształcące funkcjonujące w ramach Cracow International School przy ul. Andrzeja Sokołowskiego (patrz tabela 11).

Tabela 11. Licea ogólnokształcące w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2021/2022

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Numer domu	Liczba dzieci, które nie są obywatelami polskimi
1.	XXVII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. DR. HENRYKA JORDANA W KRAKOWIE	Publiczna	Senatorska	35	30
2.	KOLEGIUM EUROPEJSKIE - EUROPEJSKIE NIEPUBLICZNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W KRAKOWIE	Niepubliczna	Ślusarska	9	29
3.	IV LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI W KRAKOWIE	Publiczna	Krzemionki	11	12
4.	XX LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM.	Publiczna	Szlak	5	11

	LEOPOLDA STAFFA W KRAKOWIE				
5.	XXIV LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. JANA PAWŁA II W KRAKOWIE	Publiczna	ul. Wilhelma Wilka- Wyrwińskiego	1	9
6.	V PRYWATNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE	Niepubliczna	Smoleńsk	14	9
7.	XLII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. ADAMA MICKIEWICZA W KRAKOWIE	Publiczna	Studencka	13	9
8.	IX LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. ZYGMUNTA WRÓBLEWSKIEGO W KRAKOWIE	Publiczna	Kazimierza Czapińskiego	5	9
9.	NIEPUBLICZNE DWUJĘZYCZNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE "CRACOW INTERNATIONAL SCHOOL"	Niepubliczne	Andrzeja Sokołowskiego	19A	8
10.	II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. KRÓLA JANA III SOBIESKIEGO W KRAKOWIE	Publiczne	Jana Sobieskiego	9	7
	SUMA POWYŻSZYCH				133

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

W Krakowie w szkołach branżowych pierwszego stopnia czyli tzw. zawodówkach w listopadzie 2021 kształciło się łącznie 2.568 uczniów. Dwie trzecie z tych osób uczęszczało do szkół samorządowych, a jedna trzecia do szkół niesamorządowych. Wśród wszystkich uczniów tego typu szkół było jedynie 23 obcokrajowców. Stanowią oni jedynie 0,9% wszystkich uczniów zawodówek. Najpopularniejszą jest w tym względzie branżowa szkoła nr 23 mieszcząca się ul. Macieja Miechowity w której kształciło się 7 cudzoziemców. Kolejnymi zawodówkami, w których uczyli się obcokrajowcy były branżowa szkoła nr 17 na oś. Szkolnym i oraz nr 10 przy ul. Jana Zamoyskiego. W pozostałym zawodówkach uczyło się poniżej czterech obcokrajowców (patrz tabela nr 12).

Tabela 12. Obcokrajowcy w branżowych szkołach I stopnia w Krakowie w roku szkolnym 2021/2022

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Numer domu	Liczba dzieci, które nie są obywatelami polskimi
1.	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 23 IM. ŚW. MAKSYMILIANA MARIII KOLBE W KRAKOWIE	publiczna	Macieja Miechowity	7	7
2.	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 17 W KRAKOWIE	publiczna	os. Szkolne	37	5
3.	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 10 W KRAKOWIE	publiczna	Jana Zamoyskiego	6	4
4.	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 3 IM. ERAZMA JÓZEFA JERZMANOWSKIEGO W KRAKOWIE	publiczna	al. Aleja gen. Jana Skrzyneckiego	12	3
5.	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 1 W KRAKOWIE	publiczna	Jerzego Szablowskiego	1	2
6.	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 21 W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Tysiąclecia	38	1
7.	BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 11 W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Złotej Jesieni	16	1
	SUMA POWYŻSZYCH				23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

W przypadku szkoły branżowej II stopnia w całym mieście do tego typu szkół w listopadzie 2021 uczęszczało 13.928 osób. Zdecydowana większość z nich to uczniowie szkół samorządowych (ponad 12 tys. osób) (UMK 2021c). Wśród tych osób było 335 cudzoziemców. Tym samym ich udział wśród całej młodzieży zdobywającej wiedzę i umiejętności do pracy w określonym zawodzie z tytułem technika wynosi 2,4%.

Tak jak przed rokiem i dwu laty najpopularniejszym technikum wśród cudzoziemców było Technikum Huty im. Tadeusza Sendzimira. Ponad jedna czwarta (94 osoby) wszystkich obcokrajowców uczących się w technikum wybrała szkołę na osiedlu Złotej Jesieni. Prawie wszyscy (z wyjątkiem 5 osób) obcokrajowcy w tej szkole to obywatele Ukrainy. Zdobycie tam wiedzy i doświadczenie, które pozwoli im uzyskać tytuł technika informatyka, mechanika, elektronika, elektryka, hutnika, logistyka, mechatronika lub technika hutnictwa, hotelarstwa albo obsługi turystycznej.

Wśród najbardziej popularnych techników było również Technika nr 17 i 2 znajdujące się na osiedlu Szkolnym, kształtujące m.in. w dziedzinach mechaniki, budownictwa, informatyki i gastronomii, oraz Technikum nr 20 na osiedlu Tysiąclecia. Jak łatwo można zauważyć większość spośród dziesięciu szkół branżowych II stopnia w których uczą się obcokrajowcy w Krakowie jest zlokalizowana w dzielnicy Nowa Huta (patrz tabela nr 13).

Tabela 13. Technika w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2021/2022

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Numer domu	Liczba dzieci, które nie są obywatelami polskimi
1.	TECHNIKUM HUTY IM. TADEUSZA SENDZIMIRA	niepubliczna	os. Osiedle Złotej Jesieni	2	94
2	TECHNIKUM MECHANICZNE NR 17 W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Szkolne	37	36
3.	TECHNIKUM NR 2 IM. STUDENCKIEGO KOMITETU SOLIDARNOŚCI W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Szkolne	18	29
4.	TECHNIKUM POLIGRAFICZNO-MEDIALNE NR 20 IM. ZENONA KLEMENSIEWICZA W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Tysiąclecia	38	25
5.	TECHNIKUM NR 16 W KRAKOWIE	publiczna	al. Aleja gen. Jana Skrzyneckiego	12	23
6.	TECHNIKUM EKONOMICZNO-HANDLOWE NR 5 W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Spółdzielcze	6	22
7.	TECHNIKUM GASTRONOMICZNO-HOTELARSKIE NR 10 W KRAKOWIE	publiczna	os. Osiedle Złotej Jesieni	16	17
8.	TECHNIKUM PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO NR 22 IM. ŚW. MAKSYMILIANA MARII KOLBE W KRAKOWIE	publiczna	Macieja Miechowity	6	15
9.	PUBLICZNE TECHNIKUM RZEMIOSŁA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	niepubliczna	Rzeźnicza	4	15
10.	TECHNIKUM INŻYNIERII ŚRODOWISKA NR 13 W KRAKOWIE	publiczna	Ułanów	9	10
	SUMA POWYŻSZYCH				286

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

Jak wspominaliśmy na wstępie tego rozdziału szkołami które cieszą się największą popularnością wśród obcokrajowców są szkoły policealne. Do szkół policealnych, które w mieście są w prawie 100% placówkami niesamorządowymi (szkołami niepublicznymi o uprawnieniach szkoły publicznej) uczęszczało z końcem 2021 prawie 12 tysięcy osób (11.977). Aż 1546 z nich to cudzoziemcy. Innymi słowy stanowili oni 13% wszystkich uczniów tego typu szkół (patrz tabela nr 14).

Tabela 14. Szkoły policealne w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców

Lp.	Nazwa	Typ szkoły	Ulica	Numer domu	Liczba dzieci, które nie są obywatelami polskimi
1.	NIEPUBLICZNA POLICEALNA SZKOŁA ZAWODOWA CENTRUM NAUKI BIZNESU I ADMINISTRACJI W KRAKOWIE	niepubliczna	os. Osiedle Kościuszkowskie	2A	275
2.	KRAKOWSKIE CENTRUM EDUKACJI - SZKOŁA POLICEALNA	niepubliczna	Szewska	14	221
3.	SZKOŁA POLICEALNA "COSINUS PLUS" W KRAKOWIE	niepubliczna	Kremerowska	17	210
4.	GOWORK.PL NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA W KRAKOWIE	niepubliczna	Wielopole	18B	186
5.	NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA RENOMA W KRAKOWIE	niepubliczna	Kremerowska	15	183
6.	NIEPUBLICZNA MEDYCZNA SZKOŁA POLICEALNA RENOMA W KRAKOWIE	niepubliczna	Kremerowska	15	138
7.	NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA PASJONAT	niepubliczna	Podbrzezie	10	74
8.	GLOKER NIEPUBLICZNA SZKOŁA POLICEALNA NR 2	niepubliczna	Basztowa	4	41
9.	SZKOŁA POLICEALNA "COSINUS I" W KRAKOWIE	niepubliczna	Kremerowska	17	40
10.	EDUVISION POLICEALNA SZKOŁA ZAWODOWA W KRAKOWIE	niepubliczna	Sławkowska	1	38
	SUMA POWYŻSZYCH				1406

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

W ciągu ostatniego roku nastąpił pod 4% wzrost udziału imigrantów w grupie osób uczęszczających do tego typu szkół. Wspólnie z Polakami uczą się w nich różnych zawodów (od kosmetyki i florystyki przez informatykę, teleinformatykę i rachunkowość), w których łatwo zdobyć pracę. Część szkół otrzymuje dotację miejską na prowadzenie kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Aktualnie najbardziej popularną wśród obcokrajowców jest Niepubliczna Policealna Szkoła Zawodowa – Centrum Nauki Biznesu i Administracji w Krakowie zlokalizowana na osiedlu Kościuszkowskim. Wśród innych popularnych szkół policealnych są między innymi Krakowskiej Centrum Edukacji, Cosinus Plus oraz Gowork.pl (pełna lista patrz tabela nr 14).

4.4. Struktura narodowa imigrantów w krakowskich przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich

W 2020 roku po raz pierwszy pozyskaliśmy informacje na temat struktury narodowej obcokrajowców w placówkach edukacyjnych od poziomu przedszkolnego do policealnego. Choć do końca 2021 zwiększyła się liczba obywateli ukraińskich w systemie edukacyjnym od poziomu przedszkolnego, aż po szkoły policealne, to ich udział procentowy w całości tej populacji zmalał.

Jeśli w roku szkolnym 2020-2021 stanowili oni cztery piąte wszystkich cudzoziemców uczęszczających do szkół samorządowych i niesamorządowych w Krakowie to w pierwszym semestrze 2021-2022 ich udział był na poziomie trochę wyższym niż trzy-czwarte tej populacji (dokładnie 77%). W minionym roku wyraźnie zwiększyła się liczba uczniów białoruskich od poziomu przed-podstawowego do średniego. Jeśli w szkolnym 2020-2021 było zarejestrowanych niespełna stu obywateli Białorusi w placówkach oświatowych to w listopadzie 2021 było ich już prawie 300 stanowiąc 5,5% cudzoziemców w krakowskich szkołach. W ciągu ostatniego roku o jedną trzecią wzrosła również liczba obywateli Indii w placówkach oświatowych. Wyraźnie powiększyła się również grupa Rosjan (patrz tabela 15).

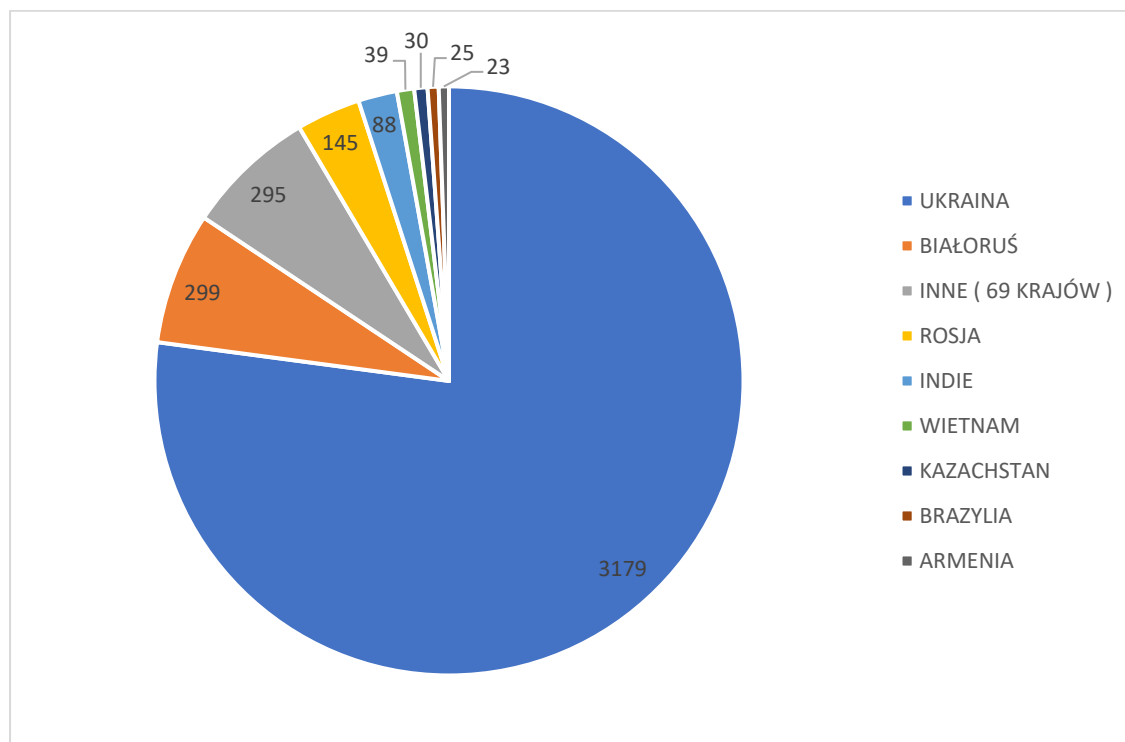
Tabela 15. Najliczniejsze grupy cudzoziemców w placówkach oświatowych w 2020-2021 i 2021-2022

	2020-2021 (liczba)	2020-2021 (udział procentowy)	2021-2022 (liczba)	2021-2022 (udział procentowy)
Ukraińcy	2265	80,6%	3179	77,0%
Białorusini	93	3,3%	299	5,5%
Rosjanie	102	3,6%	145	3,5%
Indusi	57	2,0%	88	2,1%
Wietnamczycy	32	1,1%	39	0,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

Jeśli chodzi o całościową strukturę narodową cudzoziemców w szkołach samorządowych i niesamorządowych w listopadzie 2021 to wyraźnie widać w niej dominację obywateli Ukrainy. Ponad trzy czwarte uczniów cudzoziemskich (3179 osób) uczęszczających do krakowskich szkół legitymowało się paszportami ukraińskimi. Drugą pod względem liczebności była grupa białoruska z 299 uczniów, a na kolejnych obywatele Rosji, Indii, Wietnamu, Kazachstanu, Brazylii i Armenii – żeby wymienić najliczniejsze grupy (patrz rysunek 30).

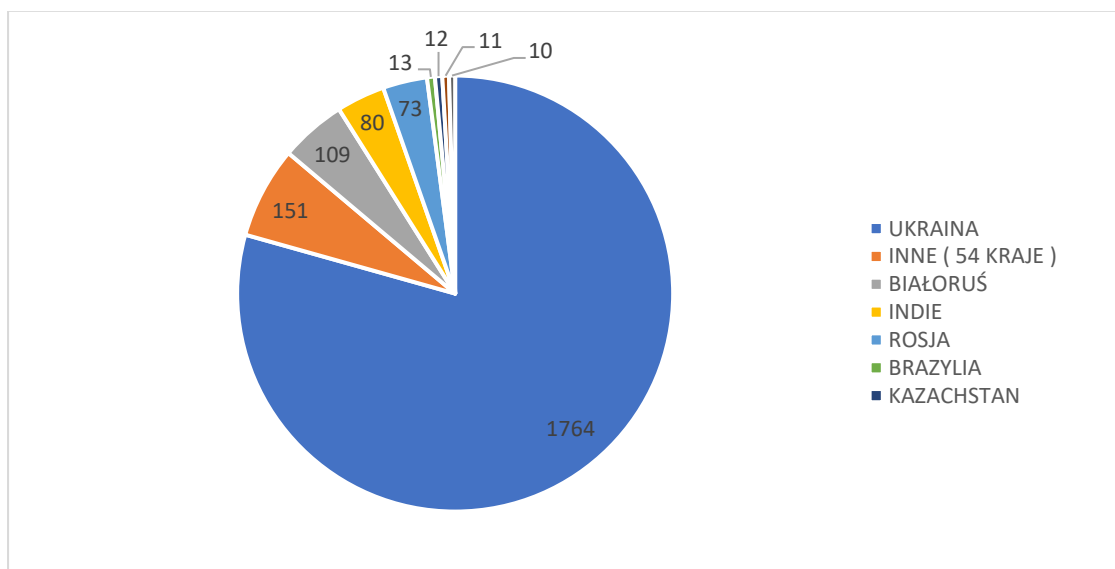
Rysunek 30. Łączna liczba cudzoziemców w przedszkolach/szkołach samorządowych i niesamorządowych w roku szkolnym 2021/22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021

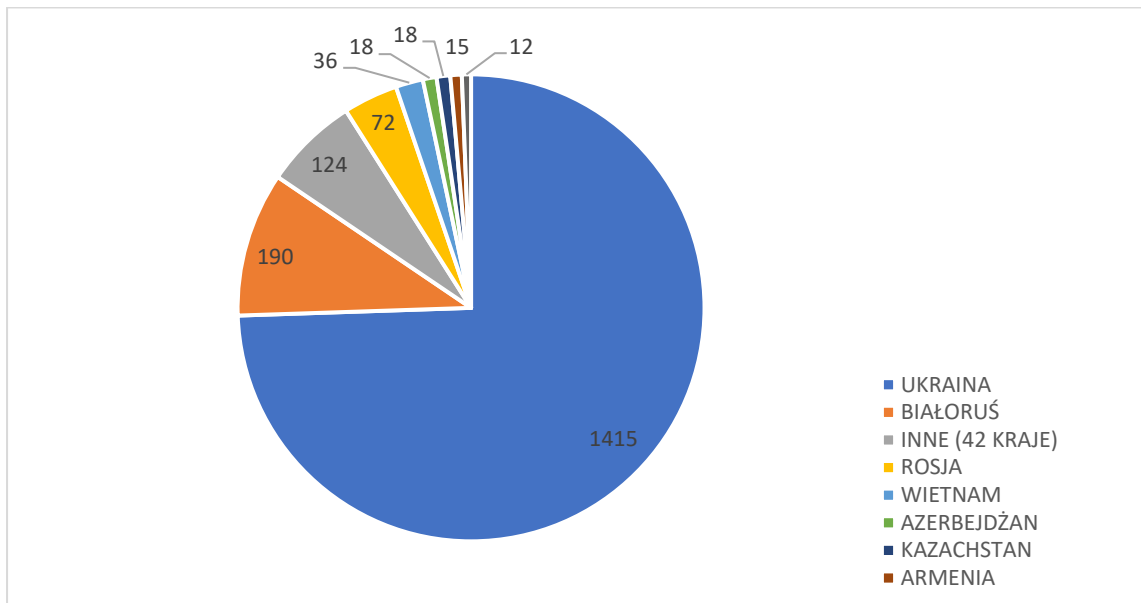
Jeśli przed rokiem obcokrajowcy częściej wybierali przedszkola/szkoły samorządowe to w aktualnym roku szkolnym widać zdecydowanie większe zainteresowanie obcokrajowców placówkami niesamorządowymi. Ponad 2,2 tys. cudzoziemców uczęszcza do takich placówek, a 1,9 tys. do placówek samorządowych. Jeśli weźmiemy pod uwagę najliczniejszą grupę obcokrajowców w mieście, czyli obywateli Ukrainy, to możemy zauważyć, że 1764 osoby uczęszczają do przedszkoli i szkół niesamorządowych, a 1415 do samorządowych. W przypadku Białorusinów i Wietnamczyków widać natomiast zdecydowaną preferencję dla przedszkoli i szkół samorządowych. Wszyscy Wietnamczycy widoczni w statystykach edukacyjnych uczęszczają do placówek samorządowych. Może to być związane z sytuacją ekonomiczną imigrantów wietnamskich w Krakowie, którzy w mniejszym stopniu niż na przykład dobrze sytuowani imigranci z Ukrainy mogą sobie pozwolić na zapłacenie wyższej opłaty za przedszkole lub szkołę. Odwrotna sytuacja ma miejsce z obywatelami Indii. Prawie wszyscy (z wyjątkiem 8 osób) uczęszczają do przedszkoli/szkół niesamorządowych (patrz rysunki 31 oraz 32).

Rysunek 31. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach niesamorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 1.11.2020)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

Rysunek 32. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach samorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2021-2022 (stan na 1.11.2021)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMK 2021b.

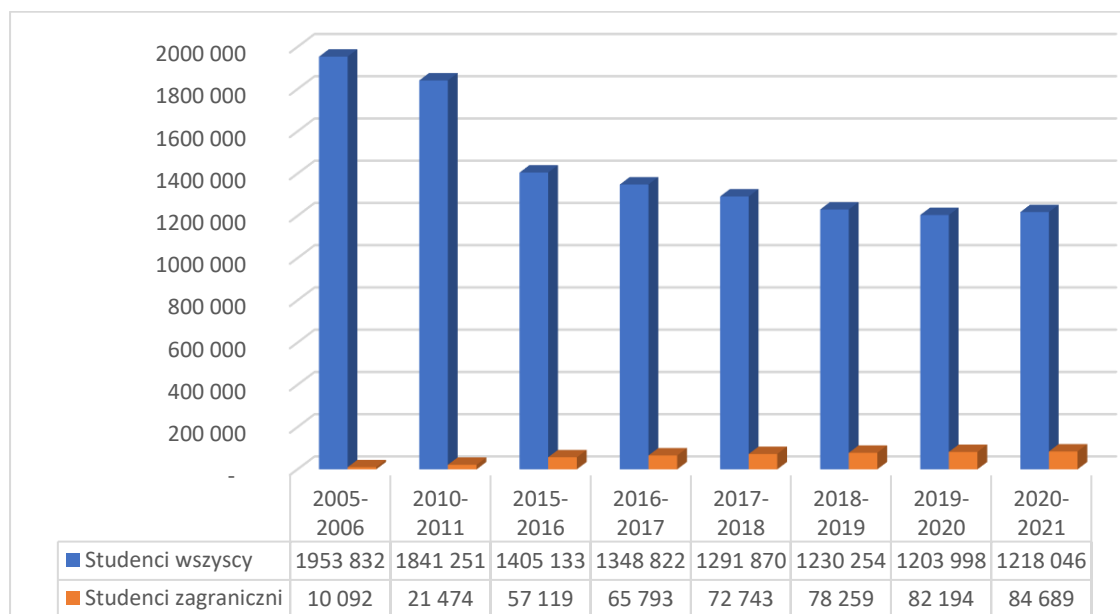
4.5. Imigranci na krakowskich uczelniach

W roku akademickim 2020/21 po raz pierwszy od roku akademickiego 2005/2006 odnotowano wzrost liczby studentów na polskich uczelniach. Według najnowszego raportu GUS na w kraju było 1218,0 tys. studentów, czyli o 1,2% więcej niż rok wcześniej. Podobnie jak we wcześniejszych latach kobiety stanowiły większość studiujących (58,0% wszystkich studentów). W uczelniach publicznych uczyło się prawie 70% ogólnej liczby studentów, a najczęściej wybieranymi kierunkami były: biznes i administracja (18,1% ogólnej liczby studentów), kierunki medyczne (11,3%), społeczne (10,3%) oraz inżynierjno-techniczne (8,7%). (GUS 2021)

To co szczególnie istotne z naszej perspektywy to dalszy wzrost liczby studentów zagranicznych pomimo wciąż trwającej pandemii Covid-19, która w znacznym stopniu utrudniła podejmowanie studiów poza granicami swojego kraju. W stosunku do roku akademickiego 2019/2020 nastąpił wzrost o 3,0% populacji studentów zagranicznych na polskich uczelniach. 84,7 tys. cudzoziemców, którzy studiowali na naszych uczelniach w 2020/2021 stanowiło 7,0% ogólnej liczby studentów. Najliczniejszą grupę stanowili studenci

z krajów europejskich – 61,9 tys. osób (73,1%), a wśród nich obywatele Ukrainy – 38,5 tys. (45,4%) (GUS 2021).

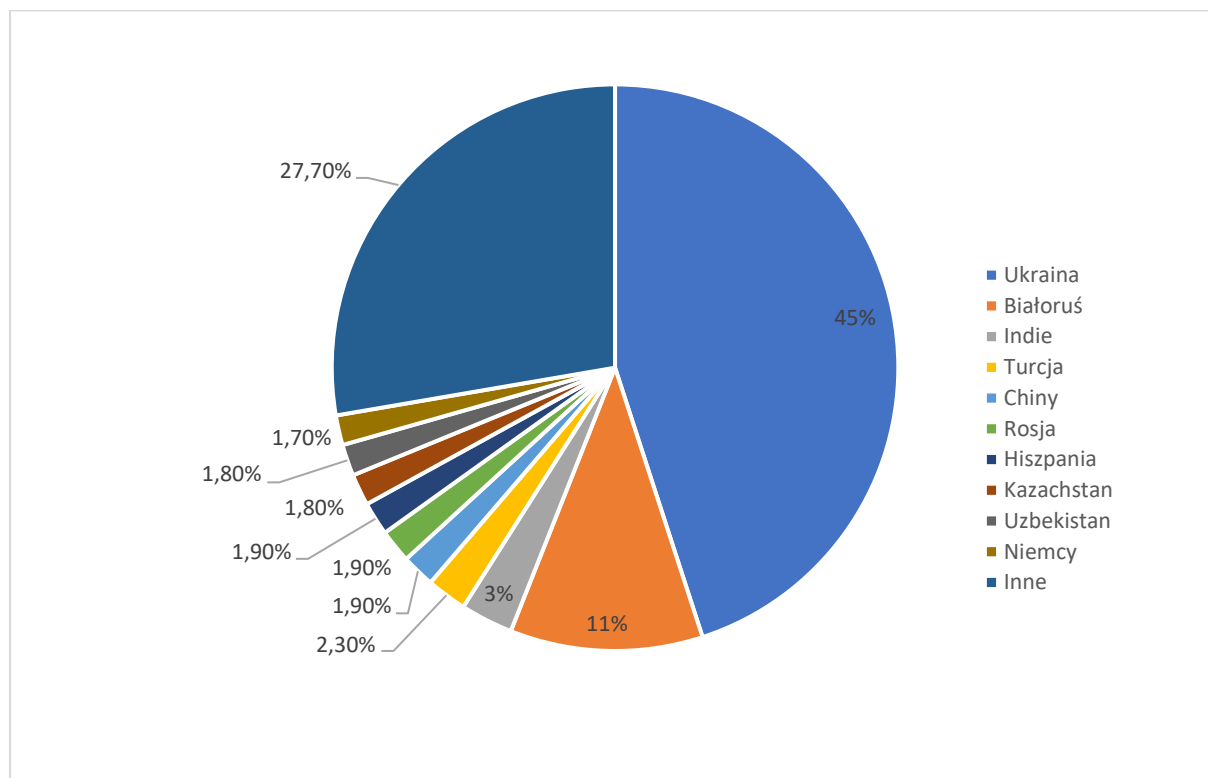
Rysunek 33. Liczba wszystkich studentów na uczelniach w Polsce (łącznie z obcokrajowcami – kolor niebieski), oraz liczba studentów zagranicznych na uczelniach w Polsce (kolor pomarańczowy) w latach 2005-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2016, 2017, 2018, 2019, 2020b, 2021.

Jak wyraźnie pokazuje poniższy rysunek studenci z Ukrainy oraz Białorusi (odpowiednio 45% i 11%) tworzą zdecydowaną większość obcokrajowców na krajowych uczelniach. Inne wyróżniające się liczebnie grupy studentów pochodziły z Indii (3%) i Turcji (2.3%). Niewiele poniżej 2% studentów zagranicznych w Polsce przybyło z Chin, Rosji, Hiszpanii, Kazachstanu, Uzbekistanu i Niemiec (rys. 34).

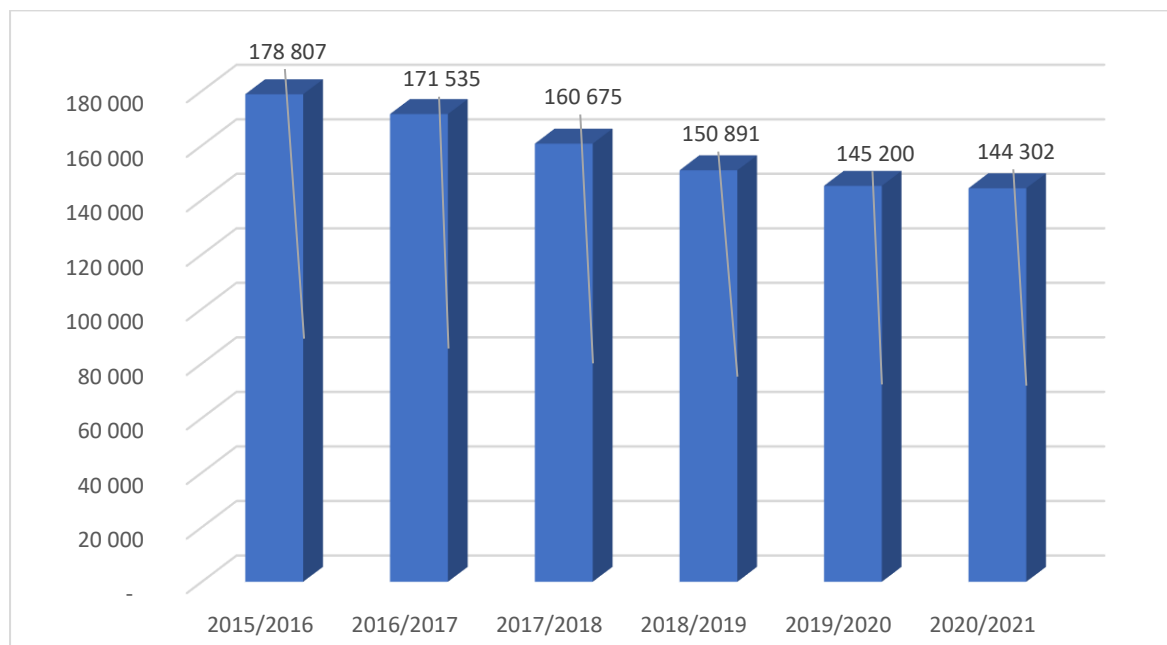
Rysunek 34. Struktura narodowa studentów zagranicznych w Polsce w roku akademickim 2020-2021 (GUS 2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2021.

W województwie małopolskim i w Krakowie, odmiennie niż na poziomie całego kraju, nieznacznie spadła liczba wszystkich studentów w regionie i mieście. Widać jednak wyraźnie, że dynamika spadku wyraźnie zmalała. W roku akademickim 2019-2020 w województwie małopolskim kształciło się trochę powyżej 145 tys., a w 2020-2021 o nie cały tysiąc mniej. Jeśli chodzi o obcokrajowców w regionie i na uczelniach krakowskich to przed rokiem było ich 8435 w regionie i 8149 w mieście. W roku akademickim 2020-2021 było ich natomiast odpowiednio 8040 w Małopolsce i 7811 w Krakowie (zob. rysunek 35 i tabelę 16).

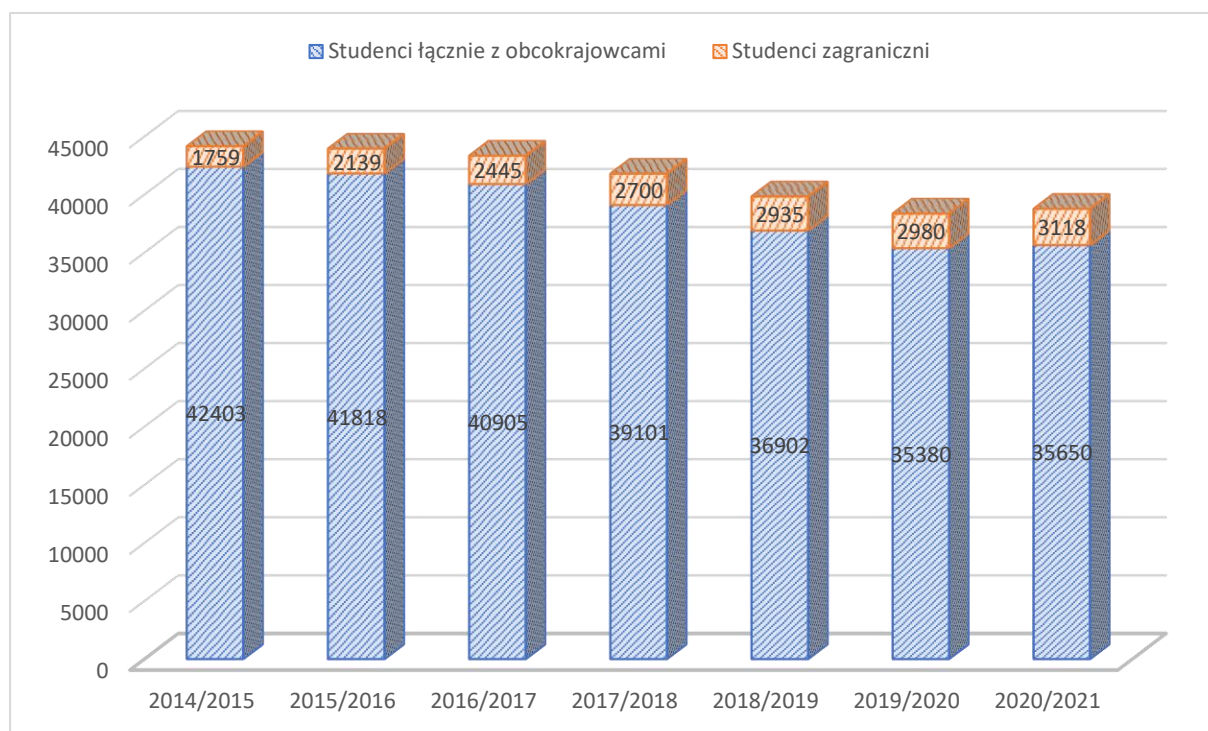
Rysunek 35. Liczba wszystkich studentów na uczelniach w województwie małopolskim (łącznie z obcokrajowcami)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie USKrK 2021

Choć jak wspomnieliśmy powyżej całkowita liczba studentów zagranicznych w Krakowie nieznacznie zmalała, to spadki notowały nie wszystkie uczelnie. Przykładowo na Uniwersytecie Jagiellońskim, największej uczelni w Krakowie i regionie, oraz drugim, po Uniwersytecie Warszawskim, pod względem liczby studentów uniwersytecie w kraju, liczba wszystkich studentów od pięciu lat regularnie spadała ale w ostatnim roku nieznacznie (o 270 osób) wzrosła. Pomimo pandemii COVID-19 wzrosła również liczba studentów zagranicznych. Jeśli w roku akademickim 2019-2020 na UJ studiowało 2980 obcokrajowców to w ostatnim roku było ich o 138 więcej. Wzrost liczby cudzoziemców na UJ jest procesem stałym obserwowanym od ponad dwu dekad. Wśród 3118 obcokrajowców studiujących na UJ w roku akademickim 2019- 2020, aż 1919 było kobietami. Zdecydowana większość obcokrajowców na UJ studiuje na studiach stacjonarnych. To co wyróżnia największą uczelnię w Krakowie to oprócz najliczniejszej grupy studentów zagranicznych również jej ogromne zróżnicowanie narodowe (rys. 36).

Rysunek 36. Cudzoziemcy wśród wszystkich studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 2014-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021.

Jeśli chodzi o przyciąganie studentów zagranicznych, niekwestionowanym liderem wśród szkół niepublicznych w Krakowie jest od wielu lat Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (dalej AFM). W przeciwieństwie do UJ liczba cudzoziemców uczęszczających na zajęcia na tej uczelni w ostatnim roku po raz pierwszy od wielu lat spadła. Na AFM w roku akademickim 2018-2019 studiowało 1905 cudzoziemców, a 2019-2020 było ich 1967. W ostatnim roku ich liczba spadła do 1872. Podobnie jak na UJ większość studentów zagranicznych na AFM to również kobiety (1154). Dalszy spadek liczby obcokrajowców na uczelni zanotował również Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. Jeśli w roku akademickim 2019-2020 mógł pochwalić się 750 studentami zagranicznymi to w ostatnim roku ich liczba spadła do 660. To wciąż pozwoliło jednak na utrzymanie trzeciej pozycji jako uczelnia krakowska najczęściej wybierana przez obcokrajowców. Na kolejnych miejscach uplasowały się Akademia Górniczo Hutnicza (440 studentów zagranicznych), Uniwersytet Pedagogiczny (345), Politechnika Krakowskiej (332). Na wszystkich wyżej wzmiankowanych uczelniach liczba obcokrajowców w ostatnim roku spadła. W 2019-2020 miały bowiem odpowiednio 544

studentów (AGH), 406 (UP) i 354 (PK). Jedną z uczelni która oprócz UJ zanotowała w ostatnim roku wzrost liczby studentów zagranicznych w porównaniu do roku wcześniej to Akademia Muzyczna. Ze 153 cudzoziemcami wśród swoich żaków Akademia Muzyczna stała się jedną z najpopularniejszych uczelni wyższych w Krakowie wyprzedzając między innymi Uniwersytet Rolniczy oraz Uniwersytet Papieski (więcej informacji zob. tab. nr 16).

Tabela 16. Obcokrajowcy na studiach w Krakowie w roku akademickim 2020-2021 (kolejność według liczebności populacji studentów zagranicznych)

UCZELNIA	NA STUDIACH					
	OGÓŁEM	W TYM KOBIECY	STACJONARNE		NIESTACJONARNE	
			RAZEM	W TYM KOBIECY	RAZEM	W TYM KOBIECY
Uniwersytet Jagielloński	3118	1919	2970	1824	148	95
Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego	1872	1154	1784	1100	88	54
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	660	388	578	348	82	40
Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie	440	146	430	144	10	2
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej	345	263	319	242	26	21
Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki	332	127	317	126	15	1
Akademia Muzyczna w Krakowie	153	85	153	85	0	0
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie	146	62	144	61	2	1
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego 'Aperion' w Krakowie	124	38	122	37	2	1
Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie	106	52	104	51	2	1
Społeczna Akademia Nauk W Łodzi - Filia W Krakowie	94	38	90	37	4	1
Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie	91	32	71	22	20	10
Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie	65	43	44	29	21	14
Wyższa Szkoła Ekonomii i Informatyki w Krakowie	53	19	39	12	14	7

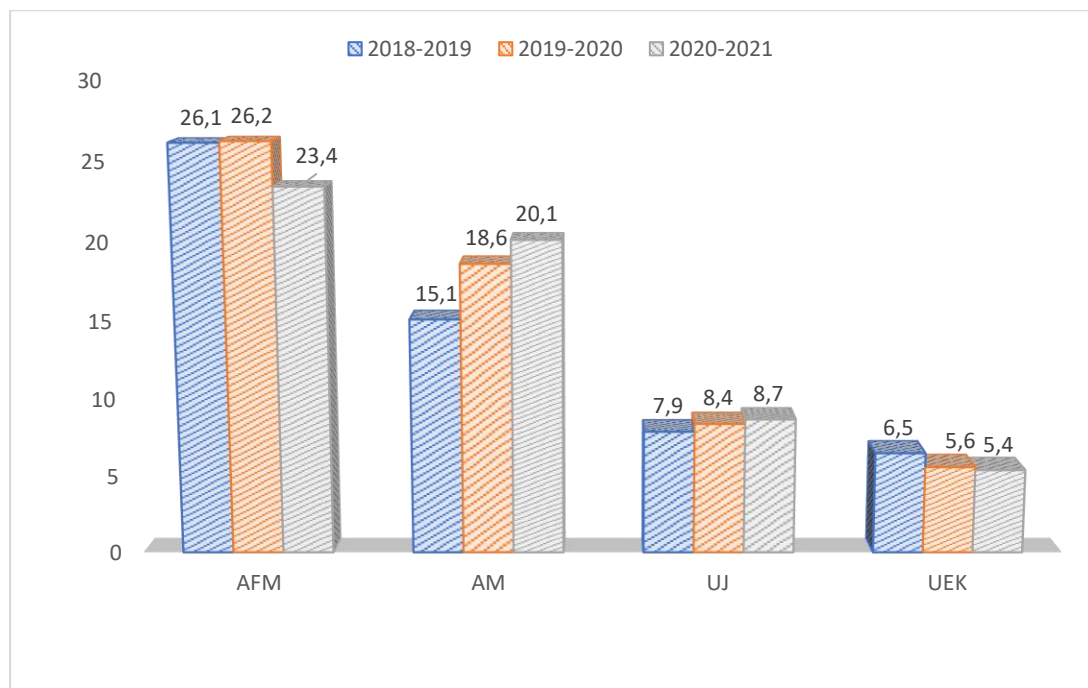
Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie	49	36	39	28	10	8
Akademia Ignatianum w Krakowie	41	31	37	27	4	4
Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie	40	21	38	20	2	1
Krakowska Wyższa Szkoła Promocji Zdrowia	40	37	24	21	16	16
Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej – Wydział Zamiejscowy w Krakowie	28	2	26	2	2	0
Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii W Suchej Beskidzkiej - Wydział Turystyki W Krakowie	9	3	0	0	9	3
Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie	3	1	3	1	0	0
Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego w Warszawie - Wydział Zamiejscowy w Krakowie	2	1	0	0	2	1
Ogółem Kraków	7811	4498	7332	4217	479	281
Ogółem Małopolska	8040	4617	7516	4314	524	303

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z USKrk 2021

Jeśli chodzi o udział studentów zagranicznych w całej populacji żaków danej uczelni, to najwyższe wskaźniki od lat notuje największa uczelnia niepubliczna w Krakowie, czyli Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego. Warto zauważyć jednak, że w ostatnim roku uczelnia ta zanotowała spadek liczby studentów który przełożył się również na ich mniejszy udział w całości populacji studenckiej. Jeśli przed rokiem stanowili oni ponad 26% wszystkich studentów to teraz jest ich trochę ponad 23% na tej uczelni. Warto jednak przypomnieć, że w roku akademickim 2014-2015 ten udział wynosił 16% (Brzozowski i Pędziwiatr, 2015: 219-220). Jeśli Akademia Muzyczna będzie w dalszym stopniu przyciągać tytuł obcokrajowców to wkrótce może mieć najliczniejszą grupę cudzoziemców wśród swoich studentów. W roku akademickim 2018-2019 ich udział wśród wszystkich studentów Akademii Muzycznej wynosił on 15,1%. Przed rokiem wzrósł do 18,6%, a aktualnie co piąty student AM to obcokrajowiec. Nieznacznie (0,3%) wzrósł odsetek cudzoziemców wśród społeczności studenckiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tu warto pamiętać, że Collegium Medicum

funkcjonujące w ramach UJ, gdzie studia szczególnie upodobali sobie studenci zagraniczni (nade wszystko z Norwegii), ma zdecydowanie wyższy wskaźnik umiędzynarodowienia niż całe UJ (zob. Pędziwiatr et al. 2019). Minimalnie o (0,2%) zmniejszył się udział obcokrajowców wśród żaków UEK (zob. rys. 37).

Rysunek 37. Udział procentowy obcokrajowców wśród studentów wybranych uczelni krakowskich w roku akademickim 2018-2019, 2019-2020 oraz 2020-2021

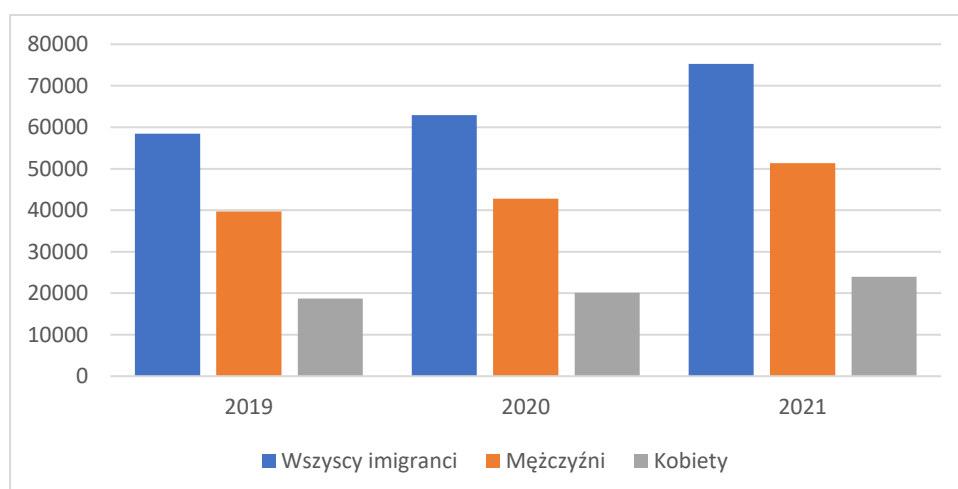
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z USKrk 2020 i 2021, GUS 2020b i 2021

Na koniec tego rozdziału warto dodać, iż opisywane powyżej statystyki uwzględniają tylko część bardzo ważnej grupy studentów zagraniczny jakimi są studenci Erasmusowi. Uwzględniani są oni w rejestrach GUS jedynie gdy przebywają w Polsce powyżej jednego semestru. Ich obecność w mieście nawet na jeden semestr ma znaczący wpływ umiędzynarodowienie życia akademickiego i imigracyjny charakter Krakowa o czym szeroko traktowaliśmy w odrębnym raporcie OWIM (Mucha i Pędziwiatr 2019). Według najnowszych statystyk FRSE do Polski łącznie w roku akademickim 2018-2019 (ostatni rok raportowany przez FRSE) przybyło łącznie 17,5 tys. studentów (FRSE 2021).

5. Imigranci a gospodarka Małopolski i Krakowa

Imigranci przyjeżdżają do województwa małopolskiego i samego Krakowa głównie z powodów ekonomicznych. Polska gospodarka w 2021 urosła o 5,7%, co przełożyło się również na zwiększony popyt na pracę i wzrost wynagrodzeń. W województwie małopolskim przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w 2021 roku aż o 11.7% do poziomu 6650 zł, zaś w samym Krakowie wskaźnik ten był na jeszcze wyższym poziomie (7264 zł – stan na styczeń 2022). Nic więc dziwnego, że do szybko rozwijającej się gospodarki regionu i miasta napływali kolejni cudzoziemcy. Według Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w roku 2021 na terenie województwa małopolskiego było aż 75 tysięcy cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, co stanowi wzrost o 19.7% w stosunku do 2020 (rysunek 38). Co ciekawe, dynamika wzrostu podobnie jak w latach ubiegłych była nieznacznie większa po stronie mężczyzn – oznacza to, że na regionalnym rynku pracy wśród cudzoziemców zdecydowanie dominują mężczyźni, zaś pracownicy-kobiety stanowią zaledwie 31,8 % ogółu. Porównując te dane dotyczące pracujących z ogólną strukturą płciową całej populacji cudzoziemców (por. rozdział 2 i rysunek 6) widać wyraźnie, że znaczna część pracowników-cudzoziemców nadal przyjeżdża do Małopolski samotnie, zaś w przypadku całych rodzin imigranckich nadal popularny jest tradycyjny model, w którym to mężczyzna jest głównym żywicielem rodziny.

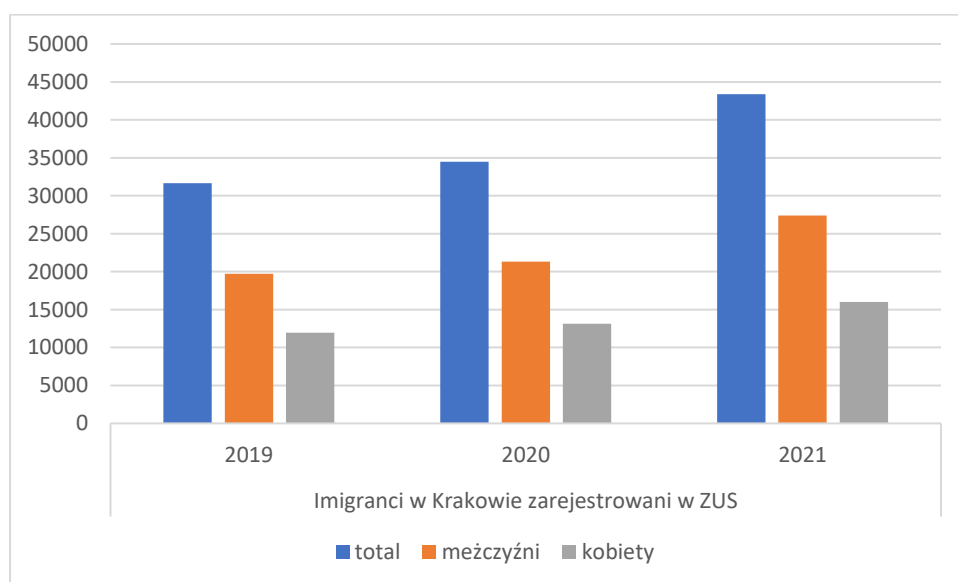
Rysunek 38. Liczba imigrantów w województwie małopolskim wg. rejestrów ZUS

Źródło: ZUS (2021).

W przypadku imigrantów pracujących w samym Krakowie w roku 2021 zaobserwowano jeszcze wyższą stopę wzrostu – było ich przeszło 43 tysiące, a więc o ponad jedną czwartą więcej (25,9%) niż w roku 2020 (rysunek 5.39). Również i w tym wypadku dynamika przyrostu populacji mężczyzn-migrantów była większa od kobiet – w 2021 roku kobiety stanowiły 36,9% pracowników cudzoziemskich w naszym mieście w porównaniu do 38,1% w roku 2020. Jak zobaczymy w dalszej części rozdziału, wynikać to będzie z rozwoju typowych „męskich” branż, a więc sektorów, które głównie zatrudniają męskich pracowników (np. budownictwo). Ponadto 1561 cudzoziemców w Krakowie było ubezpieczone w ZUS z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, z czego 1/3 (509) to Ukraińcy.

Rysunek 39. Liczba imigrantów w Krakowie wg. rejestrów ZUS

Źródło: ZUS (2021).

Rozpatrując strukturę etniczną imigrantów podejmujących pracę w Krakowie, nastąpiły interesujące procesy (tabela 17). Znacząco zmieniła się bowiem struktura imigrantów jeśli chodzi o kraj pochodzenia i posiadane obywatelstwo. Nadal widoczna jest dominacja obywateli Ukrainy, natomiast w zakresie rocznej dynamiki widać bardzo duży wzrost szczególnie w przypadku obywateli Białorusi i Gruzji (ponad 2-krotny wzrost), a także Indii i Rosji.

Tabela 17. Cudzoziemcy w rejestrach ZUS w Krakowie według obywatelstwa

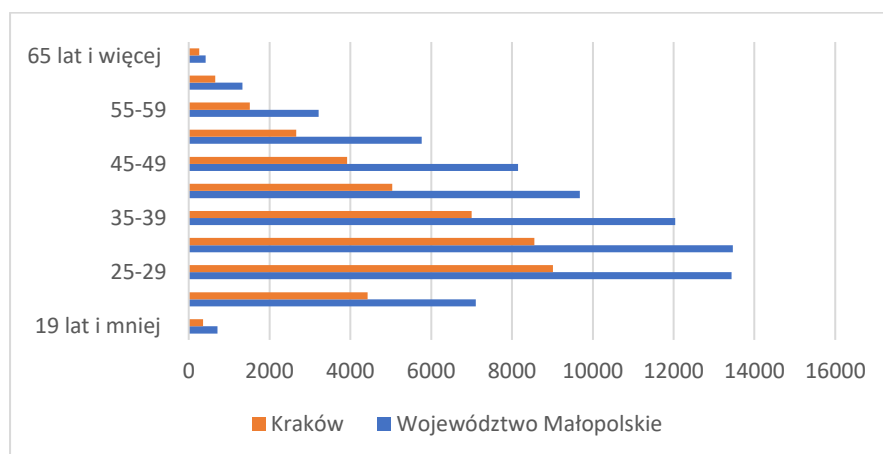
Obywatelstwo	2019	2020	2021
ukraińskie	20997	22359	26677
białoruskie	1203	1404	3014
rosyjskie	708	850	1189
indyjskie	570	791	1280
włoskie	735	750	939
gruzińskie	394	476	923
mołdawskie	156	156	258

Źródło: ZUS (2021).

Tym samym mimo ciągłego wzrostu, spadał relatywny udział Ukraińców wśród pracowników cudzoziemskich w Krakowie – z 66,3% w 2019, poprzez 64,9% w 2020 aż do 61,5% w 2021. W efekcie populacja cudzoziemskich pracowników w naszym mieście stawała się coraz bardziej zróżnicowana etnicznie i wielokulturowa. Pojawiają się więc nowe, dość istotne grupy pracowników: obywatele Turcji (510 osób), Brazylii (344 osób), Azerbejdżanu (221 osób), a z Europy – Wielka Brytania (370 osób), Francja (401 osób), Hiszpania (612 osób) i Rumunia (405 osób).

Analizując strukturę wieku pracujących cudzoziemców, należy stwierdzić że są oni znacznie młodsi niż ogół pracujących w Krakowie. Znaczna część tych osób nie przekroczyła 45 lat życia – dotyczy to aż 97% pracowników z Indii, 89% Białorusinów, 86,5% Włochów i 76 % Ukraińców. Dla porównania: w 4 kwartale 2020 roku w całym województwie małopolskim ludność aktywna zawodowa w przedziale wiekowym 15-44 lata wyniosła zaledwie 57,8% ogółu (BDL, GUS 2022).

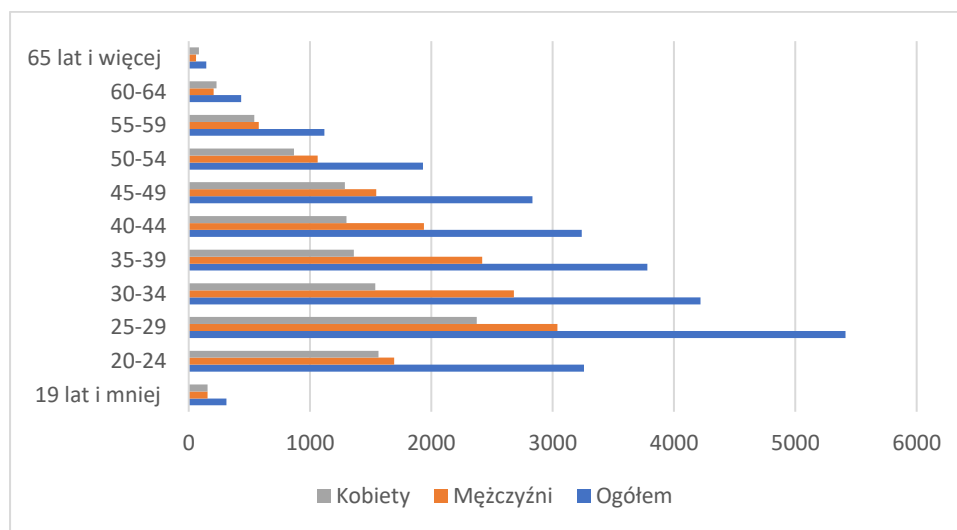
Rysunek 40. Struktura wieku cudzoziemców w rejestrach ZUS (2021)

Źródło: ZUS (2021).

Napływ imigrantów do krakowskiej gospodarki jest zjawiskiem bardzo pozytywnym nie tylko w kontekście uzupełniania wakatów na rynku pracy, ale i w ujęciu demograficznym. Zdecydowana większość cudzoziemskich pracowników jest w stosunkowo młodym wieku i może pod warunkiem, że osiedzi w Polsce na stałe – choćby w pewnym stopniu łagodzić skutki starzenia się krajowych zasobów pracy.

Rysunek 41. Struktura wieku ukraińskich pracowników w rejestrach ZUS (2021)

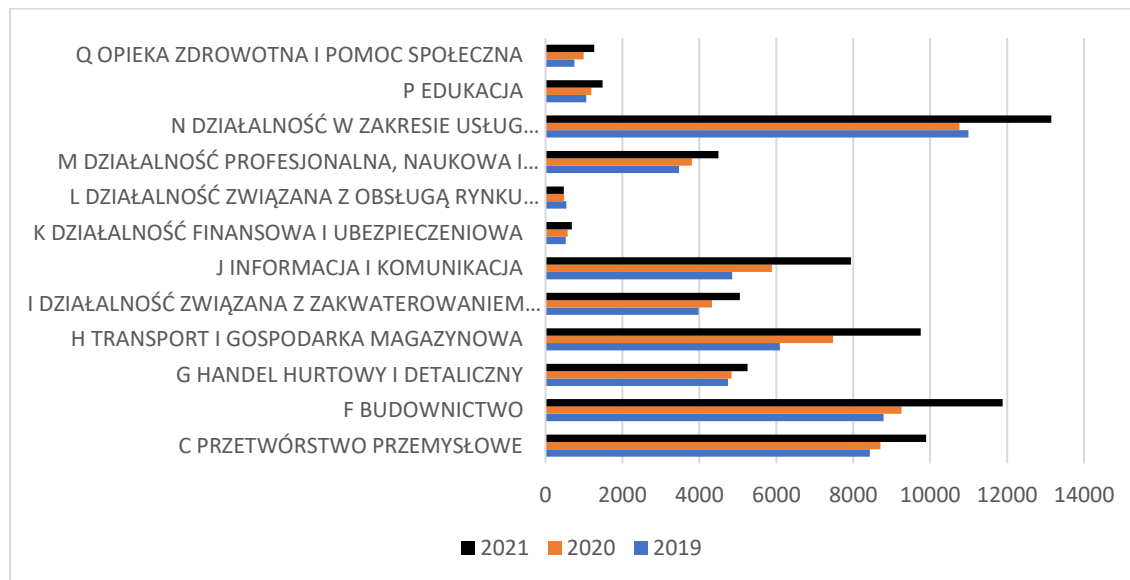
Źródło: ZUS (2021).

Warto się jednak zastanowić, jak ta dominacja młodych pracowników – szczególnie w przypadku Ukraińców – mogła ulec zmianie w wyniku agresji Rosji na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 roku. Wedle różnych szacunków, z całej Polski mogło wyjechać nawet do 130 tys. mężczyzn z Ukrainy, którzy pojechali bronić własnej ojczyzny (Maziarz, 2022). W momencie nanoszenia poprawek (marzec 2021) do pierwotnej wersji raportu nie jesteśmy w stanie określić, jaka jest realna skala tego odpływu: będzie to na pewno przedmiotem analizy OWiM w roku 2022.

Jeśli chodzi o branże, w których cudzoziemcy w roku 2021 znajdowali zatrudnienie, to na poziomie województwa wiodącymi są budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, transport i gospodarka magazynowa oraz informacja i komunikacja. Natomiast w przypadku sekcji PKD N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca) warto

przypomnieć, że obejmuje ona całe spektrum gospodarki, a więc leasing pracowniczy i agencje pracy tymczasowej.

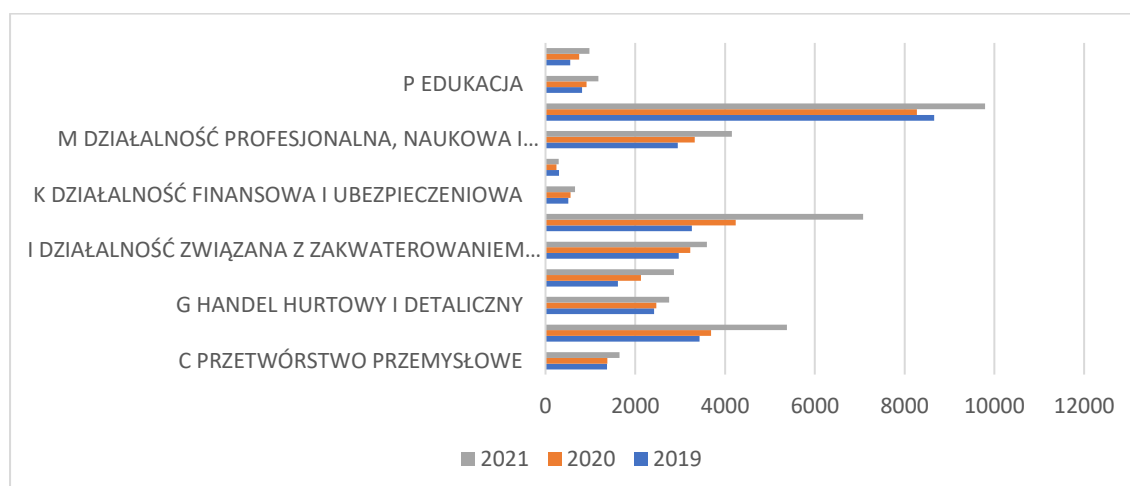
Rysunek 42. Cudzoziemcy w rejestrach ZUS w województwie małopolskim w rozbiciu na branże

Źródło: ZUS (2021).

W przypadku Krakowa struktura zatrudnienia cudzoziemców według branż jest podobna, jak w całym województwie (Rysunek 43). Najpopularniejsze branże to przetwórstwo przemysłowe (9,8 tys. osób, wzrost o 1200 osób w relacji do 2020), budownictwo (11,9 osób, wzrost o 1650 osób), transport i gospodarka magazynowa (9,7 tys., wzrost o 2,3 tys. osób), oraz informacja i komunikacja (7,9 tys., wzrost o 2 tys.). Nadal – podobnie jak i w 2020 roku – widoczna jest swoista specjalizacja etniczna – np. 85,7% cudzoziemców zatrudnionych w budownictwie to Ukraińcy, w sektorze informacji i komunikacji dominują Ukraińcy, Białorusini, ale też silnie reprezentowane są inne nacje – np. Rosjanie, Indusi, Brazylijczycy, Hiszpanie czy Włosi.

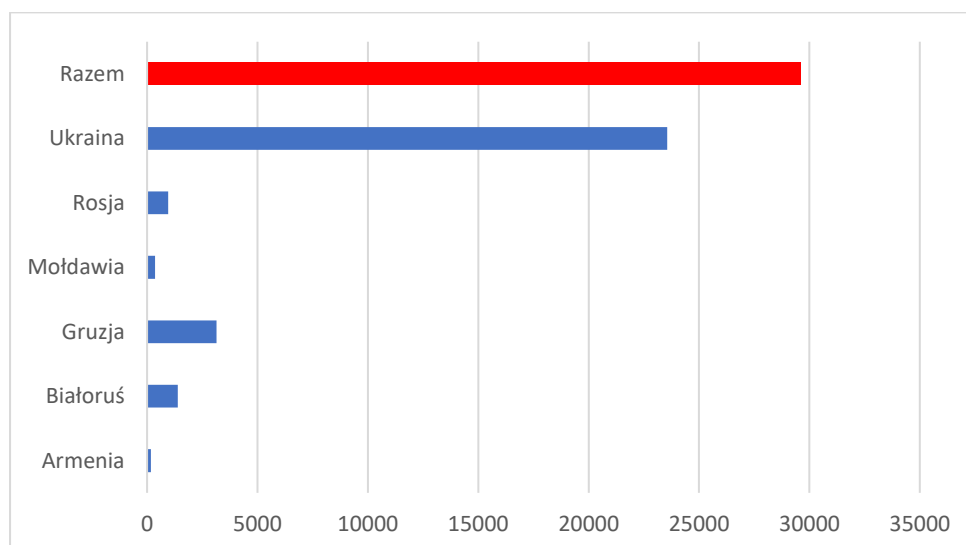
Rysunek 43. Cudzoziemcy w rejestrach ZUS w Krakowie w rozbiści na branże

Źródło: ZUS (2021).

Warto także dodać, że oprócz imigrantów ewidencjonowanych w rejestrach ZUS ważną grupą cudzoziemców są osoby zatrudnione na podstawie oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi, które w oparciu o zeszlatoroczne przepisy mogły być zatrudniane przez polskich pracodawców na okres do 6 miesięcy. W Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie w okresie między styczniem a październikiem 2021 zarejestrowano blisko 30 tys. takich oświadczeń (dokładnie: 29580, rysunek 44), z czego blisko 1/3 dotyczyła prac w sektorze budowlanym (8676)⁵. O ile główna grupa etniczna dla której wystawiono te oświadczenia nie zaskakuje – są to Ukraińcy – o tyle warto zwrócić uwagę na bardzo dużą liczbę oświadczeń wystawionych dla obywateli Gruzji (3148).

Rysunek 44. Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi

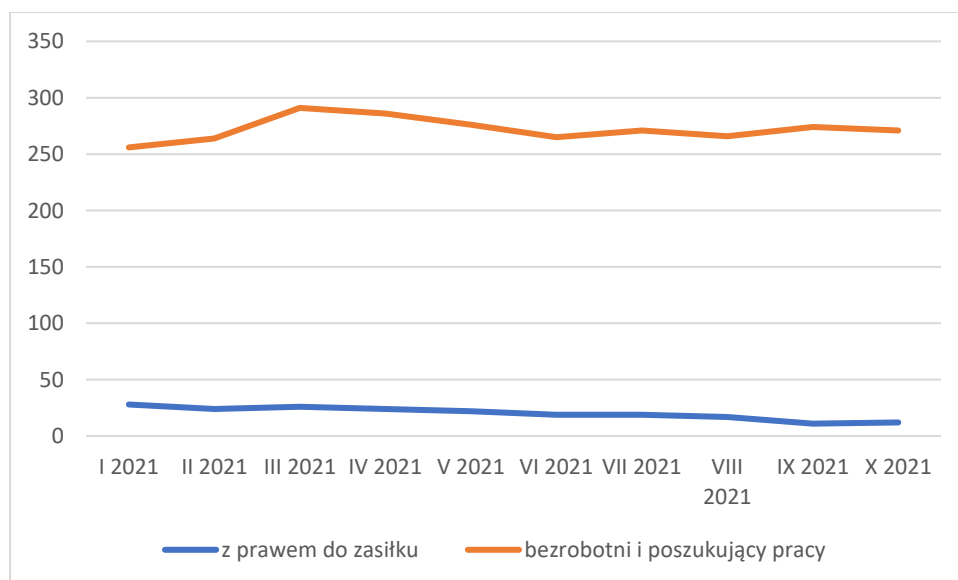
Źródło: GUP (2021).

⁵ Dodać należy, że jest to wartość szacunkowa ponieważ dane dotyczące tzw. uproszczonej procedury zawierają jedynie stanowisko pracy, które nie zawsze można łatwo przypisać do danej branży.

Oznacza to, że w przypadku krótkoterminowych (paromiesięcznych) migracji zarobkowych w Krakowie to właśnie obywatele Gruzji stali się trzecią co do wielkości grupą etniczną, wyprzedzając obywateli Rosji i Indii i osiągając wielkość zbliżoną do pracowników z Białorusi. Co więcej, biorąc pod uwagę że nowelizacja ustawy o cudzoziemcach ze stycznia 2022 znacznie zwiększyła możliwości pracodawcy związane z oświadczeniami – pozwalając nawet na zatrudnienie na okres 24 miesięcy – można oczekiwać wzrostu popularności tego instrumentu w roku 2022.

Wreszcie należy poświęcić nieco uwagi bezrobotnym cudzoziemcom. W przypadku Krakowa liczba bezrobotnych cudzoziemców i cudzoziemców poszukujących pracy, zarejestrowanych w Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie była w 2021 marginalna i w ciągu całego roku nigdy nie przekroczyła 300 osób. Osób pobierających zasiłek dla bezrobotnych było jeszcze mniej – ich liczba wahała się między 11 a 28 osobami. Tym samym należy stwierdzić, że imigranci w Krakowie w zdecydowanej większości wykonują pracę zarobkową i nie mają większych problemów z jej znalezieniem lub zmianą pracodawcy (rys. 45).

Rysunek 45. Bezrobotni cudzoziemcy w Krakowie

Źródło: GUP (2021).

6. Wnioski

Podsumowując powyższe analizy warto podkreślić, iż społeczność cudzoziemska w Krakowie w dalszym ciągu dynamicznie się rozwija pomimo spowolnienia gospodarczego i ograniczeń w mobilności spowodowanych pandemią COVID-19. Jednocześnie ulega ona coraz większemu zróżnicowaniu zarówno pod względem narodowym, etnicznymi, klasowym i religijnym – żeby wymienić tylko niektóre wymiary. Obcokrajowcy, którzy przebywają do miasta wciąż najczęściej osoby które posiadają pozwolenia czasowe ale z roku na rok wzrasta liczba osób posiadających zezwolenia na pobyt stały. Rośnie również liczba osób, które nabywają obywatelstwo polskie i w ten sposób stają się niezauważalni w rejestrach dotyczących jedynie obcokrajowców. Nasze analizy po raz kolejny pokazują, również iż cudzoziemcy zamieszkują wszystkie dzielnice miasta bez wyraźnych oznak potencjalnie niebezpiecznych procesów koncentracji przestrzennej.

Ostatnie poprawki do niniejszego raportu nanoszone były w drugiej połowie marca 2022, czyli w momencie bezprecedensowego, masowego napływu ukraińskich uchodźców do naszego miasta w następstwie rosyjskiej agresji na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022. Napływ ten stanowi rewolucję w zakresie struktury populacji cudzoziemców, ale i ogólnej populacji Krakowa. Niemniej szczegółowy obraz populacji cudzoziemców dla roku 2021 zarysowany w tym raporcie jest bardzo ważny by w pełni zrozumieć dynamikę zmian populacyjnych w stolicy Małopolski. Kraków od 2014 roku przyjmuje znaczące liczby imigrantów z Ukrainy, ale co istotne – również i z innych krajów. Jeszcze przed lutym 2022 cudzoziemcy stanowili ważną część mieszkańców Krakowa: pod koniec 2021 48 tysięcy posiadało ważne dokumenty pobytowe. Jednak mowa tu wyłącznie o imigrantach przebywających w Krakowie przez dłuższy okres. Pamiętać bowiem należy o pracownikach podejmujących zatrudnienie na krótszy (kilkumiesięczny okres czasu), którzy przecież też stanowią choćby czasowo populację miasta. Dlatego do owych 48 tysięcy należy doliczyć kolejne blisko 30 tysięcy cudzoziemców zatrudnionych na podstawie tzw. uproszczonej procedury (oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi). Nawet i ta liczba nie oddaje pełnego obrazu sytuacji, ponieważ część populacji imigranckiej wymyka się rejestracji przez administrację państwową – są to zarówno członkowie rodzin pracujących migrantów, ale i – choć zjawisko to nie jest zbyt powszechne – cudzoziemcy pracujący w szarej strefie.

Jak wykazaliśmy w raporcie demograficznym OWiM sprzed dwóch lat (Pędziwiatr i inni, 2019) stosując narzędzia big data, realna liczba samych tylko Ukraińców w Krakowie jest znacznie wyższa niż ta wykazana w rejestrach oficjalnych i wynosiła dla 2019 minimum 50 tys. osób, a więc ponad trzykrotnie więcej niż wykazuje rejestr pobyt (a więc zawierający informacje o cudzoziemcach z ważnymi kartami pobytu – wówczas 15,7 tys. obywateli Ukrainy). Tym samym jeszcze przed inwazją rosyjską na Ukrainę najostrożniejsze szacunki wskazywały na 70-80 tys. cudzoziemców w Krakowie, a to oznaczałoby z kolei że imigranci stanowili już blisko 10% mieszkańców naszego miasta na koniec 2021. Jeśli większość uchodźców, którzy zatrzymali się na dłużej w Krakowie postanowią tu zostać na „dłużej” to można się wzrostu udziału populacji cudzoziemców w Krakowie do nawet powyżej 20% mieszkańców miasta.

Myśląc o nowej, niezwykle licznej grupie uchodźców z Ukrainy, która przyjechała do Krakowa po 24 lutym 2022 roku, nie można zapominać o cudzoziemcach którzy już tu zamieszkiwali wcześniej. Po pierwsze dlatego, że to właśnie znaczna część „zadomowionych” Ukraińców (zob. Brzozowski i inni, 2021) wzięła na swoje barki pomoc w tym i zakwaterowanie swoich rodaków uciekających przed wojną. Ale także istotne jest pamiętanie o tym, że mimo obecnej dominacji ukraińskiej społeczność cudzoziemska w Krakowie jest wieloetniczna i wielokulturowa. Oprócz Ukraińców znacznymi grupami narodowościowymi są również Białorusini, Gruzini, Rosjanie, Indusi, ale także Hiszpanie, Włosi, Brytyjczycy czy Brazylijczycy i Mołdawianie. Dlatego nie umniejszając w żadnym wypadku potrzeb uchodźców, wyzwaniem dla Krakowa i jego władz jest utrzymanie przyjaznego i inkluzyjnego środowiska, w ramach którego wszyscy ci cudzoziemcy będą czuć się w równym stopniu mile widziani i potrzebni. Nie przez przypadek program realizowany przez wiele lat w mieście i nakierowany na wsparcie cudzoziemców nosi nazwę Otwarty Kraków. Mądrej otwartości wobec wszystkich cudzoziemców będziemy bardzo potrzebować w trudnym 2022 roku i w kolejnych latach.

Podziękowania

Tradycyjnie już pragniemy gorąco podziękować wielu instytucjom i osobom, które pomogły nam w przygotowaniu niniejszego raportu. W szczególności podziękowania składamy Urzędowi Miasta Krakowa (Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Wydział Edukacji oraz Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji, Wydział Spraw Administracyjnych oraz Centrum Obsługi Informatycznej), Grodzkiemu Urzędowi Pracy w Krakowie (Referat ds. Promocji i Zarządzania Informacją), Małopolskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu (Wydział Spraw Cudzoziemców) oraz Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (Wydział Opracowań Statystycznych) za udostępnienie cennych danych do analizy. Dziękujemy również Pani Joannie Dymanus za przygotowanie części rysunków i tabel do raportu oraz Pani Małgorzacie Jedynak za opracowanie map.

Bibliografia

- Brzozowski, J., Pędziwiatr, K. (2014). Analiza procesu integracji imigrantów w Małopolsce [w:] E. Pindel (red.), *Imigranci w Małopolsce. Między integracją, asymilacją, separacją, marginalizacją*. Akademia Ignatianum, Kraków, s. 117-240.
- Brzozowski J., Pędziwiatr, K. (2015), *Student Immigration and Internationalization of Polish Universities: The case of Ukrainians at the Cracow University of Economics*, [w]: Aleksander Surdej i Marcin Kędziński (red.), *Economic Challenges in Higher Education in Central and Eastern Europe*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 215–240
- Brzozowski, J., Kaczorowski, K., Pędziwiatr, K., Wiktor-Mach, D. (2020). *Pandemia Covid19 a sytuacja imigrantów w Krakowie*. Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków.
- Brzozowski, J., Legut, A., Pędziwiatr, K., Trzeczcyńska, P., Wiktor-Mach, D. (2021). *Ekspaci w Krakowie w kontekście procesów zadomawiania*. Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków.
- Eurostat (2019), *Residence Permits – Statistics on First Permits Issued during the Year*, dostępny w: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/16752.pdf> [pobrano 15.01.2020]
- Eurostat (2021) *Residence permits - statistics on first permits issued during the year*. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/16752.pdf> [pobrano 15.12.2021]
- FRSE (2021) *Wyjazdy i przyjazdy studentów i pracowników uczelni w ramach Erasmus+ w edycji 2018 r.* <https://www.frse.org.pl/aktualnosci/pl-wyjazdy-i-przyjazdy-studentow-i-pracownikow-uczelni-w-ramach-erasmus-w-edycji-2018-r> [pobrano 15.12.2021]
- GUP, (2021). *Informacja nt. zatrudnienia cudzoziemców w Krakowie. Raport wewnętrzny dla programu Otwarty Kraków*. GUP – Grodzki Urząd Pracy w Krakowie, Referat ds. Promocji i Zarządzania Informacją.
- GUS (2013), *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2014), *Szkoły wyższe i ich finanse w 2013 roku*, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2015), *Szkoły wyższe i ich finanse w 2014 roku*, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2016), *Uczelnie wyższe i ich finanse w 2015 roku*, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2017), *Szkoły wyższe i ich finanse w 2016 roku*, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.

GUS (2018), Szkoły wyższe i ich finanse w 2017 roku, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.

GUS (2019), Szkoły wyższe i ich finanse w 2018 roku, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.

GUS (2020), Szkoły wyższe i ich finanse w 2019 roku, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.

GUS (2021), Szkolnictwo wyższe i jego finanse w 2020 r. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.

Maziarz, B., (2022). Ukraińcy pracujący w Polsce wyjeżdżają na wojnę, Radio Kraków, <https://www.radiokrakow.pl/aktualnosci/tarnow/ukraincy-pracujacy-w-polsce-wyjezdzaja-na-wojne>

Mucha, J., Pędziwiatr, K., (2019), Cudzoziemcy na uczelniach krakowskich, Raport Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji, Kraków: OWiM

MUW (2019), Ważne dokumenty pobytu wydane cudzoziemcom przez Wojewodę Małopolskiego – stan na 1 lipca 2019, Kraków: Małopolski Urząd Wojewódzki

MUW (2020), Ważne dokumenty pobytu wydane cudzoziemcom przez Wojewodę Małopolskiego – stan na 1 listopada 2020, Kraków: Małopolski Urząd Wojewódzki

MUW (2021), Ważne dokumenty pobytu wydane cudzoziemcom przez Wojewodę Małopolskiego – stan na 1 listopada 2021, Kraków: Małopolski Urząd Wojewódzki

Pędziwiatr, K., Brzozowski, Mucha, Stonawski (2021a) Imigranci w Krakowie: od studentów do przedsiębiorców. Kraków: Nomos

Pędziwiatr, K., Wach, D., Sobczak-Szelc (2021b) Humanitaryzm na sztandarach, a uchodźcy w „bezpiecznej” odległości. Krytyka polityczna.

<https://krytykapolityczna.pl/swiat/humanitaryzm-na-sztandarach-uchodzcy-w-bezpiecznej-odleglosci-twierdza-europa/> [dostęp 20.12.2021]

Pędziwiatr, K., Brzozowski, J., Stonawski, M. (2021c) Integracja imigrantów w Krakowie. Raport OWiM, Kraków

UDSC (2022a) *Informacje o działalności Urzędu do Spraw Cudzoziemców w okresie 01.01.2021—31.12.2021 r.* Urząd do Spraw Cudzoziemców. Warszawa

UDSC (2022b) *Obcokrajowcy z ważnymi kartami pobytu w roku 2020 i 2021* [Map].

<https://migracje.gov.pl/statystyki/zakres/polska/> Urząd do Spraw Cudzoziemców, Warszawa

UDSC (2022c) *Raport na temat obywateli Białorusi—Stan na 31 grudnia 2021r.* Urząd do Spraw Cudzoziemców, Warszawa

UDSC (2022d) *Ważne dokumenty na 31.12.2021.* Urząd do Spraw Cudzoziemców, Warszawa

USKrk (2021) Szkolnictwo wyższe w województwie małopolskim w roku akademickim 2020/2021. Informacje sygnałowe 05.08.2021 r. Kraków: Urząd Statystyczny w Krakowie.

UMK (2019), Dane meldunkowe mieszkańców Krakowa – stan na 12 grudnia 2019, Kraków: Urząd Miasta Krakowa.

UMK (2020), Dane meldunkowe mieszkańców Krakowa – stan na 12 grudnia 2020, Kraków: Urząd Miasta Krakowa.

UMK (2021a), Dane meldunkowe mieszkańców Krakowa – stan na 12 grudnia 2021, Kraków: Urząd Miasta Krakowa.

UMK (2021b) Dane dotyczące cudzoziemców w przedszkolach i szkołach w roku szkolnym 2021-2022 (stan na listopad 2021) udostępnione Autorom przez Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa. Kraków.

UMK (2021c) Raport o stanie Miasta 2020. Urząd Miasta Krakowa.

ZUS (2021). Imigranci w rejestrach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Raport wewnętrzny, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych, Warszawa.

Spis rysunków

Rysunek 1. Rozmieszczenie cudzoziemców z ważnymi kartami pobytu w 2021 i 2020 (stan na 31 grudnia 2020 i 2021)	6
Rysunek 2. Liczba obcokrajowców w Krakowie w 2019, 2020 i 2021 roku według źródła danych.....	9
Rysunek 3. Struktura obcokrajowców w Krakowie według regionu obywatelstwa i źródła w 2019, 2020 i 2021 roku	11
Rysunek 4. Liczba obywateli Ukrainy w Krakowie w 2019, 2020 i 2021 roku według źródła danych.....	12
Rysunek 5. Struktura obcokrajowców według regionu obywatelstwa w 2021 roku	13
Rysunek 6. Struktura populacji obcokrajowców wg płci w 2019, 2020 i 2021 roku wg źródła	15
Rysunek 7. Struktura populacji według wieku i płci w 2019, 2020 i 2021 roku (dane MUW)	17
Rysunek 8. Struktura populacji według wieku i płci w 2019, 2020 i 2021 roku (dane ZUS) ...	17
Rysunek 9. Struktura populacji według wieku i płci w 2021 roku (dane UMK).....	18
Rysunek 10. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według płci w 2019, 2020 i 2021 roku z uwzględnieniem braku danych	19
Rysunek 11. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według regionu obywatelstwa w 2020 i 2021 roku	20
Rysunek 12. Struktura wykształcenia wśród Ukraińców w wieku 25 lat i więcej, legalizujących pobyt w RP, mieszkających w Krakowie w 2019, 2020 i 2021 roku	21
Rysunek 13. Struktura wykształcenia obcokrajowców według wieku w 2021 roku	22

Rysunek 14. Struktura obcokrajowców według stanu cywilnego w 2021	23
Rysunek 15. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie w 2021 roku	25
Rysunek 16. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców według dzielnic w Krakowie w 2021	27
Rysunek 17. Struktura populacji obcokrajowców według regionu obywatelstwa w dzielnicach Krakowa w 2021 roku	30
Rysunek 18. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Unii Europejskiej według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	31
Rysunek 19. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców spoza Unii Europejskiej według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	31
Rysunek 20. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Azji według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	32
Rysunek 21. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Afryki według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	33
Rysunek 22. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Ameryki Północnej według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	33
Rysunek 23. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Ameryki Południowej według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	34
Rysunek 24. Rozmieszczenie przestrzenne obcokrajowców z Australii i Oceanii według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	35
Rysunek 25. Rozmieszczenie przestrzenne Armeńczyków według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	36
Rysunek 26. Rozmieszczenie przestrzenne Brazylijczyków według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	36
Rysunek 27. Rozmieszczenie przestrzenne Wietnamczyków według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	37
Rysunek 28. Rozmieszczenie przestrzenne Indusów według dzielnic w Krakowie w 2021 roku	38
Rysunek 29. Porównanie liczby cudzoziemców w różnych typach placówek oświatowych w roku szkolnym 2018-2019, 2020-2021 oraz 2021-2022	40
Rysunek 30. Łączna liczba cudzoziemców w przedszkolach/szkołach samorządowych i niesamorządowych w roku szkolnym 2021/22	51
Rysunek 31. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach niesamorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2020-2021 (stan na 1.11.2020).....	52
Rysunek 32. Struktura narodowa cudzoziemców w szkołach samorządowych w Krakowie w roku szkolnym 2021-2022 (stan na 1.11.2021)	53
Rysunek 33. Liczba wszystkich studentów na uczelniach w Polsce (łącznie z obcokrajowcami – kolor niebieski), oraz liczba studentów zagranicznych na uczelniach w Polsce (kolor pomarańczowy) w latach 2005-2021.....	54
Rysunek 34. Struktura narodowa studentów zagranicznych w Polsce w roku akademickim 2020-2021 (GUS 2021).....	55
Rysunek 35. Liczba wszystkich studentów na uczelniach w województwie małopolskim (łącznie z obcokrajowcami).....	56
Rysunek 36. Cudzoziemcy wśród wszystkich studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 2014- 2021	57

Rysunek 37. Udział procentowy obcokrajowców wśród studentów wybranych uczelni krakowskich w roku akademickim 2018-2019, 2019-2020 oraz 2020-2021	60
Rysunek 38. Liczba imigrantów w województwie małopolskim wg. rejestrów ZUS	61
Rysunek 39. Liczba imigrantów w Krakowie wg. rejestrów ZUS.....	62
Rysunek 40. Struktura wieku cudzoziemców w rejestrach ZUS (2021).....	63
Rysunek 41. Struktura wieku ukraińskich pracowników w rejestrach ZUS (2021).....	64
Rysunek 42. Cudzoziemcy w rejestrach ZUS w województwie małopolskim w rozbiciu na branże	65
Rysunek 43. Cudzoziemcy w rejestrach ZUS w Krakowie w rozbiciu na branże.....	66
Rysunek 44. Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi.....	66
Rysunek 45. Bezrobotni cudzoziemcy w Krakowie	67

Spis tabel

Tabela 1. Obcokrajowcy wg regionu obywatelstwa w 2019, 2020 i 2021 roku według źródła 10	
Tabela 2. Ranking krajów pochodzenia obcokrajowców wg liczby obcokrajowców w 2019, 2020 i 2021 roku	14
Tabela 3. Udział kobiet w 20 największych grupach obcokrajowców według obywatelstwa w Krakowie w 2021 roku	16
Tabela 4. Struktura wykształcenia obcokrajowców w wieku 25 i więcej lat według płci w 2019, 2020 i 2021 roku bez uwzględnienia braku danych.....	19
Tabela 5. Struktura wykształcenia obcokrajowców według wieku w 2019, 2020 i 2021 roku 23	
Tabela 6. Struktura obcokrajowców według stanu cywilnego w 2019, 2020 i 2021 roku	24
Tabela 7. Struktura spraw o legalizację pobytu na terytorium RP wśród obcokrajowców w Krakowie według regionu obywatelstwa w 2021 roku	26
Tabela 8. Liczba obcokrajowców według dzielnicy Krakowa i wybranych grup pochodzenia w 2020 i 2021 roku	29
Tabela 9. Przedszkola krakowskie z największą liczbą dzieci cudzoziemskich w roku szkolnym 2021/22.....	42
Tabela 10. Szkoły podstawowe w Krakowie o największej liczbie obcokrajowców w roku szkolnym 2021/22.....	44
Tabela 11. Licea ogólnokształcące w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2021/2022.....	45
Tabela 12. Obcokrajowcy w branżowych szkołach I stopnia w Krakowie w roku szkolnym 2021/2022.....	47
Tabela 13. Technika w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców w roku szkolnym 2021/2022.....	48
Tabela 14. Szkoły policealne w Krakowie z największą liczbą obcokrajowców.....	49
Tabela 15. Najliczniejsze grupy cudzoziemców w placówkach oświatowych w 2020-2021 i 2021-2022	51
Tabela 16. Obcokrajowcy na studiach w Krakowie w roku akademickim 2020-2021 (kolejność według liczebności populacji studentów zagranicznych)	58
Tabela 17. Cudzoziemcy w rejestrach ZUS w Krakowie według obywatelstwa	63